



НАЦІОНАЛЬНЕ
АГЕНТСТВО УКРАЇНИ
З ПИТАНЬ ДЕРЖАВНОЇ СЛУЖБИ



ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ: СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ 8-ї ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Херсон – 2017

Херсонська обласна державна адміністрація
Херсонська обласна рада
Херсонська міська рада
Міжрегіональне управління Нацдержслужби
в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях,
Автономній Республіці Крим та м. Севастополі
Херсонське регіональне відділення Асоціації міст України
Херсонський національний технічний університет

**ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

ЗБІРНИК МАТЕРІАЛІВ 8-Ї ВСЕУКРАЇНСЬКОЇ
НАУКОВО-ПРАКТИЧНОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Херсон – 2017

**ББК 66.3 (4Укр.)
УДК 352**

Д 362

Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи : збірник матеріалів 8-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції / за наук. ред. проф. Ю. М. Бардачова, І. П. Лопушинського, Р. М. Плюща. – Херсон: ХНТУ, 2017. – 176 с.

Рекомендовано до друку Вченою радою
Херсонського національного технічного університету
(протокол № 2 від 24 жовтня 2017 року)

Збірник сформовано з матеріалів 8-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції «Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи», що відбулася в дистанційному форматі 20 жовтня 2017 року на базі Херсонського національного технічного університету.

На конференції проаналізовано сучасний стан у сфері державної політики щодо місцевого самоврядування, функціонування органів місцевого самоврядування, особливості сучасних механізмів реформування представницьких органів влади, формування управлінських якостей менеджера в місцевому самоврядуванні та підготовки посадових осіб органів місцевого самоврядування і депутатів місцевих рад.

Видання розраховано на наукових працівників, викладачів і слухачів магістратур публічного управління та адміністрування вищих навчальних закладів, працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, а також політологів, політичних діячів і партійних активістів.

ББК 66.3 (4 Укр.)

© Колектив авторів, 2017

© Херсонський національний
технічний університет, 2017

СКЛАД ОРГАНІЗАЦІЙНОГО КОМІТЕТУ

Бардачов Юрій Миколайович – ректор Херсонського національного технічного університету, доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України, *голова оргкомітету*.

Лопушинський Іван Петрович – завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти України, *заступник голови оргкомітету*.

Плющ Руслан Миколайович – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, доцент, *секретар оргкомітету*.

Демченко Володимир Миколайович – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат філологічних наук, доцент.

Дурман Микола Олександрович – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент.

Дурман Олена Леонідівна – старший викладач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, магістр державного управління.

Казюк Яніна Мирославівна – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, доцент.

Клюцевський Володимир Іванович – керівник апарату Херсонської обласної державної адміністрації, магістр державного управління.

Коваленко Микола Андрійович – професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Херсонського національного технічного університету, доктор економічних наук, професор.

Криницький Євген Анатолійович – директор Департаменту освіти, науки та молоді Херсонської обласної державної адміністрації, депутат Херсонської обласної ради.

Малахова Тетяна В'ячеславівна – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, доцент.

Миколаєнко Володимир Васильович – Херсонський міський голова, голова Херсонського регіонального відділення Асоціації міст України, магістр з державної служби.

Оленковська Лариса Павлівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент, виконавчий директор Херсонського регіонального відділення Асоціації міст України.

Половцев Олег Валентинович – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, професор.

Попович Наталя Григорівна – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, доцент.

Проніна Оксана Володимирівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Розов Юрій Георгійович – перший проректор Херсонського національного технічного університету, доктор технічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

Савіна Галина Григорівна – проректор Херсонського національного технічного університету з наукової роботи, доктор економічних наук, професор, заслужений діяч науки і техніки України.

Семенченко Федір Григорович – завідувач кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, доктор політичних наук, професор.

Софієнко Альона Володимирівна – декан факультету міжнародних економічних відносин, управління і бізнесу Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент.

Топалова Ельзара Халілівна – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування, координатор магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Філіппова Вікторія Дмитрівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент.

Янас Оксана Миколаївна – заступник начальника Міжрегіонального управління Національного агентства України з питань державної служби в Одеській, Миколаївській та Херсонській областях, Автономній Республіці Крим та м. Севастополі.

З М І С Т

АРТЮШЕНКО Ю. Л. ДО ПИТАННЯ УТВОРЕННЯ ОПОРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ.....	11
БІЛОРУСОВ С. Г. ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗАСАД ФУНКЦІОНУВАННЯ СЛУЖБ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ ВЛАДИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ	16
БІЛОРУСОВ С. Г. СТРАТЕГІЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД НА ОСНОВІ ДОБРОГО ВРЯДУВАННЯ.....	20
БОНДАРЕВА Л. В. ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ ДОСТУПНОЇ ТА ЯКІСНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В ПРОЦЕСІ ДОБРОВІЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	23
ВАСИЛЮК О. Д. ДО ПИТАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ДОСВІД ФРН	26
ВАТУЛЯ Ю. О. НОВІ ВИКЛИКИ В ПРОЦЕСІ РЕФОРМИ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	30
ГАМАН Т. В. ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА СЛУЖБІ У ГРОМАДИ. ДО ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ СЛУЖБОВЦІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	34
ДЕМЧЕНКО В. М. КРАЄЗНАВЧИЙ АСПЕКТ ПІДГОТОВКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	37

ДОРОШ У. М. ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: РЕГІОНАЛІЗАЦІЯ ТА ПОЗАПРАВОВІ АСПЕКТИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	41
ДРАГОМИРЕЦЬКА Н. М. ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНИХ САЙТІВ У ПІДГОТОВЦІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ	44
ДУРМАН М. О. ВИКОРИСТАННЯ СУБВЕНЦІЇ З ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД НА ПРИКЛАДІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ.....	47
ДУРМАН М. О., СУРХАЄВ В. А. ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА РІШЕННЯМИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ЦИХ РІШЕНЬ.....	51
ДУРМАН О. Л., ПОЛОСЬМАК К. О. ПРО ОДНЕ З ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ МІСЦЕВОГО ТА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ	56
КІЦАК І. Б. РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ.....	60
КОВАЛЕНКО М. А., ШВОРОБ Г. М. КОНЦЕПЦІЇ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД	62
КОВНІР О. І. ОСВІТНІ ОКРУГИ: НОВАЦІЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ	68
КРАВЧЕНКО Т. А. ІНСТИТУТ ПАРТИЦИПАТОРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ – ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ АКТИВІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ГРОМАД	73
ЛИСЮК І. Є. НАПРЯМИ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД.....	77

ЛОПУШИНСЬКИЙ І. П. ОБ'ЄДНАНІ ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ ЯК ОСНОВА НОВОГО АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ.....	81
МАКАРУК О. В. ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК ЯК ДЖЕРЕЛО НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ.....	87
ОЛЕНКОВСЬКА Л. П. ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ ГРОМАД У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ.....	90
ОЛІФІРЕНКО Л. Д. ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ОБСТЕЖЕННЯ З ПИТАНЬ ОПТИМІЗАЦІЇ СУДОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ	94
ПАШКО Л. А. ДО ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОЇ ЛІДЕРСЬКОЇ ПІДГОТОВКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД.....	100
ПРОНІНА О. В. ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ПРОВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ.....	103
ПРОНІНА О. В., ЧЕРНЕНКО Н. М. УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	108
ПРОЦЬ Т. А. ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	112
РАСУЛОВА Л. А. ВИВЧЕННЯ ТЕОРІЇ «НОВОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ» (NPM) ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ....	116
РОМАНОВСЬКИЙ О. О. ТЕОДИЦЕЯ У ХРИСТІЯНСТВІ.....	119
СЕМЕНЧЕНКО Ф. Г. ФОРМУВАННЯ АКТИВНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ	124

СОЛОВ'ЙОВ С. Г. МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ.....	130
ТАТАРЧЕНКО О. Б. ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ УПОВНОВАЖЕНОГО РАДИ У СПРАВАХ РЕЛІГІЙНИХ КУЛЬТІВ ПРИ РНК СРСР У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ УРСР У ПЕРІОД ДЕСТАЛІНІЗАЦІЇ	133
ТОПАЛОВА Е. Х. ДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД.....	136
ТОХТАРОВА І. М. ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ	141
ТОХТАРОВА І. М. ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ.....	145
ТОЦЬКА Н. Л. СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ВІДПОВІДНИКИ СЛІВ- РЕАЛІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ	148
ФІЛІППОВА В. Д. РОЛЬ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА.....	158
ФІЛІППОВА В. Д., ФІЛІППОВА В. В. ДО СУТНОСТІ КОНЦЕПТА ІДЕОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ.....	161
ШЕГЕДИН Я. Ю. ПРОБЛЕМИ УЗГОДЖЕНОСТІ ПРОЦЕСІВ РЕФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я І МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ.....	165
РЕКОМЕНДАЦІЇ КОНФЕРЕНЦІЇ	169
ПЕРЕЛІК АВТОРІВ	171

ДОПОВІДІ ТА ПОВІДОМЛЕННЯ

Артюшенко Ю. Л.

ДО ПИТАННЯ УТВОРЕННЯ ОПОРНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ В УКРАЇНІ В УМОВАХ РЕГІОНАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Зростаючі вимоги з боку держави і суспільства до якості, доступності та ефективності освітніх послуг сприяють формуванню нових умов розвитку регіональної освіти. Сучасну освіту слід розглядати як одну з визначальних складових регіонального розвитку країни.

Своєю чергою регіоналізація передбачає розмежування компетенцій між різними рівнями владних структур, формування регіонального освітнього простору в цілому і становлення окремих його елементів, зокрема освітніх округів та опорних навчальних закладів (ОНЗ).

У цьому зв'язку та з метою дальшого реформування освіти постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року №777 (з наступними змінами) було затверджено Положення про освітній округ. Як зазначається в документі, «округ – об'єднання навчальних закладів, закладів культури, фізичної культури і спорту. До складу округу можуть входити навчальні заклади незалежно від типу та форми власності, у тому числі загальноосвітні навчальні заклади, що є опорними, та міжшкільні навчально-виробничі комбінати. До діяльності округу можуть залучатися також інші юридичні особи, їх відокремлені підрозділи» [2].

Стаття 13 «Територіальна доступність повної загальної середньої освіти» Закону України від 05 вересня 2017 року №2145-VIII «Про освіту» (набув чинності 28 вересня 2017 року) закріплює положення, що «для забезпечення територіальної доступності повної загальної середньої освіти

органи місцевого самоврядування створюють і утримують мережу закладів освіти та їх філій. Кожна особа має право здобувати початкову та базову середню освіту в закладі освіти (його філії), що найбільш доступний та наближений до місця проживання особи» [3].

Проблематика опорних навчальних закладів має безліч особливостей, одна з найскладніших серед яких – освіта в сільській місцевості. Як відомо, процеси, пов'язані з розвитком сільської школи, відбуваються в усіх країнах Східної Європи, і не лише. Водночас в українських реаліях проводити оптимізацію шкільної мережі потрібно вкрай обережно, лише забезпечивши належну роз'яснювальну роботу серед педагогічної та батьківської громадськості, а головне – підготувавши для дітей найкращий варіант здобуття якісної освіти.

Крім того, як добре всім відомо, в Україні немає жодних преференцій для учнів сільських шкіл під час зовнішнього незалежного оцінювання, усі діти перебувають у рівних умовах. Тому для нас найважливіше – забезпечити вимоги Конституції та законів України, а саме забезпечити доступну якісну освіту в сільській місцевості. Тут наявні й позитивні показники: останнім часом зросла кількість сільських школярів – учасників фіналів олімпіад з більшості предметів – майже вдвічі, підвищилася активність у конкурсах Малої академії наук. Водночас на зовнішньому незалежному оцінюванні випускники сільських шкіл часом демонструють низький рівень знань або й просто не хочуть брати участь у ЗНО.

Саме тому розв'язання проблеми мережі вирішується насамперед через створення освітніх округів із центром в опорному навчальному закладі. Навчаючись у школі за місцем проживання (філії опорної школи), дитина за особистим розкладом може відвідувати заняття з поглибленого вивчення окремих предметів в опорному навчальному закладі, брати

участь в освітніх, спортивних, культурних програмах інших установ, що входять до складу освітнього округу. Це музичні та спортивні школи, бібліотеки, позашкільні заклади, які, як правило, є лише в районних центрах.

Відповідно до постанови Кабінету Міністрів України засновниками (співзасновниками) освітнього округу, опорного закладу та його філій можуть бути представницькі органи місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, районні ради [2].

Округ, опорний заклад та його філія утворюються з метою:

- створення єдиного освітнього простору;
- забезпечення рівного доступу осіб, зокрема з особливими освітніми потребами, до якісної освіти;
- створення умов для здобуття особами загальної середньої освіти, упровадження допрофільної підготовки і профільного навчання, поглибленого вивчення окремих предметів, забезпечення всебічного розвитку особи, а також допрофесійного навчання незалежно від місця їхнього проживання;
- раціонального та ефективного використання наявних ресурсів суб'єктів округу, їх модернізації [4].

Головними завданнями округу, опорного закладу та його філій є концентрація та ефективне використання наявних ресурсів, їх спрямування на задоволення освітніх потреб учнів (вихованців), створення єдиної системи виховної роботи. Утворення освітнього округу здійснюється на підставі установчої угоди про спільну освітню діяльність, яка укладається між навчальними закладами та установами, що входять до його складу. Такі об'єднання формуються на добровільних засадах, виходячи з освітніх запитів населення.

Саме тому забезпеченню рівного доступу дітей до якісної освіти в сільській місцевості сприяє створення опорних навчальних закладів через об'єднання малокомплектних шкіл, зміну їх типу/або ступеня, реорганізацію тощо. Для підвищення якості освіти, раціонального та ефективного використання ресурсів, модернізації навчальних закладів розпочато реорганізацію системи освіти в сільській місцевості. Замість моделі «школа на кожне село» було запропоновано систему опорних шкіл (hub-school) та їх філій.

За оперативною інформацією Міністерства освіти і науки України, за станом на 1 серпня 2017 року в нашій державі вже нараховувалося 338 опорних навчальних закладів та 744 їх філії, зокрема в Луганській області – 6 шкіл [1]. Так, відповідно до рішення восьмої сесії Біловодської районної ради сьомого скликання від 19 травня 2016 року №8/6 було створено навчальний округ з опорним навчальним закладом – Біловодською ЗОШ I-III ступенів з філіями – Парневським навчально-виховним комплексом «Мальва» (загальноосвітня школа I ступеня – дошкільний навчальний заклад), Новоспасівською загальноосвітньою школою I-II ступенів Біловодської районної ради Луганської області.

2016-2017 навчальний рік для Біловодської ЗОШ став стартовим у розбудові нової української школи. Школа стала єдиним освітнім закладом у районі, зайняла активну позицію щодо оновлення та розбудови сучасного освітнього простору. За цей рік на конкурсній основі навчальний заклад виборов право стати опорним навчальним закладом.

Відтак відбулися значні, реальні зміни. Удалося оснастити опорний навчальний заклад сучасним навчальним обладнанням. Для ОНЗ було придбано сучасні кабінети фізики, біології, географії, інформатики, лінгафонний кабінет, три цифрові лабораторії для кабінетів хімії, фізики та біології. Нині в школі наявні шість мультимедійних дошок з

проекторами, а також 8 мультимедійних проекторів з екранами. Лише за рахунок отриманої субвенції з Міністерства освіти і науки України для опорної школи було придбано 2 шкільних автобуси для підвозу учнів з філій; кабінети фізики, біології, географії з мультимедійними дошками; навчальні лабораторії.

Усе це, на наше глибоке переконання, значно сприятиме створенню нового освітнього середовища, формуватиме ключові життєві компетентності випускників, яких потребує кожна особистість для свого розвитку та успішної соціалізації в суспільстві.

На часі в Біловодському районі Луганської області утворення ще одного ОНЗ – Біловодської гімназії.

Отже, опорний навчальний заклад має не лише забезпечити якісну освіту дітей, а й стати ядром сільської громади. Процес утворення опорних шкіл триватиме, оскільки децентралізація лише в розпалі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Кількість розташування опорних шкіл: офіційний сайт Міністерства освіти і науки України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mon.gov.ua/content/_%D0%9D%D0%BE%D0%B2%D0%B8%D0%BD%D0%B8/2017/09/karta-oporni-01.08.pdf
2. Положення про освітній округ: затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року №777 (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/777-2010-%D0%BF>
3. Про освіту: Закон України від 05 вересня 2017 року №2145-VIII (набув чинності 28 вересня 2017 року) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19>

Білорусов С. Г.

**ДОСЛІДЖЕННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПСИХОЛОГІЧНИХ ЗАСАД
ФУНКЦІОНУВАННЯ СЛУЖБ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ
НА ПРИКЛАДІ ДІЯЛЬНОСТІ МІСЦЕВИХ ОРГАНІВ ВИКОНАВЧОЇ
ВЛАДИ ХЕРСОНСЬКОЇ ОБЛАСТІ**

Реалізація структурних реформ в Україні, зокрема державної служби, місцевого самоврядування та територіальної організації влади, потребує високого рівня професійного розвитку публічних службовців як вагової складової розвитку людських ресурсів.

У контексті вдосконалення Стратегії державної кадрової політики та реалізації Закону України «Про державну службу» пріоритетного значення набувають формування та розвиток персоналу органів виконавчої влади.

Національним агентством України з питань державної служби було запропоновано компетентнісну модель управління людськими ресурсами, зокрема на регіональному рівні, що передбачає:

- конкурсний добір кандидатів на посади державної служби;
- оцінювання професійних якостей;
- визначення заробітної плати та стимулювання діяльності;
- оцінювання результатів службової діяльності;
- навчання, перепідготовку і підвищення кваліфікації державних службовців.

Оптимізація управління професіоналізацією кадрів державної служби на регіональному рівні дає можливість:

- планувати професійний розвиток кадрів, зокрема у професійному навчанні, та вдосконалювати організаційне забезпечення цього процесу;
- контролювати відповідність рівня професіоналізму державних службовців посадовим обов'язкам;
- упроваджувати комплекс елементів професійного навчання державних службовців з урахуванням сучасних вимог до професіоналізму на державній службі;
- формувати мотивацію державних службовців до професійного вдосконалення [1].

Національним агентством України з питань державної служби було розроблено «Типове положення про службу управління персоналом», у якому чітко визначено основні завдання, функції та права зазначеної служби. Серед пріоритетів її діяльності – реалізація державної політики з питань управління персоналом в державному органі, забезпечення його організаційного розвитку, здійснення аналітичної та організаційної роботи з кадрового менеджменту, створення сприятливого організаційного та психологічного клімату. Для фактичного визначення оцінки ділових і професійних якостей державних службовців має бути здійснено аналіз їхньої професійної компетентності.

Херсонським обласним центром перепідготовки та підвищення кваліфікації через анкетування було проведено соціально-психологічне дослідження серед керівників підрозділів і служб управління персоналом Херсонської облдержадміністрації [2]. Серед основних питань було визначено принципи професійного розвитку кадрів, найбільш ефективні стилі роботи в сучасних умовах, основні вміння та навички щодо управління персоналом, інновації в діяльності служб управління

персоналом, критерії культури публічного адміністрування, результати очікування від реформи децентралізації. Нижче наводимо деякі результати цього дослідження.

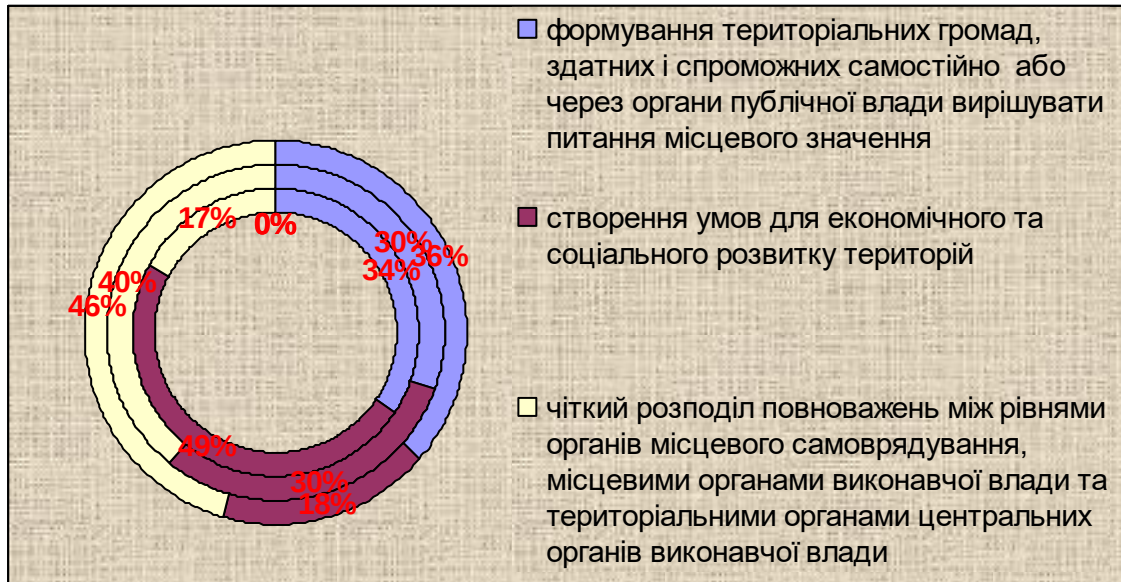


Рис. 1 Очікування від реформи децентралізації

Проведене анкетування показує результати бачення респондентів реформи децентралізації та очікування чіткого розподілу повноважень між рівнями органів місцевого самоврядування, місцевими органами виконавчої влади та територіальними підрозділами центральних органів виконавчої влади.

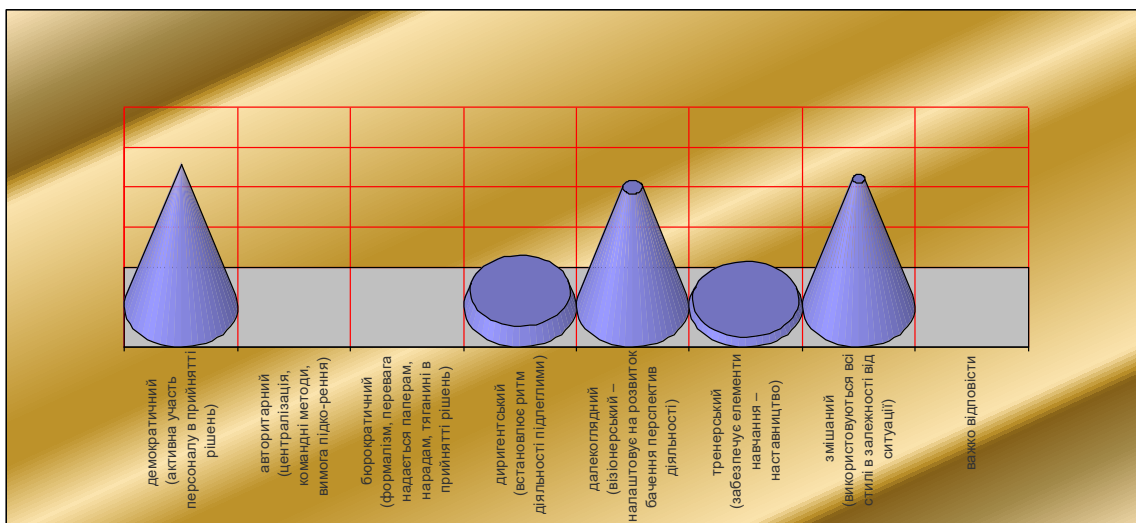


Рис.2 Найбільш ефективні стилі роботи в сучасних умовах

Опитування щодо ефективних стилів роботи показало, що перевага надається демократичному стилю роботи публічних службовців, де активну участь в ухваленні рішень беруть працівники, але в той же час значна кількість респондентів визначили змішаний та далекоглядний стилі, що певною мірою налаштовують на розвиток бачення перспектив діяльності. Зовсім неприйнятними є авторитарний та бюрократичний стилі роботи, що передбачають підкорення, командні методи та формалізм.

У період здійснення реформи децентралізації влади головним є питання забезпечення органів державної влади чесними, компетентними, високопрофесійними, законослухняними, ініціативними, патріотично налаштованими кадрами нового типу, які здатні успішно вирішувати назрілі загальнодержавні й регіональні проблеми, використовуючи сучасні стилі управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Проект Концепції реформування професійного навчання державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад <http://nads.gov.ua/page/pro-shvalennya-koncepciyi-reformuvannya-systemy-profesiynogo-navchannya-derzhavnyh-sluzhbovciv>.
2. Білорусов С. Г. Регіональна політика щодо діяльності служб управління персоналом в контексті реалізації Стратегії розвитку державної служби в Україні / Білорусов С.Г., Сторчак О.А. // Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід : матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. за міжнар. участю. 27 жов. 2017 р. – Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2017. – С. 6-7.

Білорусов С. Г.

СТРАТЕГІЯ ЗДІЙСНЕННЯ ПРОФЕСІЙНОГО НАВЧАННЯ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД НА ОСНОВІ ДОБРОГО ВРЯДУВАННЯ

В умовах децентралізації влади та перерозподілу управлінських функцій на користь органів місцевого самоврядування, зокрема й новостворених об'єднаних територіальних громад, невідкладними в контексті розроблюваної нової кадрової політики є завдання щодо вдосконалення національної системи професійної підготовки, зокрема перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів з урахуванням реальних потреб у фаховому персоналі, розвитку конкурентоспроможних спеціалізованих закладів у сфері надання освітніх послуг.

Потужні інтеграційні процеси входження України у світове співтовариство, асоціація з ЄС, розширення зв'язків з європейськими країнами в межах освітнього простору зумовлюють стрімке зростання як попиту на фахівців конкретних галузей, так і вимог до їхньої професійної кваліфікації та формування ринкових відносин з питань надання освітніх послуг у сфері публічного управління.

Нині актуальним є запровадження дієвої системи визначення потреб у професійному навчанні, що вимагає забезпечення професійного розвитку кадрів. Формуються галузеві рамки кваліфікацій з урахуванням:

- Національної рамки кваліфікацій;
- професійних стандартів;
- стандартів вищої освіти за спеціальністю «Публічне управління та адміністрування».

Проект Концепції реформування професійного навчання державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад пропонує виокремлення та запровадження нових видів підвищення кваліфікації, а саме навчання за загальними і спеціальними професійними програмами та запровадження підвищення кваліфікації за акредитованими програмами суб'єктів надання освітніх послуг, що мають ліцензію на відповідну діяльність [1].

Розпорядженням голови Херсонської обласної державної адміністрації № 45/311 від 25 жовтня 2017 року затверджено план заходів, спрямованих на активізацію в Херсонській області реформування місцевого самоврядування та державну підтримку добровільного об'єднання територіальних громад, на 2017 рік, що передбачає участь Херсонського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації в розроблені навчальних програм і проведенні навчань для посадових осіб місцевого самоврядування (зокрема старост), депутатів місцевих рад, зокрема з питань ефективного урядування, зміцнення матеріальної та фінансової основи місцевого самоврядування.

Суттєвою умовою для реалізації доброго врядування є лідерство, що створює відповідні умови та націлює на високі стандарти діяльності і сталий розвиток.

Херсонський обласний центр перепідготовки та підвищення кваліфікації на постійній основі проводить навчання щодо вдосконалення проходження служби в органах місцевого самоврядування. Відповідно до основних завдань визначено пріоритетні професійні якості та комплекс елементів фахової підготовки, зокрема тренінгової, згідно із сучасними вимогами до професіоналізму, запровадженням нововведень і використанням елементів доброго врядування на місцевому рівні.

Серед основних пріоритетів державної регіональної політики в Херсонській області визначаються формування нових укрупнених територіальних громад, реалізація комплексних завдань підтримки, підвищення їх конкурентоспроможності, успішності, набуття навичок лідерства щодо самоусвідомлення, комунікації, розвитку перспектив, організаційної культури, стратегічного управління та ін. [2].

Навчальний процес націлено на висвітлення завдань стратегічного розвитку, а саме: розроблення й реалізацію стратегічних пріоритетів розвитку територіальної громади; визначення стратегії соціально-економічного розвитку власних територій, включаючи аналіз сильних і слабких аспектів, уточнення секторальних пріоритетів і завдань соціально-економічного розвитку, формування щорічних планів і перспективних програм, створення необхідних інструментів підтримки та стимулювання щодо їх реалізації; розвиток інфраструктури; координацію спільних зусиль територіальної громади та інших зацікавлених сторін, контроль щодо реалізації визначених стратегічних програм.

У зазначеному контексті вирішального значення набуває якість кадрового потенціалу територіальних громад з акцентом на професіоналізм керівних кадрів, їх спроможність ефективно управляти власністю й фінансами, бюджетними установами, об'єктами інфраструктури та соціальної сфери, уміння працювати з усіма суспільними верствами населення, громадськими групами.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Проект Концепції реформування професійного навчання державних службовців, посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад <http://nads.gov.ua/page/pro-shvalennya-konceptsiyi->

reformuvannya-systemy-profesiynogo-navchannya-derzhavnyh-sluzhbovciv.

2. Білорусов С. Г. Пріоритети формування особистості лідера – керівника територіальної громади / Білорусов С. Г. // Державна політика щодо місцевого самоврядування: стан, проблеми та перспективи: збірник матеріалів 6-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції / за наук. ред. проф. Ю.М. Бардачова, О.М. Кондрашова, М.Х. Корецького, І.П. Лопушинського – Херсон: Грінь Д.С., 2015 – С. 35-37.

Бондарева Л. В.

ОРГАНІЗАЦІЯ НАДАННЯ ДОСТУПНОЇ ТА ЯКІСНОЇ МЕДИЧНОЇ ДОПОМОГИ В ПРОЦЕСІ ДОБРОВІЛЬНОГО ОБ'ЄДНАННЯ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

Сучасні процеси реформування системи організації надання медичної допомоги мають бути орієнтовані на забезпечення потреби громадян України в медичній допомозі, мають забезпечити доступність, якість і своєчасність надання послуг з охорони здоров'я. Саме доступність, якість і раціональне використання ресурсів визначено основними критеріями ефективності діяльності сфери охорони здоров'я.

Важливу роль у реалізації цих процесів відіграють органи місцевого самоврядування. У їх функціях найбільш повно розкривається соціальне призначення місцевого самоврядування. Як важливий елемент правового статусу представницьких органів місцевих рад функції зумовлюють конкретну предметну визначеність цих основних органів у системі самоврядування. Вони є своєрідною основою, із якої випливають повноваження, форми і методи діяльності рад [1, с. 317].

Слід зазначити, що організація доступного і якісного медичного обслуговування населення, яке проживає на відповідній території, передбачає виконання органами місцевого самоврядування низки повноважень. Законодавство наділяє місцеві ради функціями управління, забезпечення, організації, контролю у сфері охорони здоров'я щодо організації надання населенню медичної допомоги. Закріплюючи функції як реальні правові важелі, Закон України «Про місцеве самоврядування в Україні» створює тим самим необхідні юридичні передумови для їх здійснення.

Наразі в Україні відбуваються процеси реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади. Кабінетом Міністрів України 1 квітня 2014 року затверджено Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні, якою визначено трирівневу систему організації самоврядування – область-район-громада [2]. Розмежування повноважень у сфері охорони здоров'я між органами місцевого самоврядування різних рівнів виглядає таким чином: на рівні регіону – високоспеціалізована медична допомога, онкоцентри, кардіоцентри; на рівні району – вторинна медична допомога, стаціонари загального профілю; на рівні громади – первинна медико-санітарна допомога та швидка допомога.

Ухвалення 5 лютого 2015 року Закону України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» дало початок важливому процесу укрупнення базових територіально-адміністративних одиниць в Україні. У Херсонській області до реформи функціонувало 298 рад (9 міських, 30 селищних і 259 сільських). За станом на 1 жовтня 2017 року створено 14 об'єднаних територіальних громад (ОТГ) і на перспективу заплановано створення ще 33 ОТГ [3]. Принагідно зазначимо, що 29 жовтня 2017 року

мають відбутися вибори ще в 10 об'єднаних громадах Херсонщини, а 24 грудня – ще в 2-х.

Відповідно до чинного законодавства на території ОТГ для організації надання доступності та якості первинної медичної допомоги й невідкладної допомоги мешканцям громади слід створити центр первинної медико-санітарної допомоги або сільську лікарську амбулаторію зі структурними підрозділами – фельдшерсько-акушерськими пунктами – та отримати ліцензію на медичну практику в Міністерстві охорони здоров'я України. Терміни отримання ліцензії можуть коливатися від 6 до 12 місяців за умови наявності лікаря, який має первинну спеціалізацію за фахом «Організація і управління охороною здоров'я».

Щодо організації надання невідкладної допомоги на території ОТГ, то відкриватимуться пункти базування бригад екстреної медичної допомоги обласного центру, яких лише 2016 року створено 4.

Водночас нині із 14 створених ОТГ ліцензію на медичну практику мають заклади охорони здоров'я лише в 4 ОТГ [4]. Таким чином, відсутність лікарів і ліцензії на медичну практику не дає можливості повноцінно реалізувати повноваження ОТГ щодо організації надання доступної та якісної первинної медичної допомоги.

Грунтуючись на викладеному вище, робимо висновок про те, що в процесі реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні в цілому та в Херсонській області зокрема існують проблеми з організації надання доступної та якісної первинної медико-санітарної допомоги. Одним із шляхів подолання цієї проблеми на перехідному етапі вважаємо укладення угод на надання первинної медичної допомоги з районними центрами первинної медико-санітарної допомоги.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гладун З. В. Державна політика охорони здоров'я в Україні (адміністративно-правові проблеми формування і реалізації) : монографія / Гладун З. В. – Тернопіль : Економічна думка, 2005. – 460 с.
2. Децентралізація влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua/>
3. Децентралізація влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua/region/item/id/21>.
4. Медична статистична інформація [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://doz-kherson.com.ua/>

Василюк О. Д.

ДО ПИТАННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ: ДОСВІД ФРН

Інтеграція України в Європейський Союз відбувається відповідно до Закону України від 21.09.2011 №3764-VI «Про ратифікацію Протоколу до Угоди про партнерство і співробітництво між Україною і Європейськими Співтовариствами та їх державами-членами про Рамкову угоду між Україною та Європейським Співтовариством про загальні принципи участі України в програмах Співтовариства». Стратегічним напрямом країни є здійснення поділу адміністративно-територіальних одиниць, що передбачає уніфікацію адміністративно-територіального устрою відповідно до стандарту NUTS – Nomenclature of Units for Territorial Statistics [5], в основу якого покладено поділ на регіони за кількістю жителів для забезпечення вироблення якісної регіональної політики та зменшення депресивності. Систему NUTS можна розглядати як один із важливих засобів європейської інтеграції.

Найбільшою одиницею є NUTS-1 – адміністративна одиниця державного статусу – як окрема держава, так і суб'єкти федерацій (наприклад, землі у ФРН) – із населенням понад 3 млн. осіб. NUTS-2 – регіональне утворення з населенням від 800 тис. до 3 млн. осіб. Саме стільки жителів достатньо для адміністративно-територіальної одиниці, щоб виробляти якісну регіональну політику і зменшувати депресивність. NUTS-3 – субрегіональне утворення з населенням від 150 до 800 тис. жителів. Критерієм NUTS-2 в Україні відповідає більшість областей [3].

Однак, якщо це не означає потреби укрупнення адміністративно-територіальних одиниць регіонального рівня, то й не заперечує певних територіальних переформатувань на цьому рівні, зумовлених потребою «розмежування повноважень у системі органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади на різних рівнях адміністративно-територіального устрою за принципом субсидіарності; розмежування повноважень між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на засадах децентралізації влади» [2].

Оскільки органи місцевого самоврядування не належать до механізму державної влади [1], то місцеве самоврядування посідає окреме місце в політичній системі (у механізмі управління суспільством і державою) і його слід розглядати як окрему форму реалізації народом належної йому влади. Забезпечення органів місцевого самоврядування професійними кадрами є передумовою реалізації місцевими громадами права щодо «створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних та доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян у всіх сферах життєдіяльності на відповідній території» [2].

Для розвитку професіоналізації органів місцевого самоврядування в Україні доцільно адаптувати зарубіжний досвід. Так, у ФРН [4]

Федеральний уряд і кожна з німецьких земель забезпечують професійну підготовку службовців для державних установ. 2005 року на Конференції 17 міністрів внутрішніх справ федеральних земель ухвалено стандарт трирічної програми підготовки бакалавра права (загальна адміністративна освіта) для адміністративної роботи в усіх сферах державної служби. Основні характеристики цієї програми такі: практична складова – 12 місяців (1/3 часу) – адміністративна практика в органах влади; теоретична складова: 50% – вивчення юридичних наук (європейське право, конституційне право, адміністративне та приватне право) та 50% – вивчення адміністративних (е-урядування, економіка, державне бюджетне право) та соціальних (політика, соціологія, психологія) наук. Тому у змісті підготовки в усіх 16 німецьких землях програми різняться несуттєво. Значними є організаційно-структурні відмінності підготовки державних службовців. Тут мають місце 2 моделі підготовки (рис. 1).

	Традиційна модель	Нетрадиційна модель
Землі ФРН	Баварія, Північний Рейн – Вестфалія, Саксонія, Баден-Вюртемберг, Мекленбург – Передня Померанія	Берлін, Гамбург, Саксонія – Ангальт, Нижня Саксонія
Наявність спеціальних навчальних закладів	університети прикладних наук для державного управління, діяльність яких скоординована із земельними міністерствами	спеціальні кафедри у звичайних («вільних») земельних університетах прикладних наук
Статус студентів	– мають відбути сувору процедуру добору; – навчаються як кандидати від державної служби й отримують зарплату/стипендію (бл. 1100 євро); – примусове відвідування лекцій; – після успішного закінчення навчання отримують пропозицію постійної роботи на державній службі	– вступ для всіх бажаючих; – відсутність стипендії/зарплати (за винятком м. Гамбурга); – вільне відвідування лекцій; – після успішного закінчення навчання студенти можуть подати заявку на роботу на державній службі

Рис. 1. Моделі підготовки за трирічною програмою бакалавра права для адміністративної роботи в усіх сферах державної служби ФРН

Таким чином, у площині застосування в Україні досвіду ФРН для забезпечення професіоналізації органів місцевого самоврядування вартими уваги є такі основні вузлові проблеми: завершення реформування територіальної організації влади в Україні, зокрема на регіональному рівні; розроблення, тестування та запровадження моделі добору та підготовки управлінських кадрів (бакалаврів, магістрів зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування») для системи органів місцевого самоврядування на базі створених регіональних спеціальних навчальних закладів (кафедр); забезпечення практичної складової програм підготовки фахівців шляхом проходження практики, стажування та

працевлаштування випускників (студентів) в органах місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Батанов О. В. Територіальна громада – основа місцевого самоврядування в Україні: монографія / О. В. Батанов. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – С. 10.
2. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс], схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. №333-р – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
3. Реформа місцевого самоврядування: що буде з районами? [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://decentralization.gov.ua/news/item/id/4887>.
4. Франке Х. Public-Service-Education in Germany, especially in Mecklenburg-Western Pomerania – Доповідь на наук.-практ. конф. за міжнар. уч. «Реформування публічного управління та адміністрування: теорія, практика, міжнародний досвід» – м. Одеса, 2017.
5. Номенклатура територіальних одиниць для статистики (NUTS). – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.eru.org.ua/?page=1227>.

Ватуля Ю. О.

НОВІ ВИКЛИКИ В ПРОЦЕСІ РЕФОРМИ СИСТЕМИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

У процесі трансформації суспільства, коли під час децентралізації змінюється роль держави та місцевих громад, що мусять нести більшу відповідальність за власний розвиток, громада стає основним актором. Органи місцевого самоврядування отримують додаткові ресурси та повноваження для підвищення якості послуг і наближення їх до людей.

Проте громадяни по суті не беруть участі у вирішенні проблем місцевого значення, вони не вміють комунікувати ні з владою, ні один з одним, не долучаються до пошуку моделей розвитку власного міста. Пояснюється це тим, що відсутні усталені традиції місцевого самоврядування в Україні. Крім того, залишаються ще рудименти радянської командно-адміністративної системи управління.

Тому актуальною в межах децентралізації залишається проблема створення дієвої моделі місцевого самоврядування в Україні та залучення всіх зацікавлених сторін до її формування. Проблеми децентралізації, місцевих виборів, відсутність уміння публічної дискусії, урегулювання конфліктів у громадах і створення публічного простору негативно впливають на місцевий розвиток в Україні.

Загалом українці цілком позитивно оцінюють перспективи децентралізації. Загальнонаціональне опитування міського населення України виявило, що громадяни покладаються на позитивні результати процесу децентралізації. Так, 29% опитаних зауважили, що в такому разі вони зможуть посилити свій вплив на органи влади, а 20% відповіли, що це може поліпшити надання послуг у містах.

У той же час частина громадян висловили побоювання щодо перспектив реформи: 21% вважають, що децентралізація призведе до появи всевладних «місцевих князьків», а 8% – щодо прискореного знелюднення сіл, селищ і деяких міст унаслідок децентралізації. З іншого боку, 32% свого ставлення до ймовірних наслідків децентралізації визначити не змогли.

Експертне опитування, проведене серед партнерських організацій Української миротворчої школи (УМШ) в Луганській, Донецькій, Херсонській, Одеській областях, також виявило ризики зростання конфліктності в громадах, зокрема через реформу децентралізації.

Серед можливих причин конфліктів на ґрунті реформи експерти зазначили такі: недостатня поінформованість громад щодо перспектив і переваг реформи, що надає додаткові можливості для спекуляцій на цій темі, породження міфів і дезінформації громад; невміння мешканців громад брати участь у вирішенні проблем місцевого значення та контролювати діяльність місцевої влади.

Крім того, слід зауважити, що відсутність суспільного контролю за витрачанням бюджетних коштів і ресурсів громади може призвести до зловживання з боку місцевих еліт і мати наслідком конфлікт у відносинах «громада – влада».

Цілком вірогідною є недостатня професійна підготовленість місцевих еліт до якісного виконання нових обов'язків і повноважень, брак управлінських кадрів на місцях, диспропорція в розвитку центральної та периферійних громад, що входять в об'єднання, закриття шкільних і дошкільних закладів через так звану оптимізацію та перенесення освітніх послуг до центральної громади, відсутність фінансової та економічної спроможності громад, що об'єднались, забезпечувати власний розвиток.

Отже, у процесі впровадження реформи децентралізації перед державною владою, органами місцевого самоврядування, організаціями громадянського суспільства постають проблеми, які полягають, зокрема, в подоланні конфліктів, що можуть виникнути в громадах у процесі реформування.

Таким чином, сьогодні перед територіальними громадами в Україні постають нові виклики, зумовлені низкою чинників – конфліктом на Донбасі, реформою децентралізації, відсутністю позитивних змін, політичною нестабільністю, спільним травматичним минулим тощо. Тому слід розвивати та використовувати ефективні форми комунікації всередині громади, що дозволяють формувати спільне бачення моделей розвитку.

Налагодження комунікації сприятиме демократизації суспільства, зниженню конфліктності в громадах і сприятиме реформуванню системи місцевого самоврядування.

Переважна більшість громад готова до реалізації конкретних проектів, спрямованих на їх розвиток, але за умови достатнього фінансування.

Для того, щоб знизити конфліктність у громадах і побудувати спільне бачення місцевого самоврядування, потрібно передусім:

- по-перше, залучати громадян до процесу ухвалення рішень у громадах через проведення громадських слухань, організацію переговорів, круглих столів, дебатів, діалогів;

- по-друге, розбудовувати культурну та спортивну інфраструктуру – дитячі майданчики, спортивні майданчики для молоді, парки відпочинку, клуби для проведення дозвілля, хаби, електронну бібліотеку, військовий або спортивний виші, альтернативну школу, клуб для третього віку з різними секціями (музика, спорт, мистецтво);

- по-третє, просувати реалізацію проектів, спрямованих на розвиток самоорганізації в громадах (органи самоорганізації населення, ОСББ, громадські помічники для владних і правоохоронних органів, громадські інспектори тощо);

- по-четверте, сприяти проектам, спрямованим на об'єднання громади (клуб вивчення української мови, відкритий майданчик у парку для культурно-творчого діалогу; міський краєзнавчий музей як платформа трансформації травматичного історичного минулого й розроблення нових стратегій розвитку міста та обміну з іншими регіонами України);

- по-п'яте, ініціювати проекти з підтримки ЗМІ та журналістів на місцевому рівні з метою підвищення якості висвітлення місцевої тематики, ініціювати проекти з навчання працівників відділів комунікації для

поліпшення контактів між органами державної влади та органами місцевого самоврядування і населення.

Крім наведених рекомендацій, можна надати ще кілька порад:

1) разом із місцевою владою та Міністерством оборони ініціювати проекти щодо налагодження взаємодії між місцевим населенням та військовослужбовцями, зокрема щодо залучення останніх до участі в житті громади (участь у благоустрої, акціях тощо);

2) ініціювати проекти, спрямовані на підвищення громадянської свідомості представників нацменшин, які мешкають в громаді, проекти щодо збереження національно-культурного клімату в поліетнічній громаді, у тому числі освіти рідною мовою, культури;

3) розробляти проекти, спрямовані на підвищення прозорості та підзвітності влади, залучення громадськості до активної участі в управлінні, зокрема проектів з бюджету участі, до моніторингу прозорості витрат бюджету, проекти з налагодження комунікації між владою та громадою, зокрема через навчання представників влади;

4) ініціювати проведення в обласних центрах семінарів-тренінгів із питань децентралізації для представників громад.

Гаман Т. В.

**ІНФОРМАЦІЙНО-КОМУНІКАЦІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇ НА СЛУЖБІ
У ГРОМАДИ. ДО ПИТАННЯ ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ
СЛУЖБОВЦІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

Підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад є невід'ємною складовою процесів децентралізації. На теренах Хмельницької області діє Центр

перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій (далі – Хм. центр ППК), на базі якого за 26 років діяльності підвищили кваліфікацію понад 48 тисяч осіб.

Зупинимось більш детально на специфіці навчання посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад. Так, їхня загальна чисельність у Хмельницькій області становить 9898 осіб (3368 з них – посадові особи місцевого самоврядування, 6530 – депутати місцевих рад). За останні три роки 7304 представники зазначених категорій підвищили кваліфікацію в Хм. Центрі ППК (за станом на 1.10.2017 р.).

На початок 2016 року в Хмельницькій області було створено 22 об'єднані територіальні громади. Однак цьому передувала значна інформаційно-роз'яснювальна робота щодо процесів децентралізації: упродовж квітня 2014 – жовтня 2015 рр. різними формами навчання було охоплено 85% посадових осіб місцевого самоврядування, 60% депутатів місцевих рад області, для яких досить детально розглядалися положення «Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні», законів України «Про співробітництво територіальних громад», «Про добровільне об'єднання територіальних громад», «Про місцеві вибори» (від 14.07.2015) [1, с. 21].

По завершенні виборів старост в об'єднаних територіальних громадах (нової інституції в системі місцевого самоврядування) 2016 року підвищили кваліфікацію за програмою тематичного семінару «Організаційно-правові питання діяльності старост» 171 особа, а 2017 – 180 старост (7 в.о.) за програмою ТКС «Староста та громадськість: виклики сьогодення».

За 26 років діяльності в Хм. центрі ППК проведено 15 соціологічних досліджень, результати яких завжди давали поштовх до пошуку нових

підходів у навчанні дорослих. Важливо відзначити, що в кожному такому дослідженні порушувалися найактуальніші питання державотворення і впливу світових процесів глобалізації.

Так, соціологічне дослідження 2005-2006 років щодо розвитку інформаційного суспільства й опитування старост сіл об'єднаних територіальних громад Хмельницької області (2017 р.) засвідчили потребу дальшої інформатизації, доступу до мережі Інтернет (78% респондентів) і підвищення рівня професійної компетентності у використанні сучасних інформаційно-комунікаційних технологій (86% опитаних) [2, с. 75-76].

Останніми роками набули ще більшої актуальності питання дотримання норм інформаційної культури (важливого компонента не лише культури управління, а й життя соціуму), що охоплює правові (знання основ інформаційного права, інформаційного партнерства, використання соціальних мереж, баз даних тощо), технічні (використання організаційних і технічних засобів управління, кібербезпека), морально-ідеологічні аспекти. Так, якщо 2010 року («Визначення рівня професійної культури державних службовців і посадових осіб місцевого самоврядування», опитано 533 респонденти) інформаційна культура посіла лише п'яту сходинку за значущістю (5,4%) в діяльності управлінця, то 2013 року 64% погодилися з потребою медіа-освіти («Вплив телебачення і радіомовлення на формування суспільної думки та рівень довіри населення до засобів масової інформації», 593 респонденти), а впродовж 2015-2017 рр. понад 70% опитаних просять збільшити кількість годин для розкриття теми «Робота з інформацією і мережі Інтернет» (щорічні опитування щодо підвищення якості надання освітніх послуг).

Ураховуючи досвід роботи з посадовими особами місцевого самоврядування та депутатами місцевих рад, результати соціологічних досліджень і стрімкий розвиток інформаційного суспільства, не втрачає

актуальності проблематика підвищення кваліфікації з питань використання інформаційно-комунікаційних технологій, електронного врядування тощо.

Ефективність роботи органів місцевого самоврядування беззаперечно залежить від їх службовців, на яких покладено не лише виконання завдань і функцій місцевого самоврядування, а й упровадження реформ. Тому підвищення рівня професійної компетентності посадових осіб місцевого самоврядування й депутатів місцевих рад – запорука успішного розвитку громад, регіонів і держави.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Гаман Т. В. До питання формування компетентності демократичного лідерства у посадових осіб місцевого самоврядування / Т.В. Гаман // Матеріали IV всеукр. заочної наук. –практ. конференції «Становлення та розвиток місцевого самоврядування в Україні» (ХУУП, м. Хмельницький, 7 грудня 2015). – С. 19-22.
2. Гаман Т. В. Підвищення рівня професійної компетентності публічних службовців: ціннісний аспект / Т.В. Гаман // Університетські наукові записки (Вісник Хмельницького університету управління та права). – 2017. – № 64. – С.73-84.

Демченко В. М.

КРАЄЗНАВЧИЙ АСПЕКТ ПІДГОТОВКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Публічний службовець як представник органів державних чи місцевого самоврядування мусить мати комплекс різноманітних знань, пов'язаних зі специфікою регіону, у якому працює. Це знання етнічних і культурних особливостей місцевого населення, що передбачає не лише сьогоденну статистику (інформацію про останні переписи, зокрема розподіл за етнічними характеристиками, за рівнем освіти, гендерними ознаками тощо), але й розвиток таких кореляцій упродовж століть – у межах двох

неукраїнських держав – Російської імперії та Радянського Союзу, коли «українське питання» ставилося як одне з пріоритетних, оскільки обидві державні формації не бачили себе без України, однак такої, що не містить небезпеки для державного організму.

Це надто актуально й наразі, адже воєнна та інформаційна агресія Російської Федерації призвела до певною мірою відкритого протистояння, коли відбувається конфлікт не лише між державними структурами, але й між пересічними громадянами, які відчують свою українську ідентичність, та представниками пострадянської системи духовно-культурних цінностей. Ці останні можуть і не висловлюватися на користь політики РФ, проте будь-яка теза про переваги радянської системи таїть у собі приховану симпатію до режиму Путіна, який з кожним роком усе більше наближається до найстрашніших часів тоталітаризму.

Зрозуміло, що пересічний громадянин не розуміє всієї глибини політичних та історичних колізій (як це було, скажімо, у 1918 році). І кому ж, як не публічному службовцю, пояснити це місцевому населенню, аргументуючи елементарними фактами про заселення регіону та його культурно-економічних розвиток. Саме для цього майбутній службовець мусить отримати соціолінгвістичні знання, зокрема краєзнавчого характеру.

Означені громадяни у значній своїй більшості не розуміють сутності сучасного сепаратизму, коли аналогізують події, скажімо, в Іспанії та на Донбасі. Освічена людина має знати, що каталонці – то окремий етнос зі своєю мовою (романської групи), і тому має право на своє державне утворення (як і баски, галісійці чи провансальці). На Донбасі ж чи у Придністров'ї якогось окремого етносу зі своєю мовою немає (навіть немає кількісної переваги етнічних росіян), а тому це політичний сепаратизм. Щодо Криму, то корінний етнос кримських татар логічно має право на певну кримськотатарську республіку (незважаючи, у складі якої країни – хоч би й Туреччини). Тому коли б Крим був офіційно Кримськотатарською автономією у складі України, можливо процеси були б іншими (це наша особиста думка – *авт.*).

Коли ж говорити про розвиток соціолінгвістики як наукової галузі, то він відбувався за напрямком поступової політизації – від суто лінгвістичних досліджень Ю. Жлуктенка, В. Русанівського, Г. Степанова до комплексних розвідок Л. Масенко, Г. Мацюк, О. Тараненка, які розглядали розвиток української мови в регіонах через призму міжетнічних відносин і соціальної політики держави, і обов'язково в кореляції діахронічного й синхронічного вимірів. Ми тепер розуміємо, що та політична складова є невід'ємною в комплексі реального дослідження мовної (етнічної) ситуації в регіоні та загалом в Україні, оскільки ця ситуація є унікальною серед інших у всьому світі. Найбільша унікальність полягає в ціннісному ставленні: цілком українськомовний селянин у міських умовах перетворюється на цілком російськомовного, залишаючи при цьому переважно позитивне ставлення до української мови. І так упродовж уже 30 років.

Тому в межах соціолінгвістичних досліджень залишається провідним завдання вирішення проблем з українською мовою в Україні. Ми звужуємо цю проблему до Херсонщини, презентуючи Південь – з його особливою історією та етнічною культурою.

Отже, у межах вивчення дисципліни «Основи соціолінгвістики» слухачі магістратури дізнаються про поняття мовного середовища, у якому функціонує мова. Це людська спільнота – група комунікантів, у межах якої реалізується спілкування. Така група відзначається різноманітними зв'язками – сімейними, соціальними, етнічними, професійними та ін. При цьому відбувається вплив соціальних чинників на розвиток мови.

Серед таких чинників визначаємо:

– етнічний. Говорять про сумісне проживання різних етносів в одному регіоні (місті). Проте те ж місто Херсон розвивалося з постійним поповненням за рахунок переважно селян з області, через що називати його багатонаціональним або російським неправильно (хіба що визнавати єврейське культурне домінування у 18-19 століттях). Однак за результатами всіх переписів (імперського 1897 року та подальших

радянських) українці кількісно домінували (навіть коли фіксація ця відбувалася за визнанням рідної мови);

– державний. Говоримо про мовну політику держави, у межах якої розвивається місцевість. У нашій ситуації ця політика упродовж двох століть була, звичайно, антиукраїнською: за винятком періоду відомої всім коренізації-українізації (цілком формальної) усі офіційні сфери життя функціонували російською мовою, зокрема публічна та освітня. Навіть у часи нашої української незалежності місцеві ради ухвалили той горезвісний статус для російської мови. Саме цим особам-депутатам і не вистачило соціолінгвістичних знань, щоб зрозуміти небезпеку свого рішення щодо дальшого розвитку української мови, яка для більшості з них є рідною генетично (материнською, родинною тощо).

Тобто до державного чинника можна віднести й особу міського депутата або чиновника, який в умовах українського етнічного ареалу має бути носієм і відповідної мови – фактично для спілкування з населенням. В умовах же української державності ця особа має бути взагалі захисником усієї системи етнокультурних цінностей, до якої входить насамперед мова. Імперська й радянська практика запрошення на такі посади людей з Росії (із наданням їм більшої зарплати, земельних наділів тощо) у такому разі, звичайно, була спрямована на зворотне – нівелювання етнічного аспекту. Також не варто забувати і про те, що ці приїжджі були не кращими представниками (як, скажімо, під час колонізації Південної Америки або будівництва Біломорканалу чи БАМу)

Такими ж «некращими» були й запрошені керівні посадовці в органах державної влади й освіти на українських територіях після війни, оскільки місцеві туди не допускалися через факт перебування в окупації. За таких умов офіційна російська мова переважала в усіх публічних сферах життя. До того ж в умовах міста вона поглинула всі сфери, на відміну від сільської місцевості, де завжди панувала українська мова.

Отже, навчальний предмет «Основи соціолінгвістики» розрахований на слухачів магістратури, серед яких (особливо на заочній формі навчання) чимало чинних працівників державних установ, які мусять

досконало знати етномовний склад місцевого населення, історію заселення краю в аспектах мовного й національного розвитку та особливості розвитку українсько-російського білінгвізму в нашому регіоні – від колоніального статусу української мови та її носіїв до державного. Вони мають розуміти, що українська мова в сучасному її стані – і функціональному, і структурному – потребує конкретного захисту, а тому на державному рівні мають ухвалюватися рішення про заходи щодо такого захисту та жорсткий контроль за їх виконанням.

Дорош У. М.

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ ВЛАДИ В УКРАЇНІ: РЕГІОНАЛІЗАЦІЯ ТА ПОЗАПРАВОВІ АСПЕКТИ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Реформування з метою побудови ефективного місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні для створення і підтримки повноцінного життєвого середовища для громадян, надання високоякісних і доступних публічних послуг, становлення інститутів прямого народовладдя, задоволення інтересів громадян у всіх сферах життєдіяльності на відповідній території, узгодження інтересів держави та територіальних громад [2] передбачає становлення нової моделі адміністративно-територіального устрою відповідно до затвердженої Європейським Союзом номенклатури територіальних одиниць щодо статистики (NUTS), а також місцевих адміністративних одиниць (LAU). У такій моделі мають бути оптимально розмежовані повноваження між органами виконавчої влади та органами місцевого самоврядування на засадах децентралізації влади.

З аналізу основних груп ризиків Г. Макаров робить висновок, що найбільші потенційні ризики передбачуваної політики децентралізації адміністративно-територіального устрою пов'язані з процесом

регіоналізації системи влади і дещо менші – з передаванням повноважень органам місцевого самоврядування субрегіонального та локального рівнів [3].

Регіоналізація, як визначення та реалізація компетенції органів влади обласного рівня, зумовлена потребою забезпечення в регіоні «діяльності служб, що діють не лише на території цієї адміністративної одиниці, наприклад, транспортного сполучення, програм підвищення професійної кваліфікації, освіти дорослого населення, закладів культурного розвитку, спорту, зоопарків, музеїв тощо; базових послуг (пожежної охорони, житлового будівництва, водопостачання, санітарного контролю) в селах і селищах, що не можуть забезпечити себе цими комунальними послугами; комплексного вирішення суто регіональних проблем, таких як чистота повітря, озер і річок; комплексного підходу до економічного планування і регіонального економічного розвитку; забезпечення швидкого надання послуг, як, наприклад, швидкої медичної допомоги і роботи правоохоронних органів; демократичного представницького органу влади на рівні між адміністративно-територіальною одиницею і державою; сприяння регіональному культурному розвитку, відпочинку і туризму; потреба адміністративного управління наданням державних послуг з урахуванням особливостей регіону; органу влади, що представляє державу, на нижчому рівні, ближче до населення» [1].

Важливим чинником децентралізації та деконцентрації є позаправові аспекти місцевого самоврядування, зміст яких Р. Агранофф визначає як можливість регіональних і місцевих органів влади вести гнучку політику, тобто робити те, що прямо не заборонено законом, без окремого дозволу влади вищого рівня, або можливість органів регіонального і місцевого

врядування користуватися повноваженнями, що не забороняються Конституцією і не належать до компетенції центральних органів влади [1].

Отже, на сьогодні в реформуванні місцевого самоврядування доцільно комплексно поєднати такі процеси: реалізацію принципу субсидіарності, зокрема через децентралізацію управління; підсилення незалежної бази доходів місцевих органів влади (доходів з власних джерел) як засобу підтримки самоврядування, зокрема надання більшої свободи дій щодо встановлення ставки місцевих податків і зборів, а також використання коштів; переходу від державного «контролю» над регіональними і місцевими органами влади до моделі кооперативного управління; переходу від попереднього контролю (контролю доцільності) до оцінювання (аудиту) виконаних програм; запровадження принципів самоконтролю, реагування на запити населення, відкритості влади, контролю за якістю впровадження програм і фінансової підзвітності в рамках законодавства; розширення можливостей і заохочення участі громадян в ухваленні рішень на місцевому рівні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Агранофф Роберт, Порівняльні аспекти здійснення місцевого самоврядування як досвід, корисний для України. Проблеми відносин між центральними, регіональними і місцевими органами влади [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://pdp.org.ua/analytics/local-government/965-63a-a5-visnyk>;
2. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс], схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>;

3. Очікувані ризики у процесі децентралізації влади в Україні. Аналітична записка [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.niss.gov.ua/articles/1021/>.

Драгомирецька Н. М.

**ПРАКТИКА ВИКОРИСТАННЯ НАВЧАЛЬНИХ САЙТІВ
У ПІДГОТОВЦІ ДЕРЖАВНИХ СЛУЖБОВЦІВ**

Розроблення навчальних сайтів для підготовки державних службовців набуло найбільшого розвитку й популярності в зарубіжній науці і практиці [1; 2]. Вітчизняна практика перебуває в стані розвитку. При цьому найбільш активними в цьому сенсі є загальноосвітні навчальні заклади [3]. Вищі навчальні заклади здебільшого ґрунтуються на практиці спілкування та надання інформації з використанням інтерактивних засобів. Залишається поза увагою практика розроблення навчальних сайтів, що розширює можливості організації самостійної роботи слухачів під керівництвом викладача. Практика роботи з розроблення й використання навчальних сайтів упродовж двох років дозволила автору статті підвищити активність слухачів та їхній рівень знань з дисциплін, що вивчаються. Під час самостійної роботи та підготовки до практичних і семінарських занять використовується спеціально розроблений викладачем сайт із дисципліни чи модуля. Це є основою самостійної роботи слухачів, вивчення теоретичного матеріалу та підготовки до виконання ІНПЗ. Кожним слухачем (або для кожного слухача) створюється електронна скринька на gmail.com, за якою він отримує дозвіл на користування сайтом.

Сторінки сайту передбачають таке: «Головна» – загальна інформація

про сайт і навчальний модуль; календар самостійного вивчення матеріалу та набуття відповідних умінь і навичок; «Робоча програма»; «Повідомлення» – повідомлення щодо вивчення кожної з тем, виконання інтерактивних завдань і тестів; «Навчальні завдання» – до кожної теми навчального модуля дається декілька інтерактивних завдань на міжнародній методичній платформі LearningApp; завдання транслюються на сайт і виконуються з нього; завдання різноманітні і спрямовані на краще засвоєння слухачами теоретичного матеріалу; завдання побудовано в ігровій формі; результати виконання завдань автоматично фіксуються у відомості, утім вони не обмежені ні в часі, ні в кількості разів їх виконання (рис. 1).

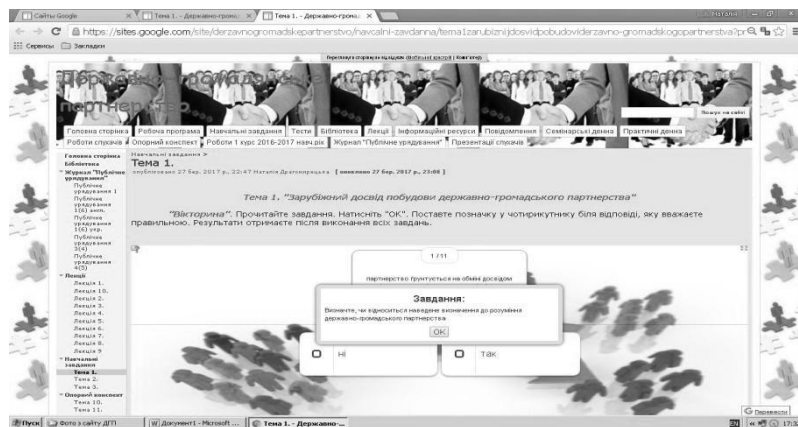


Рис. 1. Сторінка сайту «Навчальні завдання»

Також важливою є сторінка «Тести»: інтерактивні тести демонструються з е-диску та є активними, виконуються слухачем на сайті й надсилаються через натискання кнопки «надіслати»; тести обробляються автоматично, результати заносяться до відомостей також автоматично, автоматично надсилаються слухачеві; обмеження часу виконання тестів немає (рис. 2).

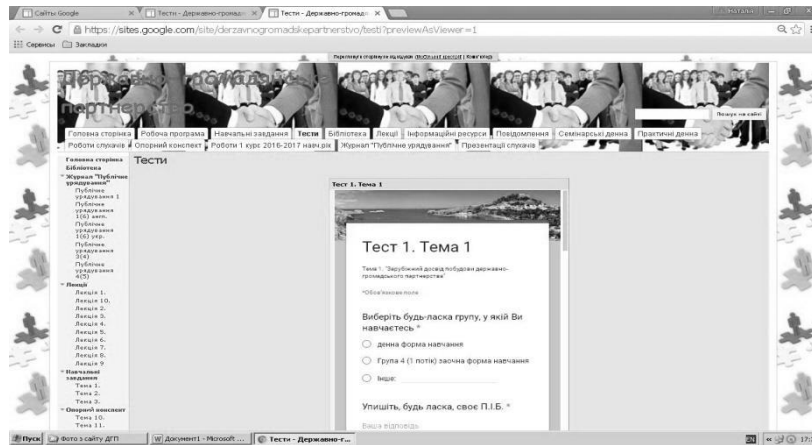


Рис. 2. Сторінка сайту «Тести»

Окрім того, розроблено низку сторінок, що сприяють ефективній самостійній роботі слухачів, зокрема: «Бібліотека» (в інтерактивному форматі надано матеріали лекцій; додаткову дослідницьку та практичну інформацію у форматі інтерактивних слайдів та інші матеріали; доступ до законодавства та досвіду роботи агентств і органів влади відбувається через Symbaloo на сторінці «Інформаційні ресурси»); «Підручник» (розміщено підручник з дисципліни; всі теми підручника відповідають темам робочої програми); «Інформаційні ресурси» побудовано за допомогою Symbaloo (надають можливість швидкого доступу до будь-якого сайту, потрібного для навчання; розміщено інтерактивні посилання; одне натискання на «віконечко» – відкривається потрібний сайт); «Роботи слухачів» (розміщено інтерактивні презентації слухачів, які було захищено і висвітлено в збірнику статей до конференції (є посилання); презентації активні й демонструються з е-диску власника сайту; також розміщено інформацію щодо публікації робіт слухачів у наукових електронних збірниках, надано їх електронну адресу); «Семінарські», «Практичні» (розміщено інформаційні листи щодо виконання цих завдань, а також спільно та індивідуально виконані завдання, зокрема спільні слайди, результати спілкування в соцмережі, у спеціально створеній «Спільноті»; спільне заповнення таблиць та ін., що передбачає виконання практичних

завдань (зокрема в дистанційному режимі); у кожному завданні є посилання на сторінки сайту для швидкого доступу); «Опорний конспект» (розміщено опорний конспект до семінарських і практичних занять, за темами яких не читаються лекції); «Лекції» (розміщено слайди лекцій).

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. 50 TOP ONLINE LEARNING SITES [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.bestcollegereviews.org/50-top-online-learning-sites/>
2. 33 Useful Websites for Students – Режим доступу: <https://www.topuniversities.com/blog/33-useful-websites-students>
3. Технологія створення дистанційного курсу : навч. пос. / за ред. В.Ю.Бикова та В.М.Кухаренка. – К.: Міленіум, 2008. – 324 с.

Дурман М. О.

ВИКОРИСТАННЯ СУБВЕНЦІЇ З ДЕРЖАВНОГО БЮДЖЕТУ НА РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД НА ПРИКЛАДІ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Під час проведення реформи децентралізації Українська держава використовує кілька інструментів для стимулювання громад до об'єднання. Сюди можна віднести й новий перерозподіл податкових надходжень на користь місцевих бюджетів, і розширення права органів місцевого самоврядування зі встановлення ставок та пільг із місцевих податків і зборів, а також надання органам місцевого самоврядування права обслуговувати власні надходження своїх бюджетних установ та фондів розвитку в державних банках і не залежати від Державного казначейства.

Ще одним стимулом до об'єднання стало виділення об'єднаним територіальним громадам (ОТГ) додаткових коштів на формування своєї інфраструктури – такий інструмент з'являється 2016 року [1]. Цією ж постановою Кабінету Міністрів України було затверджено Порядок та умови надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад та Розподіл у 2016 році субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад. Цим розподілом було передбачено виділення 2016 року близько 1 млрд. грн. для перших 159 утворених ОТГ.

На 2017 р. у Державному бюджеті передбачено вже 1,5 млрд. грн., однак вони мають бути розподілені між 366 ОТГ, ураховуючи ті, що об'єдналися 2016 року [2].

Для Миколаївської області субвенція з державного бюджету на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад 2017 року склала 90,6 млн. грн., що було розподілено між 19-ма ОТГ. Розподіл субвенції по ОТГ подано на рис. 1, а по районам – на рис. 2.

Найбільша субвенція – 10 640, 8 тис. грн. – у Баштанківської міської ОТГ, найменша – 1 731,5 тис. грн. – у Веснянської селищної ОТГ.

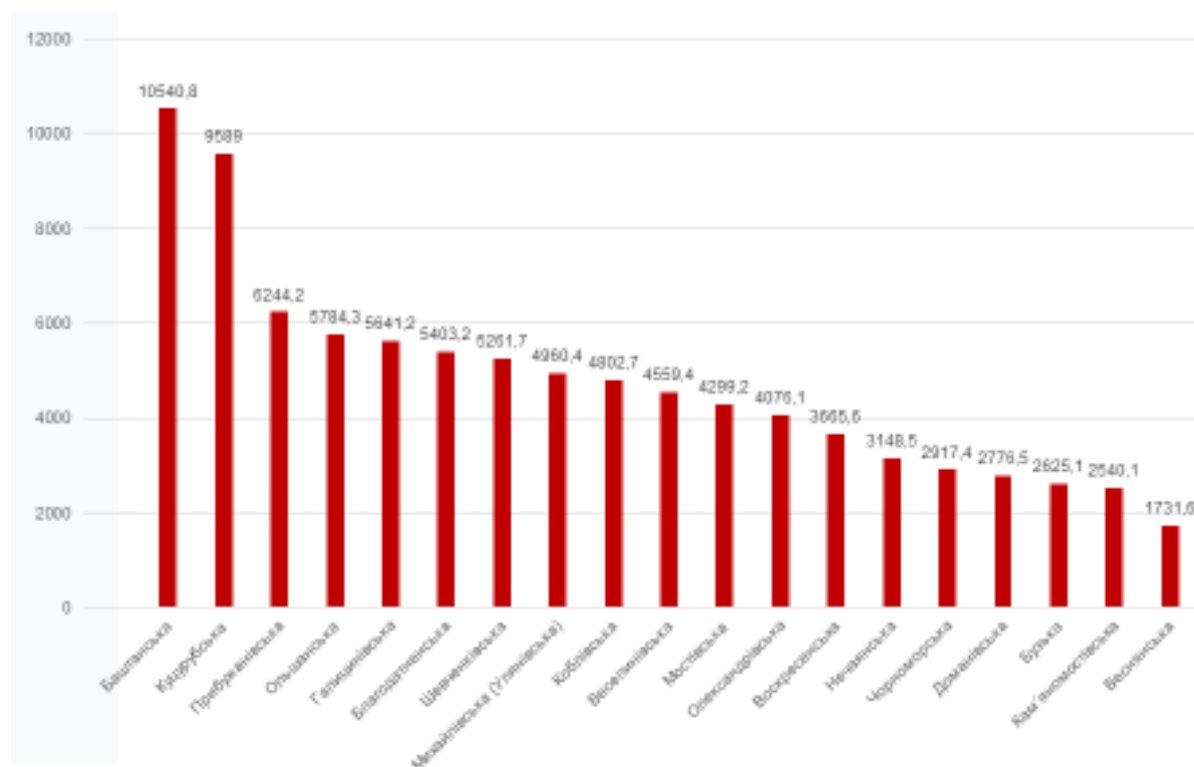


Рис. 1. Розподіл субвенції по ОТГ

Субвенція направляється на фінансування проектів ОТГ, що передбачають формування їх інфраструктури (дороги, школи, дитячі садки, ФАПи тощо). На що ж насправді пішли кошти субвенції?



Рис. 2. Розподіл субвенції по районам

Розподіл проектів за напрямками

Напрямок	Кількість проектів, шт	Сума коштів, тис. грн
Ремонт доріг	22	16 700
Освіта	16	17 182
Медицина	2	511
Культура	9	6 926
Містобудівна документація	28	2 552
Водопостачання та водовідведення	10	6 346
Придбання спецтехніки	20	24 660
Ремонт інших будівель	6	8 890
Освітлення	12	3 277

Рис. 3. Розподіл проектів інфраструктурної субвенції за напрямками

Проаналізувавши надану інформацію (рис. 3), можна зробити такі висновки:

- найбільшу кількість проектів подано на виготовлення містобудівної документації – 28, ремонт доріг – 26 і придбання спецтехніки для комунальних підприємств – 20;
- найбільші кошти виділено на придбання спецтехніки – 24,6 млн. грн., ремонт освітніх закладів – 17,1 млн. грн. і ремонт доріг – 16,7 млн. грн.

У той же час громади мають ще нерозподілений залишок субвенції – 3 522 тис. грн. Такий стан речей більш за все зумовлений відсутністю у громад підготовлених проектів або бажанням закумуляовати кошти на придбання високовартісної техніки або проведення будівельних робіт на великих об'єктах. Тому керівництву ОТГ слід звернути увагу на підготовку якісних проектів розвитку інфраструктури.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад / Постанова Кабінету Міністрів України від 16 березня 2016 р. № 200 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/200-2016-п/paran11#n11>
2. Деякі питання надання субвенції з державного бюджету місцевим бюджетам на формування інфраструктури об'єднаних територіальних громад / Постанова Кабінету Міністрів України від 7 червня 2017 р. №410 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/410-2017-п>

Дурман М. О., Сурхаєв В. А.

ДЕРЖАВНИЙ КОНТРОЛЬ ЗА РІШЕННЯМИ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ЯК ОДИН ІЗ МЕХАНІЗМІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ЯКОСТІ ЦИХ РІШЕНЬ

Реформа місцевого самоврядування та децентралізації влади передбачає подолання багатьох викликів, а саме [1]:

- залежність територій від центру;
- інфраструктурна та фінансова слабкість громад;
- деградація сільської місцевості;
- високий рівень дотаційності громад;
- низький рівень інвестиційної привабливості територій тощо.

Основні положення проведення реформи децентралізації було сформульовано в Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [2], відповідно до якої реформа

місцевого самоврядування та децентралізації проводиться за трьома напрямками:

- передання повноважень від центру до найнижчого можливого рівня (принцип субсидіарності);
- передання відповідних фінансових ресурсів для виконання переданих повноважень;
- забезпечення державного контролю за рішеннями органів місцевого самоврядування.

За час, що пройшов з моменту затвердження Концепції, було зроблено низку кроків до проведення реформи децентралізації, а саме: внесено зміни до Податкового та Бюджетного кодексів України [3], затверджено Державну стратегію регіонального розвитку [4] та ухвалено новий Закон про регіональну політику [5].

У цих документах держава сформулила пріоритетні напрямки регіонального розвитку, зазначила, які повноваження вона передає на більш низький рівень, передала відповідне фінансове забезпечення на виконання цих повноважень. Однак для того, щоб забезпечити державний контроль за рішеннями органів місцевого самоврядування, слід було б внести зміни до Конституції України в частині децентралізації (законопроект №2217а) [6] та ухвалити пакет законопроектів на виконання Конституції:

1. **Про префектів.** Закон визначає статус та організацію роботи префектів, порядок їхнього призначення та звільнення, їхні повноваження та порядок діяльності (зокрема порядок здійснення нагляду за діяльністю органів місцевого самоврядування, зупинка рішень тощо).

2. **Про місцеве самоврядування.** Визначення чіткої сфери компетенцій різних рівнів системи органів місцевого самоврядування, зокрема визначення сфери повноважень громади, району, регіону.

Оскільки більшості в 300 голосів на сьогодні у Верховній Раді України немає, то й прийняття відповідних поправок до Конституції України відкладається на невизначений термін.

Тому, щоб забезпечити дієвий контроль за рішеннями органів місцевого самоврядування, Кабінет Міністрів 19 квітня 2017 р. запропонував внести до Верховної Ради України власний законопроект «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо здійснення державного контролю за відповідністю рішень органів місцевого самоврядування Конституції та законам України».

Цей законопроект створено відповідно до «Європейської Хартії місцевого самоврядування» [7], розроблено на виконання «Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні» та з метою приведення законодавства відповідно до Конституції України (стаття 144).

У цьому зв'язку слід виокремити кілька проблемних моментів, для чого потрібно ухвалити цей законопроект:

1. Реалізація положень Конституції України. Стаття 144 Основного Закону закріплює, зокрема, положення про те, що рішення ОМС з мотивів їх невідповідності Конституції та законам зупиняються в установленому законом порядку з одночасним зверненням до суду. Водночас чіткої процедури наразі не існує.

2. Заповнення законодавчої прогалини, що виникла внаслідок виключення 2015 року з переліку функцій прокуратури функції щодо здійснення загального нагляду за законністю рішень ОМС.

3. Реалізація Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, а також програмних документів Уряду, Президента та Верховної Ради України. Урегулювання процедурних питань із здійснення державою контрольно-

наглядових функцій щодо рішень ОМС з мотивів їх невідповідності Конституції чи законам України через зупинення в установленому законом порядку з одночасним зверненням до суду. Наступною буде зміна статусу місцевих держадміністрацій з органів загальної компетенції на контрольно-наглядові органи в системі виконавчої влади та в перспективі після внесення змін до Конституції України – запровадження інституту префектів.

4. Європейський досвід, який свідчить про те, що зі збільшенням повноважень і ресурсів ОМС виникає потреба одночасного посилення контролю з боку держави щодо законності ухвалених ОМС рішень. Досвід країн, які йшли шляхом реформи місцевого самоврядування, свідчить, що такий нагляд убезпечує громади від помилок у ході децентралізації.

5. Забезпечення територіальної цілісності держави. Маємо негативний досвід ухвалення рішень окремими місцевими радами навесні 2014 року, а також деяких нинішніх рішень ОМС, що спрямовані на руйнування системи державного управління. В умовах зовнішньої агресії це може призвести до відходу від децентралізації та переходу до федералізації, що нав'язується нам ззовні.

Однак 12 липня 2017 р. цей законопроект було відкликано на доопрацювання за пропозицією Асоціації міст України, яка надала 14 розгорнутих зауважень до нього. Серед цих зауважень головними є:

- не виправданість обов'язкового та загального (суцільного) державного контролю за ОМС;
- занадто великий обсяг рішень ОМС, що підлягають державному нагляду;
- відсутність нагляду за здійсненням державного контролю місцевих державних адміністрацій (МДА) та відповідальності голів МДА за неправомірне оскарження рішень ОМС;

- відсутність запобігання правопорушень під час обговорення проектів рішень.

У будь-якому разі, після доопрацювання законопроект буде знову внесено на розгляд Верховної Ради України, оскільки в цілому він відповідає принципам Європейської Хартії місцевого самоврядування та практиці організації державного контролю за законністю актів органів місцевого самоврядування в країнах Європи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Реформи під мікроскопом: 2015 рік / за ред. Міського В.В., Галушки О.М., 2015. – 88 с.
2. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні / Розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р. [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-p>
3. Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» / Закон України від 28.12.2014 № 71-VIII. [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/71-19>
4. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року / Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385. [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-p>
5. Про засади державної регіональної політики / Закон України від 05.02.2015 № 156-VIII. [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19>

6. Проект Закону про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади). [Електр. ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=55812
7. Європейська Хартія місцевого самоврядування. / Міжнародний документ від 15.10.1985, ратифіковано Законом України від 15.07.1997 № 452/97-ВР. [Електр. ресурс]. – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/994_036

Дурман О. Л., Полосьмак К. О.
**ПРО ОДНЕ З ДЖЕРЕЛ ФІНАНСУВАННЯ МІСЦЕВОГО
ТА РЕГІОНАЛЬНОГО РОЗВИТКУ**

Наша держава швидко рухається в напрямку децентралізації. На оновленій нормативно-правовій базі створюються об'єднані територіальні громади (ОТГ), за принципом субсидіарності їм передаються владні повноваження для задоволення потреб громадян у різних сферах (освіта, медицина, культура, просторове планування, екологія тощо). Передання владних повноважень влада також підкріплює переданням відповідних фінансових ресурсів. Якщо виокремити надходження власних доходів місцевих бюджетів 366 ОТГ, то за звітний період (перше півріччя 2017 р. порівняно з першим півріччям 2016 р.) вони зросли в 1,9 разу (+2,5 млрд. грн.) і склали 5,5 млрд. грн. [1]. Ці кошти скеровуються як на фінансування повноважень органів місцевого самоврядування, так і на цілі регіонального й місцевого розвитку.

Ще 6 серпня 2014 року Кабінет Міністрів затвердив нову Державну стратегію регіонального розвитку на період до 2020 року [2]. На початку

2015 року Верховна Рада ухвалила Закон «Про засади державної регіональної політики» [3], яким визначено мету, основні принципи та пріоритети державної регіональної політики; засади координації органів влади щодо розвитку регіональної політики тощо.

Так, визначено три основні напрямки регіонального розвитку:

– **розвиток людського капіталу** – створення для людей більш-менш рівних можливостей навчатися, розкривати свої таланти та знаходити їм застосування, яке приносить прибуток, незалежно від того, у якому регіоні вони проживають;

– **розвиток регіонів** – розкриття потенціалу регіонів, створення / підтримка того, що дасть імпульс для їх дальшого розвитку. Гроші, які осідають у регіонах у межах політики регіонального розвитку, за своєю сутністю мають бути близькими до інвестицій. Це не можуть бути гроші «на проїдання»;

– **єдність країни** – сприяння цілісному гармонійному розвитку всієї країни. Грамотна політика регіонального розвитку забезпечує ефект синергії з регіональної різноманітності – на противагу суперечностям і дезінтеграційним процесам, що можуть наростати в країні, коли політика регіонального розвитку є слабкою або відсутня.

У результаті внесених до законодавства змін було проведено реформу регіональної політики в Україні, зокрема передбачено кошти в Державному бюджеті на регіональну політику, визначено прозорий механізм фінансування проектів регіонального розвитку.

Також органи місцевого самоврядування отримали можливість готувати та подавати проекти на фінансування власних інвестиційних проектів і програм й з інших джерел. Такими джерелами можуть бути кошти міжнародної технічної допомоги, державна субвенція на розвиток

інфраструктури ОТГ, кошти Державного фонду регіонального розвитку тощо.

Розглянемо більш детально використання деяких із цих інструментів на прикладі Миколаївської області 2017 року (рис. 1).

Одним із джерел фінансування регіонального розвитку є бюджет розвитку Миколаївської області, що складає 65,3 млн. грн.

Хто може подавати ідеї:

- органи місцевого самоврядування;
- місцеві органи державної влади;
- громадські організації, установи та організації усіх форм власності;
- небайдужі громадяни.

Ідеї проектів обов'язково мають відповідати таким критеріям:

- проектні ідеї мають бути спрямовані на досягнення суспільної вигоди;
- отримувачем вигод від реалізації проекту не може бути окрема фізична чи юридична особа;
- термін реалізації проекту – не більше 3 років (2018 – 2020 роки);
- подібний проект ще не реалізовувався на відповідній території;
- існує людська та технічна спроможність для реалізації проекту.



Рис. 1. Заплановані обсяги державного фінансування заходів розвитку в Миколаївській області на 2017 р.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Бюджети ОТГ по багатьох надходженнях випереджають інші місцеві бюджети, – дані моніторингу за 8 місяців [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://rdatf.gov.ua/news/id/2399>
2. Про затвердження Державної стратегії регіонального розвитку на період до 2020 року : Постанова Кабінету Міністрів України від 06.08.2014 № 385 [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/385-2014-п>
3. Про засади державної регіональної політики / Закон України від 05.02.2015 № 156-VII [Електр. ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/156-19>

Кіцак І. Б.

РЕФОРМУВАННЯ СИСТЕМИ УПРАВЛІННЯ ПЕРСОНАЛОМ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ В УКРАЇНІ

Чинний Закон України «Про службу в органах місцевого самоврядування» від 07.06.2001 р. № 2493-III (редакція від 12.03.2017 р.) [1] не містить прямих норм, що регулюють діяльність системи управління персоналом органів місцевого самоврядування в Україні. Елементи цієї системи згадано лише опосередковано в окремих статтях Закону, зокрема:

- прийняття на службу в органи місцевого самоврядування (стаття 10 Закону);
- ранги посадових осіб місцевого самоврядування (стаття 15 Закону);
- кадровий резерв служби в органах місцевого самоврядування (стаття 16 Закону);
- атестація посадових осіб місцевого самоврядування (стаття 17 Закону);
- інші питання проходження служби в органах місцевого самоврядування – організація навчання й підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування, просування їх по службі та ін. (стаття 19 Закону);
- підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування (стаття 20 Закону).

У цьому зв'язку слід зауважити, що проект нової редакції Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [2] містить окремі статті, що регулюють діяльність системи управління персоналом органів місцевого самоврядування в Україні, зокрема:

- керівник служби в органах місцевого самоврядування (стаття 9 проекту нової редакції Закону);
- служба персоналу в органі місцевого самоврядування (стаття 10 проекту);
- вимоги до професійної компетентності кандидата на зайняття вакантної посади службовця місцевого самоврядування (стаття 17 проекту);
- вступ на службу в органи місцевого самоврядування (стаття 18 проекту);
- порядок призначення на посаду службовця місцевого самоврядування (стаття 27 проекту);
- особова справа службовця місцевого самоврядування (стаття 33 проекту);
- ранги службовців місцевого самоврядування (стаття 34 проекту);
- оцінювання результатів службової діяльності службовців місцевого самоврядування (стаття 37 проекту);
- підвищення рівня професійної компетентності службовців місцевого самоврядування (стаття 38 проекту);
- просування службовця місцевого самоврядування по службі (стаття 40 проекту);
- підстави припинення служби в органах місцевого самоврядування (стаття 61 проекту);
- порядок припинення служби в органах місцевого самоврядування (стаття 61 проекту).

Отже, на підставі аналізу чинного Закону [1] та проекту нової редакції Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування» [2] доходимо висновку, що сьогодні в Україні відбувається інституційне становлення системи управління персоналом

органів місцевого самоврядування, поглиблене вивчення якої буде предметом наших дальших наукових розвідок.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про службу в органах місцевого самоврядування: Закон України від 07.06.2001 р. № 2493-III [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2493-14>
2. Про службу в органах місцевого самоврядування: проект нової редакції Закону України (номер реєстрації 2489 від 30.03.2015 р.) [Електронний ресурс]. – <http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc34?id=&pf3511=54569&pf35401=425713>

Коваленко М. А., Швороб Г. М.

КОНЦЕПЦІЇ ТА СТРАТЕГІЇ РОЗВИТКУ СІЛЬСЬКИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

У країні поширюється процес утворення об'єднаних територіальних громад. Як показує аналіз практики, публікацій у засобах масової інформації, процес цей неоднозначний, суперечливий у багатьох питаннях. Й основні його труднощі нам убачаються не в самій ідеї об'єднання недостатньо спроможних до виконання своїх завдань із забезпечення соціального, культурного та інших напрямків розвитку села, селища, сільських рад, а в недоліках організації цього процесу.

Основна проблема в організації об'єднання сільських територіальних громад пов'язана, на наш погляд, з відсутністю у більшості випадків попереднього обґрунтування, сформульованої концепції створення й обговорення у громадах об'єднаних сіл, селищ дальшого функціонування і напрямків розвитку об'єднаної громади. Саме цей

документ має розкривати систему принципів, правил, методів, способів організації діяльності майбутньої об'єднаної територіальної громади (ОТГ) у всіх сферах – економічній, соціально-культурній тощо. На цій основі розробляється й стратегія розвитку об'єднаної громади.

Розробленню концепції та стратегії розвитку передуює аналіз внутрішніх і зовнішніх умов функціонування й розвитку ОТГ. При цьому визначаються внутрішні переваги і недоліки діяльності об'єднаних рад, селищ і сіл, а також зовнішні потенційні можливості та загрози для майбутнього їх розвитку.

Зокрема, до внутрішніх переваг територіальних громад може бути віднесено:

- привабливі природно-кліматичні умови для господарської діяльності, родючі землі, добрі сільськогосподарські традиції та професійні навички населення;

- можливість розвитку сільгосптоваровиробництва на основі реконструкції систем і сучасних технологій зрошення земель, використання сонячної енергії, вітру;

- збережені соціально-побутові об'єкти сіл і селищ;

- наявність генеральних планів сіл і селищ;

- розташованість у зоні автомобільних, залізничних шляхів сполучення;

- вільні трудові ресурси;

- висока громадська активність населення;

- висока культура громадської спільноти тощо.

До внутрішніх недоліків можуть належати:

- нерозвиненість комунального господарства;

- недостатня увага до закладів освіти, культури;

- відсутність об'єктів охорони здоров'я;

- нерозвиненість або відсутність переробних виробництв;
- недостатність об'єктів, привабливих для інвестування, відсутність промислових зон, інвестиційних майданчиків;
- низькі темпи технічного переозброєння в сільському господарстві;
- нестача кваліфікованих кадрів, брак трудових ресурсів, скорочення чисельності населення, зниження питомої ваги молоді;
- нескоординована політика відведення земельних ділянок, зокрема для ведення бізнесу;
- низький рівень розвитку підприємництва населення;
- недостатність власних ресурсів суб'єктів малого підприємництва й ускладнений доступ до різних джерел фінансування;
- відсутність консолідації місцевих економічних і політичних еліт;
- неякісна питна вода;
- недостатня увага до питань екології, громадського порядку;
- відсутність чітких орієнтирів, стратегії, програм розвитку в напрямках діяльності місцевих органів самоврядування;
- низька якість життя населення, складне становище в соціально-трудовій сфері, низький рівень доходів, заробітної плати;
- збільшення рівня дефіциту місцевих бюджетів, пов'язане з переданням громадам нових повноважень, обмежені можливості збільшення власної доходної бази, брак фінансових (бюджетних) коштів;
- високий рівень безробіття, висока питома вага населення, що потребує соціального захисту.

Зовнішні потенційні можливості для розвитку територіальної громади є такими:

- соціально-політична, економічна стабільність у країні;
- загальний підйом економіки країни, регіону;

- законодавство, сприятливе для економічної діяльності місцевих суб'єктів господарювання;
- поява нових ринків для збуту продукції місцевих товаровиробників та їх швидке зростання;
- наявність каналів, водорозподільних систем зрошення земель, висока питома вага зрошуваних земель;
- наявність дозволених до господарського використання лісових ресурсів, корисних копалин;
- розвиток регіональних центрів перероблення сільгоспсировини;
- географічне розташування громади поблизу транспортних коридорів, сухопутних і водних шляхів сполучення, наявність залізничної станції, морського, річкового порту, створення логістичних центрів, оптово-торговельних майданчиків;
- розвиненість у регіоні переробної промисловості;
- наявність туристичних об'єктів, зростання попиту на туристичні ресурси;
- стабільність митного і податкового законодавства;
- відродження довгострокового кредитування тощо.

До об'єктивно зумовлених, незалежних від будь-яких органів управління чи суб'єктів господарювання належать наявні на території громади родючі землі, корисні копалини, лісові і водні ресурси, сприятливі кліматичні, рекреаційні умови, зокрема для генерації нетрадиційних видів енергії, що громада має використовувати у своїй майбутній діяльності.

Потенційні зовнішні загрози для розвитку територіальної громади можуть нести в собі:

- економічна нестабільність у країні;
- інфляція, зміна валютних курсів;

- зростання цін на енергоносії;
- уповільнений тем зростання або згортання ринків збуту продукції місцевих товаровиробників;
- зростання тиску конкурентів, незаконні дії олігархічних груп;
- конкуренція в залученні інвестицій;
- відтік капіталу з регіону;
- негативні демографічні зміни у країні, регіоні, відтік кадрів;
- негативна екологічна ситуація у регіоні;
- низька якість надання медичних послуг населенню;
- недостатність механізмів консультативної підтримки і навчання підприємців;
- нерівні можливості для випускників місцевих шкіл для дальшого навчання в закладах спеціальної професійної і вищої освіти тощо.

Концепція розробляється на основі:

- усебічного врахування загальнодержавних і регіональних напрямків розвитку економіки й соціальної сфери на довгострокову перспективу, програм розвитку сільських поселень;
- закономірностей, тенденцій у змінах соціально-економічного становища селищ і сіл територіальної громади;
- максимальної орієнтації на місцеві, власні ресурси розвитку.

Порівняльний аналіз (парна комбінація) сильних внутрішніх сторін ОТГ з потенціальними можливостями, які надає зовнішнє середовище, дозволяє сформулювати конкретні напрямки, шляхи розвитку ОТГ; із загрозами зовнішнього середовища – визначити можливості для запобігання, компенсації цих загроз і забезпечення стабільної діяльності громади.

Порівняльний аналіз слабких сторін ОТГ з можливостями, що надаються зовнішнім середовищем, дозволяє визначитися, що потрібно

змінити в діяльності громади і відкоригувати напрямки її розвитку, а із загрозами, які несе в собі зовнішнє середовище, дозволяє визначитися із загальною доцільністю утворення об'єднання в такому виді, за таких умов і шукати більш ефективні шляхи забезпечення розвитку територіальної громади.

Результати аналізу парних комбінацій сильних і слабких сторін ОТГ із зовнішніми можливостями і загрозами враховуються як базові під час розроблення Стратегії розвитку громади.

Розробникам Концепції об'єднана громада може бачитися, наприклад, як територія максимального використання місцевих природних ресурсів, центр застосування сучасних енергоефективних технологій, виробництва екологічно чистої сільськогосподарської сировини і продукції її перероблення, комфортного і забезпеченого проживання всіх верств місцевого населення.

Концепція обговорюється серед мешканців територіальної громади, уточнюється та доопрацьовується за результатами обговорення й використовується як провідний документ під час розроблення Стратегії соціально-економічного розвитку територіальної громади.

Обов'язковою частиною Концепції є обґрунтування й визначення джерел і розмірів результативності об'єднання територіальних громад. Так, це може бути синергетичний ефект від об'єднання зусиль раніше розрізнених громад і досягнення спільного ефекту у вирішенні однакових економічних чи соціальних проблем. Або ефект від згладжування сезонності в зайнятості населення – весною і влітку на польових роботах на території населених пунктів, що спеціалізуються на вирощуванні зернових, овочів тощо, восени і взимку – на підприємствах будівельної інфраструктури, переробних виробництвах, будівельних роботах, на яких спеціалізуються інші селища, села.

Концепція має передбачати, а стратегія соціально-економічного розвитку територіальної громади має включати в себе основні напрямки діяльності ОТГ, її виборних органів, громадських формувань мешканців громади. При цьому враховується, що економічною базою діяльності громади є великі й малі фермерські господарства, середні й малі підприємства, приватні підприємства. Створення умов, сприятливих для їх успішної діяльності, – це основне завдання органів управління ОТГ в економічній сфері.

Концепція та Стратегія розвитку територіальної громади розробляються з урахуванням положень Стратегії розвитку країни, регіону. Тим самим забезпечується не тільки органічне включення й узгоджений розвитку територіальної громади з планами розвитку країни, регіону – це надає також можливості використання фінансових й інших ресурсів розвитку країни, регіону в інтересах розвитку територіальної громади.

План дій з реалізації Стратегії розвитку громади формується за такими напрямками: розвиток території та зовнішній вигляд селищ і сіл, розвиток комунальної інфраструктури населених пунктів, розвиток бізнесу, розвиток самоврядної діяльності мешканців громади.

Ковнір О. І.

ОСВІТНІ ОКРУГИ: НОВАЦІЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ ВЛАДИ В УКРАЇНІ

У зв'язку з розробленням стратегії національної системи освіти, ухваленням Національної доктрини розвитку освіти та Концепції загальної середньої освіти свого часу була виникла нагальна потреба переглянути й загальні принципи та підходи до управління освітою.

Одним із найважливіших аспектів розвитку системи освіти в Україні є її регіоналізація, що передбачає розмежування компетенцій між різними рівнями владних структур, формування регіонального освітнього простору в цілому і становлення окремих його елементів, зокрема освітніх округів.

Зростаючі вимоги з боку держави й суспільства до якості, доступності та ефективності освітніх послуг сприяють формуванню нових умов розвитку регіональної освіти.

Проблема якості й доступності середньої освіти розв'язується через формування ефективної мережі навчальних закладів – освітніх округів. Особливої актуальності цей процес набуває в сільській місцевості, де більшість шкіл – із малою наповнюваністю. Проте це зовсім не означає, що таке завдання не постає перед міським відділом (управлінням) освіти, оскільки саме в освітньому окрузі забезпечується кооперація діяльності різних навчальних закладів, оптимальне використання їх матеріально-технічних, фінансових і кадрових ресурсів.

Проблему створення освітніх округів у край важко вирішити без перенесення акценту з окремого навчального закладу на організацію взаємозв'язків між школами, навчальним закладом і громадою. Це питання має багато організаційних, правових і фінансових аспектів [2].

На думку Л. Юрчук, для вирішення проблеми оптимізації мережі освітніх закладів і установ слід здійснити реструктуризацію мережі загальноосвітніх закладів, що забезпечить рівний доступ до освіти, профільне навчання в старшій школі, підвищення якості освіти за рахунок концентрації освітніх ресурсів, адекватних визначеному етапу навчання, і конкуренції установ. Освітня мережа має забезпечувати доступ до максимально широкого комплексу освітніх послуг. При цьому кількість тих чи інших освітніх закладів має відповідати реальним потребам у відповідних освітніх послугах [1].

Ще в указах Президента України від 4 липня 2005 року №1013/2005 «Про невідкладні заходи щодо забезпечення функціонування та розвитку освіти в Україні» та від 20 березня 2008 року №244/2008 «Про додаткові заходи щодо підвищення якості освіти в Україні» порушувалися питання освітньої галузі та відзначалася позитивна тенденція її розвитку.

Функціонування ж освітніх округів із серпня 2010 року законодавчо було внормовано статтею 9 Закону України «Про загальну середню освіту», де закріплюється положення, що «загальноосвітні навчальні заклади для задоволення допрофесійних, професійних запитів та культурно-освітніх потреб громадян можуть входити до складу освітніх округів, спілок, інших об'єднань, у тому числі за участі навчальних закладів системи дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної та вищої освіти різних типів і рівнів акредитації, закладів культури, фізичної культури та спорту, підприємств і громадських організацій» [4].

З метою дальшого реформування освіти постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року №777 було затверджено Положення про освітній округ. «Округ – об'єднання навчальних закладів, закладів культури, фізичної культури і спорту. До складу округу можуть входити навчальні заклади незалежно від типу та форми власності, у тому числі загальноосвітні навчальні заклади, що є опорними, та міжшкільні навчально-виробничі комбінати. До діяльності округу можуть залучатися також інші юридичні особи, їх відокремлені підрозділи» [3].

Засновниками (співзасновниками) освітнього округу, опорного закладу та його філій можуть бути представницькі органи місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад, районні ради [3].

Округ, опорний заклад та його філія утворюються з метою:

- створення єдиного освітнього простору;

- забезпечення рівного доступу осіб, зокрема з особливими освітніми потребами, до якісної освіти;
- створення умов для здобуття особами загальної середньої освіти, упровадження допрофільної підготовки і профільного навчання, поглибленого вивчення окремих предметів, забезпечення всебічного розвитку особи, а також допрофесійного навчання незалежно від місця їхнього проживання;
- раціонального й ефективного використання наявних ресурсів суб'єктів округу, їх модернізації [3].

Головними завданнями округу, опорного закладу та його філій є концентрація та ефективне використання наявних ресурсів, їх спрямування на задоволення освітніх потреб учнів (вихованців), створення єдиної системи виховної роботи. Утворення освітнього округу здійснюється на підставі установчої угоди про спільну освітню діяльність, яка укладається між навчальними закладами та установами, що входять до його складу. Такі об'єднання формуються на добровільних засадах, виходячи з освітніх запитів населення.

До складу освітнього округу можуть входити дитячі садочки, загальноосвітні, музичні, спортивні школи, професійно-технічні училища і навіть вищі навчальні заклади. У разі потреби в освітньому окрузі можливе створення ліцеїв, гімназій, колегіумів, шкіл із поглибленим вивченням окремих предметів і навчально-виховних комплексів. Як правило, саме вони й стають опорними закладами, на базі яких можна отримати якісну освіту.

Перевага діяльності освітніх округів полягає в тому, що створюється послідовна, багатоступенева система надання освітніх послуг. Здобуваючи освіту в школі за місцем проживання, дитина за особистим розкладом може відвідувати заняття з поглибленого вивчення окремих предметів в

опорному навчальному закладі та брати участь в освітніх, спортивних, культурних програмах інших установ, що входять до складу освітнього округу. Формується цілісна освітня система, що дозволяє розвивати індивідуальні здібності кожної дитини.

Створення освітнього округу є окремим самостійним проектом. Його модель не може бути єдиною для всіх, оскільки враховує наявні можливості кожного навчального закладу, установи, що входять до його складу та освітні запити населення конкретної території.

На сьогодні мережа освітніх округів є достатньо розгалуженою. В Україні функціонує понад 1,5 тисячі таких об'єднань.

Таким чином, у нашій державі визначено основні напрямки, пріоритети, завдання і механізми реалізації державної політики в галузі освіти щодо створення умов для розвитку кожної особистості. Практика підтверджує правильність вибраного шляху. Підвищення рівня і доступності якісної освіти відповідно до вимог інноваційного розвитку економіки, сучасних потреб суспільства і кожного громадянина Української держави можливе лише через створення освітніх округів та забезпечення їх діяльності [1].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Заліський А. Освітній округ – шлях до якісної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/44443>
2. Освітній округ як чинник модернізації регіональної системи освіти. – Черкаси: Вид-во ЧОПОПП, 2012. – 64 с.
3. Положення про освітній округ: затверджене постановою Кабінету Міністрів України від 27 серпня 2010 року №777 (із змінами)

[Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/777-2010-%D0%BF>

4. Про загальну середню освіту: Закон України від 13 травня 1999 року №651-XIV (із змінами) [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/651-14/page2>
5. Юрчук Л.М. Механізми утворення освітніх округів [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://academy.gov.ua/ej/ej12/txts/10ylmuoo.pdf>

Кравченко Т. А.

ІНСТИТУТ ПАРТИЦИПАТОРНОГО БЮДЖЕТУВАННЯ – ДІЄВИЙ ІНСТРУМЕНТ АКТИВІЗАЦІЇ МІСЦЕВИХ ГРОМАД

Ураховуючи основні завдання вітчизняної політики децентралізації й регіонального розвитку, зокрема забезпечення бюджетної незалежності та фінансової самостійності місцевих бюджетів, стимулювання громадян до об'єднання й формування спроможних територіальних громад, закріплення за місцевими бюджетами стабільних джерел доходів і розширення дохідної бази місцевих бюджетів, чіткий розподіл компетенцій, сформований за принципом субсидіарності, потрібне залучення фахової громадської думки до управління ресурсами територій та провадження громадського контролю за муніципалітетами.

Партиципаторне бюджетування (бюджет участі) є інструментом прямої демократії, за допомогою якого громадяни беруть участь в ухваленні рішень щодо розподілу бюджетних коштів. Сьогодні його практикують багато міст у всьому світі, а сам термін входить до словників економістів і вживається в рекомендаціях ООН щодо ведення міських бюджетів [2].

Перші намагання пристосувати модель партиципаторного бюджету до українських реалій припадають на кінець 2014 р., коли Польсько-Українська фундація ПАУСІ розпочала проект «Партиципаторний бюджет – можливості для підвищення громадської активності і встановлення належного партнерства з органами влади», що реалізувався в межах Польсько-Канадської програми підтримки демократії, співфінансованої з програмою польської співпраці на користь розвитку Міністерства закордонних справ РП і канадського Міністерства закордонних справ, торгівлі та розвитку (DFATD). На участь у цьому проекті зголосилися міські голови Черкас, Чернігова та Полтави [3].

В Україні поняття «партиципаторний бюджет» має багато аналогів - «громадський бюджет» (м. Черкаси, м. Суми, м. Запоріжжя, м. Кременчук), «бюджет участі» (м. Чернігів, м. Полтава), «бюджет громадських ініціатив» (м. Вінниця, м. Самбір), «бюджет ініціатив жителів» (м. Луцьк), «бюджет небайдужості» (робоча назва) (м. Суми).

Упродовж 2015–2016 рр. спостерігалися високі темпи впровадження бюджету участі в Україні. Це стало можливим завдяки вже практично сформованому запиту суспільства на демократичні ініціативи, готовності як місцевого самоврядування, так і громадського сектору вчитися працювати над досягненням спільної мети.

Запровадження учасницького механізму в Україні майже всіма обласними центрами та багатьма невеликими містами свідчить про високий запит як громадськості, так і місцевого самоврядування на запровадження дієвих інструментів демократії. Основні проблеми, що виникли при запровадженні бюджету участі в українських містах, є такими: сформована роками в Україні недовіра громадян до влади; низький рівень активності жителів територіальної громади; перевантаженість посадовців органів місцевого самоврядування й відсутність мотивації;

організація прозорого голосування; тривалі дискусії між громадськими активістами та посадовцями органів місцевого самоврядування, затяжні строки ухвалення рішень тощо.

На наш погляд, дальший розвиток і регулювання партиципаторного бюджетування в Україні на сучасному етапі державотворення мають базуватися на таких основних принципах:

1. Принцип рівної доступності: кожен суб'єкт, кожна територіальна громада мають рівні права на участь в основних заходах розвитку інституту партиципаторного бюджетування.

2. Принцип послідовності дій щодо реалізації концепції: розвиток і регулювання партиципаторного бюджетування – не одномоментна дія, а процес, розгорнутий у часі.

3. Принцип комплексності: усі суб'єкти процесу партиципаторного бюджетування діють одночасно та різноспрямовано, спираючись при цьому на загальні принципи, універсальні інструменти й апробовані механізми участі громадян у практиці партиципаторного бюджетування з урахуванням специфічних, соціально-економічних і культурних особливостей територіальної громади й адаптацією до них конкретних робочих процесів.

4. Принцип різноманітності: будь-яка практика партиципаторного бюджетування, заснована на механізмі участі громадян у бюджетному процесі, робить свій внесок у скарбничку загального досвіду партиципаторного бюджетування в Україні.

5. Принцип ініціативності: участь у заходах, що реалізуються в межах реалізації партиципаторного бюджетування, має ініціативний, заявний характер.

6. Принцип гнучкого мотивування до участі: залучення суб'єктів до процесу партиципаторного бюджетування має характер спонукання до

участі через систему гнучких стимулів: рейтинги, конкурси, переваги тощо.

7. Принцип співпраці та співучасті: розвиток партиципаторного бюджетування спирається на співпрацю муніципальних і регіональних органів влади, проектних центрів, закладів освіти та ініціативних груп громадян (громадських організацій).

8. Принцип інформаційної відкритості: представники органів влади, консультанти, експерти, активісти та учасники проектів можуть отримати потрібну інформацію про основні документи, що регулюють процес партиципаторного бюджетування.

Залучення громадськості до процесу партиципаторного бюджетування потребує не ситуативної, безсистемної та часто формальної взаємодії окремих представників територіальної громади з органами влади, а впровадження стратегічного підходу до участі громадян в управлінні, послідовного використання різноманітних форм співпраці, стимулювання активності й ініціативності членів спільноти, забезпечення реалізації їх самоврядного потенціалу. Дальший розвиток процесу партиципаторного бюджетування в Україні неможливий без формування дієвих мотивувальних механізмів, спрямованих на створення умов, за яких як громада, так і місцева влада будуть ефективно взаємодіяти на засадах чіткості та прозорості процедур і положень, відкритості процесу тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Белец Ж. А. Партиципаторне бюджетування як інноваційний демократичний інструмент участі громадян в управлінні справами територіальних громад. *Теорія та практика державного управління і місцевого самоврядування*. 2016. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Ttpdu_2016_1_21.

2. Кравченко Т. Інноваційні інструменти реалізації громадянами права на участь у місцевому самоврядуванні в Україні. *Публічне адміністрування: теорія та практика*. 2015. Вип. 2(14). URL: [http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2015-02\(14\)/22.pdf](http://www.dridu.dp.ua/zbirnik/2015-02(14)/22.pdf).
3. Мартеля Б., Півко Ю. Партиципаторний бюджет. *Центр суспільних комунікацій*. PAUCI, 2015. URL: <http://www.pauci.org/files/SeminarCityCouncilsPresentation.pdf>.

Лисюк І. Є.

НАПРЯМИ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ СУБ'ЄКТІВ ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ: ЗАРУБІЖНИЙ ДОСВІД

Питанню служби в органах місцевого самоврядування надають уваги як вітчизняні, так і зарубіжні науковці, які досліджують наукові та практичні проблеми функціонування системи служби в органах місцевого самоврядування, надаючи особливої уваги її відкритості та професіоналізації. Як було зазначено на сайті Організації Об'єднаних Націй у «Compendium of National Institutional Arrangements for implementing the 2030 Agenda for Sustainable Development Pilot version based on the 22 countries that reported on national implementation at the 2016», буде вивчено, як уряди, державні інституції та державне управління можуть сприяти інтегрованим підходам до виконання Програми дій 2030 та цілей сталого розвитку. Звернуто увагу, що зв'язок між національними та місцевими урядами має базуватися на ефективній співпраці та координації між національним і місцевим рівнями.

Порядок денний 2030 р. вимагає, щоб місцеві уряди брали участь в ухваленні рішень навіть більше, ніж раніше. За даними Комітету експертів з державного управління ООН (СЕРА), ресурси органів місцевого

самоврядування мають також відповідати їх обов'язкам. Тому функціональна децентралізація вимагає певної уваги. Місцеві органи влади все частіше створюють функціональні децентралізовані агентства, такі як автономні організації, громадські компанії, фонди та громадські суб'єкти господарювання, для надання суспільних послуг і публічних послуг [1].

На думку науковців кафедри громадянського права університету Гонконгу Junqi Zhang і Mohan M. Kumaraswamy, які спрямовують дослідження на поліпшення управління надзвичайними ситуаціями та розробляють відповідні системи партнерства між державними та приватними особами, рівень розвитку систем управління такими ситуаціями відрізняється в різних країнах. Японія та США вже встановили відповідні правила, нормативні акти та структуровані установи для управління природними катастрофами, пом'якшення наслідків реагування та відновлення. Проте землетрус у Японії 2011 року показав, що існує нагальна потреба в удосконаленні систем управління надзвичайними ситуаціями, після масштабних руйнівних стихійних лих, державний сектор не може впоратися з переозброєнням, будівництвом та реабілітацією.

Процес відновлення вимагає участі та внеску всього суспільства, включаючи широкі громади та численні приватні організації. Водночас відновлення часто відбувається без відповідної політики та керівних принципів, що призводить до негативних наслідків. Фактично приватний сектор, громади, професійні групи, засоби масової інформації та ін. займаються відновленням і підтримкою більшою мірою в неефективному порядку. Тут підхід 4P можна застосувати для поєднання переваг як державного, так і приватного секторів шляхом усебічного партнерства між ними [2].

Поняття громадського підходу в ліквідації наслідків стихійного лиха широко застосовується у світі. Участь місцевих громад має підтримуватися впродовж усього циклу управління стихійним лихом, починаючи з самого початку планування і до досягнення бажаних цілей. Знання та досвід можуть допомогти в плануванні, проектуванні та реконструкції ураженої громадської інфраструктури. Активне залучання місцевих громад до планування більш відповідатиме потребам кінцевих споживачів.

Як зазначили у своїх дослідженнях Marco Camagni, Rural Markets та Mylene Kherallah, основні інноваційні підходи до приватного сектору реалізуються через органи місцевого самоврядування та громадськість, а використання державних ресурсів виправдано при зверненні до «ринкової невдачі», де сприймаються високі ризики та операційні витрати. Добір правильних партнерів для 4P вимагає ретельного розгляду. Досвід інших країн показав, що не тільки будь-який партнер підходить для роботи в будівництві 4P, але для забезпечення реального стійкого партнерства потрібні належна обачність і продумані критерії відбору [3].

На думку Abbey Ayanzo, бізнес-консультанта PALM Uganda, під час проекту «Партнерство за значенням» часто виникає проблема роботи з брокерами з державного сектору. Досвід проекту вказує, що через нейтральність незалежні брокери краще здатні врівноважити всі інтереси різних партнерів, а органи місцевого самоврядування не мають достатньої готовності для задоволення потреб приватного сектору. На сучасному етапі існує недовіра між державними органами влади, приватним сектором і виробником, і саме тому виникає питання: яка суттєва роль державного сектору в 4P [4].

У статті Public Private People Partnership (4P) for the Development of New «Global Hub» Town Baandar Kayangan Son Diamar Chairman звертає

увагу, що створення 4Р потребує надійного професійного управління. Це вимагає довгих процедур, уключаючи технократичні, ділові, адміністративні, політичні та соціальні угоди [5].

Органи публічного управління більшості держав світу дійшли висновку: ефективність діяльності їх структур безпосередньо залежить від потреб, очікувань, думок і настроїв громадян. На місцевому рівні партнерство 4Р дозволить органам МС працювати разом із громадськістю в партнерських відносинах, на основі взаємної довіри, відкритості, прозорості та прихильності. Потрібно створити умови для активізації всіх складових партнерства, запровадити організаційно-правові механізми участі в процесах об'єднання й розвитку на основі солідарної відповідальності.

Дослідження специфіки правового регулювання, кадрове забезпечення органів місцевого самоврядування компетентними, ініціативними, творчими професіоналами, здатними ухвалювати оптимальні рішення за новими викликами та спроможними нести за них персональну відповідальність – це один із кроків для змін у сфері надання публічних послуг та ефективності діяльності органів місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Compendium of National Institutional Arrangements for implementing the 2030 Agenda for Sustainable Development Pilot version based on the 22 countries that reported on national implementation at the 2016 (DPADM), UNDESA. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://workspace.unpan.org/sites/Internet/Documents/UNPAN97468.pdf>
2. «Developing public private people partnership (4P) for post disaster infrastructure procurement» Junqi Zhang and Mohan M.

- Kumaraswamy.[Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://www.iiirr.ucalgary.ca/files/iiirr/B6-1_.pdf
3. Public-Private-Producers Partnerships (4Ps) in value-chain development projects. Mylene Kherallah, Marco Camagni publication IFAD [Електронний ресурс]. –Режим доступу: <https://www.ifad.org/documents/10180/86ab3432-206c-44a1-a3ff-46721b98001f>
4. The Public-Private-Producer Partnerships (4Ps) approach: the more Ps, the merrier?.. [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
<http://www.snv.org/update/public-private-producer-partnerships-4ps-approach-more-ps-merrier>
5. Public Private People Partnership (4P) for the Development of New “Global Hub” Town Baandar Kayangan - Indonesia Son Diamar Chairman New Town “Global Hub” [Електронний ресурс]. – Режим доступу:
http://eascongress.pemsea.org/sites/default/files/file_attach/Abstract-s3w1-Diamar.pdf

Лопушинський І. П.

ОБ'ЄДНАНІ ТЕРИТОРІАЛЬНІ ГРОМАДИ ЯК ОСНОВА НОВОГО АДМІНІСТРАТИВНО-ТЕРИТОРІАЛЬНОГО УСТРОЮ УКРАЇНИ

План реалізації реформи місцевого самоврядування та децентралізації влади на найближчі роки передбачає завершення формування спроможних громад, упорядкування районного рівня та системи територіальних підрозділів центральних органів виконавчої влади, формування нового, ефективного адміністративно-територіального устрою в країні.

Старт процесу децентралізації дав Закон України №157-VIII «Про добровільне об'єднання територіальних громад», ухвалений Верховною Радою України 15 лютого 2015 року [3]. Добровільне об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст здійснюється з дотриманням таких принципів: 1) конституційності та законності; 2) добровільності; 3) економічної ефективності; 4) державної підтримки; 5) повсюдності місцевого самоврядування; 6) прозорості та відкритості; 7) відповідальності [3].

Добровільне об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст здійснюється з дотриманням таких умов:

1) у складі об'єднаної територіальної громади не може існувати іншої територіальної громади, що має свій представницький орган місцевого самоврядування;

2) територія об'єднаної територіальної громади має бути нерозривною, межі об'єднаної територіальної громади визначаються за зовнішніми межами юрисдикції рад територіальних громад, що об'єдналися;

3) об'єднана територіальна громада має бути розташована в межах території Автономної Республіки Крим, однієї області;

4) при ухваленні рішень щодо добровільного об'єднання територіальних громад беруться до уваги історичні, природні, етнічні, культурні та інші чинники, що впливають на соціально-економічний розвиток об'єднаної територіальної громади;

5) якість і доступність публічних послуг, що надаються в об'єднаній територіальній громаді, не можуть бути нижчими, ніж до об'єднання.

Адміністративним центром об'єднаної територіальної громади визначається населений пункт (село, селище, місто), що має розвинену

інфраструктуру і, як правило, розташований найближче до географічного центру території об'єднаної територіальної громади.

Добровільне об'єднання територіальних громад не призводить до зміни статусу населених пунктів як сільської чи міської місцевості.

Найменування об'єднаної територіальної громади, як правило, є похідним від найменування населеного пункту (села, селища, міста), визначеного її адміністративним центром [3].

Як відомо, 22 вересня 2016 року Уряд розпорядженням №688-р затвердив нову редакцію Плану заходів щодо реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [1]. Це, на думку урядовців, сприятиме оновленню завдань, строків їх реалізації, а також виконавців таких завдань з метою дальшої реалізації положень Концепції [2].

Основними заходами нової редакції Плану передбачається розроблення концептуальних пропозицій секторальних реформ у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту; проектів законів України про засади адміністративно-територіального устрою щодо посилення відповідальності органів місцевого самоврядування за ухвалення рішень, які порушують Конституцію та закони України, статусу та виборів старост, розширення переліку послуг, якщо надаються через центри надання адміністративних послуг і забезпечення супроводження у Верховній Раді України проектів законів України, потрібних для реалізації реформи, проведення інформаційно-роз'яснювальної роботи, надання консультативно-методологічної допомоги, запровадження в територіальних громадах (передусім в об'єднаних територіальних громадах) дільничних поліцейських [1]. На наше глибоке переконання, ухвалення цього розпорядження сприятиме належній організації в Україні

реалізації реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади.

Наразі в Україні ми вже маємо понад три тисячі місцевих рад, які або вже об'єдналися, або перебувають на фінальній стадії об'єднання. Експерти передбачають, що до кінця поточного року процес об'єднання громад має закінчитися. На кінець 2017 року в нашій державі діятиме вже понад 600 об'єднаних громад із 1500 запланованих. Чергові вибори в 201 об'єднаній територіальній громаді заплановано на 29 жовтня 2017 року, зокрема в Херсонській області – у 10 (наразі в області вже функціонує 14 ОТГ із 40 запланованих).

Реалізовані проекти і бюджетні показники перших з них, наприклад Кочубеївської Високопільського району Херсонської області, уже довели ефективність такої міжмуніципальної консолідації зусиль. І вже зрозуміло, що території, які зволікають з об'єднанням, не співпрацюють між собою, втрачають ресурси й можливості, котрі можна було б використати для розвитку.

Крім того, процес об'єднання громад уприугу наблизив реформу до питання ефективності районного рівня. Для мешканців ОТГ тут не виникає проблем, оскільки повноваження і ресурси переходять на рівень громад, а це нові можливості, нова якість послуг. Водночас для районного рівня влади певні труднощі з'являються, оскільки в них немає повноважень і ресурсів, немає спільних інтересів територіальних громад, які потрібно представляти. Саме тому постає питання, що робити з такими районами. Утворення, зміна меж і ліквідація районів дозволена Конституцією України. Це рішення – у компетенції Верховної Ради. Парламент має знайти політичну волю, щоб ухвалити його.

У цьому зв'язку 22 червня 2017 року в парламенті вже зареєстровано проект Закону №6636 «Про порядок утворення, ліквідації районів,

встановлення і зміни їх меж» [5]. Метою ухвалення законопроекту є формування раціонального субрегіонального рівня адміністративно-територіального устрою відповідно до положень Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, затвердженої розпорядженням Кабінету Міністрів України від 01.04.2014 року №333-р [2].

Законопроектом визначено форми реорганізації районів – об'єднання районів шляхом ліквідації одного з них, зміну меж між районами без ліквідації одного з них та створення нового району шляхом надання нової назви району. Усі ці форми реорганізації районів передбачають подібний формат відповідного закону, а саме: визначення переліку територіальних громад, що входять у район (райони), перелік районів, які ліквідуються (у разі об'єднання районів), адміністративний центр (центри) району (районів) [5]. Установлено умови, за яких відбувається об'єднання районів, які свідчать про те, що навантаження на органи виконавчої влади є нераціональним і тому таке об'єднання є виправданим.

Крім того, Мінрегіон розробив законопроект «Про засади адміністративно-територіального устрою», що наразі перебуває в Уряді [4]. Цим законопроектом:

– вводяться поняття адміністративно-територіального устрою України, системи та рівнів адміністративно-територіального устрою, адміністративно-територіальної одиниці, населеного пункту (село, селище, місто);

– установлюються засади, на яких будується адміністративно-територіальний устрій, органи, до повноважень яких належить розгляд і вирішення питань адміністративно-територіального устрою, порядок утворення та ліквідації адміністративно-територіальних одиниць,

установлення і зміна їх меж, віднесення населених пунктів до категорії сіл, селищ, міст, найменування і перейменування населених пунктів, адміністративно-територіальних одиниць;

– урегульовуються питання щодо Державного реєстру адміністративно-територіальних одиниць, сіл, селищ, міст, що входять до складу цих одиниць [4].

Отже, Україна рухається в напрямку, закріпленому в Європейській Хартії місцевого самоврядування, використовуючи досвід країн Європи (передусім Польщі), декларуючи як пріоритет реформ децентралізацію з переданням повноважень на рівень територіальної громади.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Деякі питання реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: розпорядження Кабінету Міністрів України від 22 вересня 2016 року №688-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/cardnpd?docid=249350402>
2. Концепція реформування місцевого самоврядування в Україні: затверджена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року №333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/go/333-2014-%D1%80>
3. Про добровільне об'єднання територіальних громад: Закон України від 15 лютого 2015 року №157-VIII [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.kadrovik01.com.ua/regulations/8186/10462/460550/>
4. Про засади адміністративно-територіального устрою України: проект Закону, підготовлений Міністерством регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України [Електронний ресурс]. – Режим доступу:

<http://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2016/03/Pr-ZU-pro-ATU.pdf>

5. Про порядок утворення, ліквідації районів, встановлення і зміни їх меж: проект Закону України від 22 червня 2017 року №6636 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=62118

Макарук О. В.

ЗЕМЕЛЬНИЙ ПОДАТОК ЯК ДЖЕРЕЛО НАПОВНЕННЯ МІСЦЕВОГО БЮДЖЕТУ

Одним із найважливіших і найдавніших податків в історії цивілізацій є земельний. Вітчизняна підсистема майнового оподаткування ефективно почала функціонувати відносно недавно й стала найважливішим джерелом наповнення місцевих бюджетів. До податку на майно належать і плата за землю, що справляється з власників земельних ділянок.

Земельні відносини в Україні регулюються Земельним кодексом України від 25.10 2001 року № 2768-III, а справляння плати за землю – Податковим кодексом України від 02.12.2010 № 2755-VI.

Згідно з положеннями Податкового кодексу України поняття «плата за землю» є узагальненим. Так, земельний податок відповідно до приписів Податкового кодексу України – це обов’язковий платіж, що справляється з власників земельних ділянок та земельних часток (паїв), а також постійних землекористувачів, а орендна плата за земельні ділянки державної та комунальної власності – це обов’язковий платіж, який орендар вносить орендодавцеві за користування земельною ділянкою.

Відповідно до статті 206 Земельного кодексу України користування землею в Україні є платним, і об'єктом плати за землю є земельна ділянка, а ця плата справляється відповідно до закону [2].

Податковим кодексом України встановлено, що земельний податок – це обов'язковий платіж, який, як і раніше, справляється з власників земельних ділянок і земельних часток (паїв) та постійних землекористувачів (пп. 14.1.72 п. 14.1 статті 14 Податкового кодексу) [1].

Власники земельних ділянок – це юридичні та фізичні особи (резиденти і нерезиденти), які відповідно до законодавства набули право власності на землю в Україні, а також територіальні громади та держава щодо земель комунальної та державної власності відповідно (пп. 14.1.34 п.14.1 статті 14 Податкового кодексу) [1].

Землекористувачами є юридичні та фізичні особи (резиденти й нерезиденти), яким згідно із законом надано в користування земельні ділянки державної та комунальної власності, зокрема на умовах оренди (пп. 14.1.73 п. 14.1 статті 14 Податкового кодексу) [1].

Так, відповідно до статей 269 та 270 Податкового кодексу України платниками податку є власники земельних ділянок, земельних часток (паїв) та землекористувачі, а об'єктами оподаткування – земельні ділянки, що перебувають у власності або користуванні, та земельні частки (паї), які перебувають у власності [1].

Відповідно до п.5 статті 286 Податкового кодексу нарахування фізичним особам сум податку провадиться органами ДПС, що видають (надсилають) платникові до 1 липня поточного року податкове повідомлення-рішення про внесення податку за формою, установлену в порядку, визначеному статтею 58 цього Кодексу [1].

Так, відповідно до п. 3 статті 58 Податкового кодексу податкове повідомлення-рішення вважається надісланим (врученим) фізичній особі,

якщо його вручено особисто такій фізичній особі або її законному представникові чи надіслано листом на її адресу за місцем проживання або останнього відомого місця її перебування з повідомленням про вручення.

Однак, якщо пошта не може вручити платнику податків податкового повідомлення-рішення чи податкові вимоги про примусове погашення податків, їх відмовою прийняти податкове повідомлення-рішення або податкову вимогу, незнаходженням фактичного місця розташування (місцезнаходження) платника податків або з інших причин, податкове повідомлення-рішення або податкова вимога вважаються врученими платнику податків у день, зазначений поштовою службою в повідомленні про вручення із зазначенням причин невручення [1].

Одним із джерел наповнення місцевого бюджету є надходження плати за землю. Суми податку зараховуються на рахунки відповідних рад, на території яких розташовано земельні ділянки. Залежно від того, наскільки якісно буде організована робота із платниками, настільки ж ефективно будуть наповнюватись і відповідні бюджети. Упродовж першого півріччя 2017 року юридичні та фізичні особи-підприємці Херсонської області сплатили 186,2 млн. грн. плати за землю, що на 12,3 млн. грн. перевищує аналогічний показник минулого року.

Отже, плата за землю є потужним джерелом доходів місцевих бюджетів, що не враховуються при визначенні міжбюджетних трансфертів і спрямовуються на виконання власних повноважень. Якість адміністрування цього податку прямо впливає на фінансову незалежність бюджетів органів місцевого самоврядування. Проте залишаються невирішеними окремі питання адміністрування плати за землю, зокрема: значна питома вага податкових пільг, неадекватність рівня прибутковості суб'єктів господарювання та ставок земельного податку й орендної плати за землю, занижена грошова оцінка земель, довготривалість процесу

оформлення оренди землі тощо. Вирішення цих нагальних питань є невід'ємною частиною бюджетної стратегії органів місцевої влади, що має бути спрямована, з одного боку, на підвищення ефективності процесу наповнення дохідної частини, а з іншого – на надання громадянам бюджетних послуг належної якості.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Податковий кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс від 02.12.2010 року № 2755-VI, зі змінами / Верховна Рада України. – Режим доступу: [http: // http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17](http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2755-17). – Назва з титул. екрану.
2. Земельний кодекс України [Електронний ресурс]: Кодекс від 25.10. 2001 року № 2768-III., зі змінами / Верховна Рада України. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/2768-14>. – Назва з титул. екрану.
3. Землі Херсонщини збагатили місцевий бюджет майже на 190 мільйонів гривень [Електронний ресурс] Головне управління Державної фіскальної служби у Херсонській області: [офіц. веб-сайт]. – Електрон. дані. – Херсон, 2017. – Режим доступу : <http://sfs.gov.ua/podatki-ta-zbori/>. – Назва з екрану. – Дата перегляду : 15.10.2017.

Оленковська Л. П.

ВИКОРИСТАННЯ ІНСТРУМЕНТІВ ДЕРЖАВНОЇ ПІДТРИМКИ РОЗВИТКУ ГРОМАД У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ

«Ручне управління» фінансовими ресурсами при їх розподілі тривалий час в історії незалежної України було причиною диспропорцій територіального розвитку. Упровадження децентралізаційних моделей на

державному рівні, на рівні територіальних громад дає нові можливості для розвитку територій.

Використання або невикористання територіальними громадами інструментів розвитку, доступ до яких забезпечується державною політикою, прямо впливає на економічний розвиток Херсонської області загалом. На жаль, районні ради, а подекуди й районні державні адміністрації в області не готові вирішувати питання розвитку конструктивним шляхом.

Відзначимо, що в 2015-2017 роках залежність доходів місцевих громад від використання можливостей задекларованої державної політики у сфері місцевого самоврядування та ефективності ухвалення управлінських рішень на місцевому рівні є очевидною.

Так, за рахунок перерозподілу джерел бюджетних надходжень спостерігаємо стійку тенденцію до зростання місцевих бюджетів за даними департаменту фінансів Херсонської обласної державної адміністрації (рис. 1).



Рис.1. Порівняння доходів місцевих бюджетів за 9 місяців 2017 до результатів відповідного періоду 2016 рок

Однак і рівень особистої відповідальності службовців на рівні територіальної громади, районної, обласної адміністрації підвищується в рази, оскільки безпосередньо від їхньої діяльності залежить місцевий економічний і соціальний розвиток. Маємо модель добровільного формування об'єднаних громад (рис. 2).

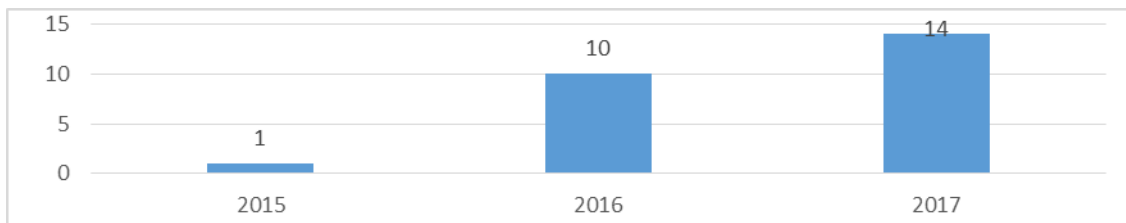


Рис. 2. Кількість створених об'єднаних територіальних громад в рік

Упровадження державою децентралізаційних моделей на етапі реформування місцевого самоврядування в Україні створює рівні умови для розвитку територій, однак і значно підвищує відповідальність службовців за ефективність і своєчасність ухвалення управлінських рішень. Так, формування об'єднаних територіальних громад створює умови для залучення таких ресурсів для місцевого розвитку як інфраструктурна субвенція з державного бюджету, що створює додаткові умови до розвитку не тільки громади, а й області загалом.



Рис.3. Залучення інфраструктурної субвенції на розвиток громад
Херсонської області

Особливо чітко це простежується на прикладі залучення інфраструктурної субвенції на розвиток громад (рис. 3). Так, Херсонська область у перший рік реформи спромоглася завдяки Кочубеївській громаді залучити лише 4,6 млн. грн. 2017 року обсяг інфраструктурної субвенції склав 52,11 млн. грн.

Аналіз відповідних процесів в інших областях дає змогу констатувати, що області, сусідні з Херсонською, її потенційні конкуренти, більш активно залучають додаткові ресурси на розвиток (рис. 4).

Крім цього фінансового ресурсу, громади також можуть використовувати залучення фінансування державного фонду регіонального розвитку, пріоритетом якого є підтримка об'єднаних громад. Таким чином, розвиток територій, їх інвестиційна привабливість безпосередньо залежить від ефективності управління.

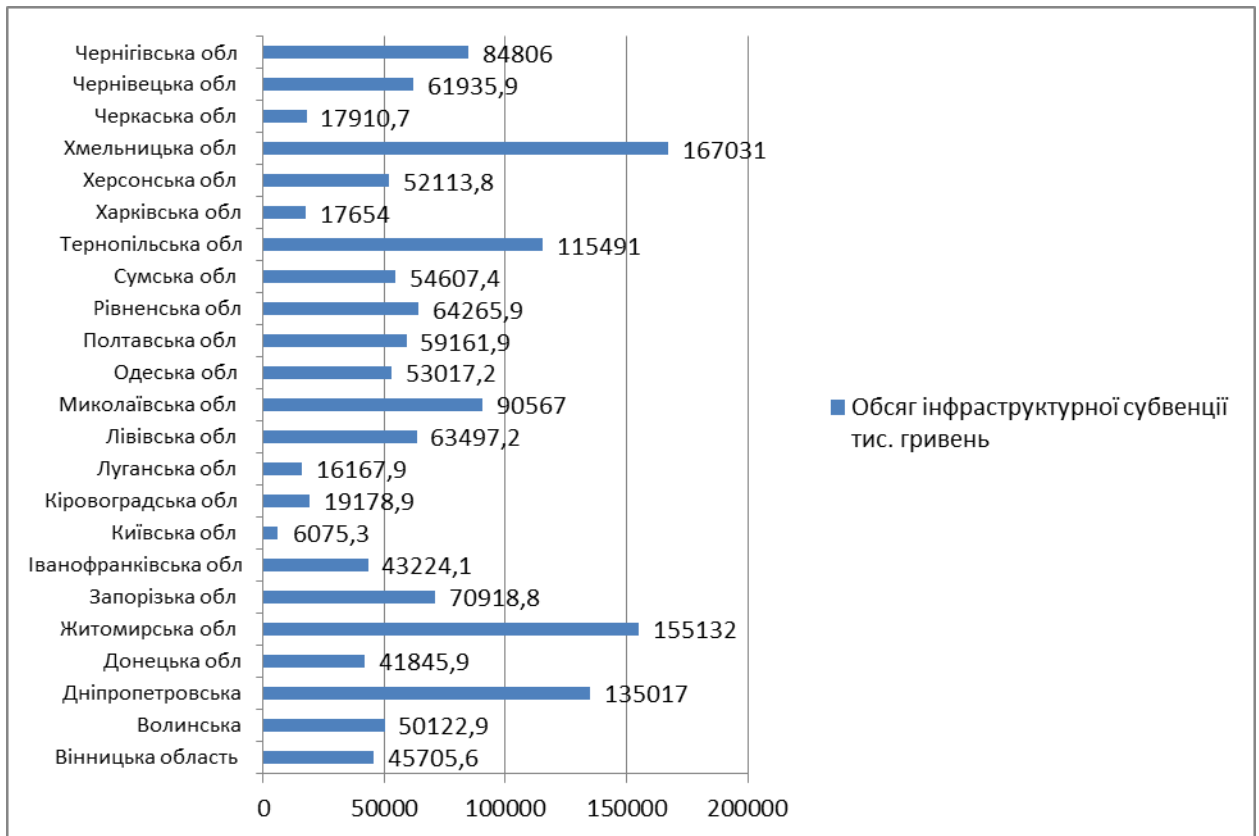


Рис.4. Обсяг інфраструктурної субвенції по областях за 2015-2017 рр.

Оліфіренко Л. Д.

**ФУНКЦІОНАЛЬНЕ ОБСТЕЖЕННЯ З ПИТАНЬ ОПТИМІЗАЦІЇ
СУДОВОГО АДМІНІСТРУВАННЯ**

Стратегією реформування державного управління України на 2016-2020 рр. однією з першочергових реформ визначено реформу органів публічної влади та місцевого самоврядування щодо формування ефективної системи управління, професіоналізації інституту державної служби та створення умов для розвитку її кадрового потенціалу. У результаті такого реформування має створитися ефективна, прозора, відкрита та гнучка система державно-владних відносин із застосуванням новітніх оргструктур управління, інформаційно-комунікативних технологій, з інституціональною системою мотивації кадрів державної

служби щодо вироблення та реалізації цілісної публічної політики, спрямованої на раціоналізацію управлінської праці, адекватне реагування на внутрішні та зовнішні виклики, удосконалення інституціональних механізмів і суспільний сталий розвиток.

Виходячи з цих завдань, Стратегією реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 рр. [1; 3] визначено низку першочергових завдань, що сприятимуть реалізації Стратегії в практичній площині, а саме: забезпечення належного рівня координації, стратегічного планування процесу реформування та очікуваних результатів реалізації реформи системи судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів. Стратегією реформування визнано потребу підвищення ефективності правосуддя, оптимізацію повноважень судів різних юрисдикцій та підвищення рівня ефективності роботи судових органів (розділ 4 Стратегії) [3], це, зокрема: перегляд структури судової системи України; оптимізація системи судів після детального аналізу розбіжностей та оцінювання ризиків; укрупнення окремих елементів системи на відповідних рівнях. Проте обґрунтування методичних підходів та набуття практичного досвіду з удосконалення судового адміністрування залишаються недостатньо дослідженими.

Отже, функціональне обстеження (Functional Review) судового адміністрування зумовлено потребою реорганізації органів судової влади, оптимізації організаційної структури суду, а також обґрунтування питань удосконалення судового адміністрування.

Функціональне обстеження як метод визначення концептуальних засад і напрямків щодо ефективної реорганізації та вдосконалення менеджменту судового адміністрування [3] ставить за мету досягнення балансу між вагомістю, значущістю та важливістю виконання функцій та їх вартісним оцінюванням.

Оргструктура господарського суду має специфічні принципи формування, основними серед яких є такі:

- підпорядкування інституціонального взаємозв'язку та взаємодії всіх структурних підрозділів суду кінцевій меті – верховенству права;
- реалізація законодавчо закріплених повноважень щодо виконання всього комплексу функцій (видів діяльності) підрозділами та персоналом;
- забезпечення раціональної спеціалізації та ієрархії функціонального взаємозв'язку щодо реалізації певної компетенції та масштабу управління.

Згідно з Положенням про апарат господарського суду Чернігівської області апарат суду виконує функції з організаційного забезпечення роботи суду у взаємодії з Державною судовою адміністрацією України та територіальним управлінням Державної судової адміністрації України в Чернігівській області, здійснює свої функції на підставі положень про відділи, затверджених керівником апарату суду.

На прикладі Господарського суду Чернігівської області було виконано функціональне обстеження апарату суду. Для досягнення цієї мети було виконано такі завдання:

- здійснено інституціональний аналіз функцій та повноважень суду, регламентованих законодавчою базою України;
- класифіковано та згруповано комплекс функцій за структурними підрозділами суду;
- віднайдено дисбаланс щодо функціонального навантаження, розгалуження чи надмірної концентрації функцій на підрозділи суду;
- проаналізовано пропозиції щодо виключення або зменшення функціонального дисбалансу, визначено оптимальні міжструктурні зв'язки, повноваження та функції, які покладено на певний підрозділ суду,

а також рекомендації щодо внесення змін до положень про підрозділи суду.

Структура господарського суду Чернігівської області складається з двох основних частин: судового корпусу – професійних суддів, які безпосередньо здійснюють правосуддя у відповідних справах, та апарату суду, який здійснює організаційні заходи для здійснення правосуддя.

За станом на 01 січня 2017 року фактичний склад працівників апарату господарського суду Чернігівської області становить 85 осіб, а саме: 18 суддів (2 – керівництво суду); 72 особи – працівники апарату суду, з них: 37 державних службовців; 21 особа патронатної служби; 6 осіб – персонал, що виконує функцію з обслуговування; 2 особи – службовці: завідувач архіву та старший інспектор; 6 осіб – інші посади.

Організаційна структура господарського суду має забезпечувати функціональну взаємодію всіх підрозділів та судового персоналу, що виконує ці функції. Ця взаємодія характеризується статистикою судової діяльності, а також динамікою – процесуальними вимогами та регламентом роботи суду.

Працівники апарату суду мають певні функціональні обов'язки, зафіксовані в посадових інструкціях, що визначають зміст роботи, мету діяльності посади, обов'язки та сфери відповідальності, містять опис завдань, підстави їх виконання [1; 2].

Оскільки оргструктура господарського суду є типовою, методикою ФО передбачається складання функціональної моделі за класифікацією управлінських функцій з урахуванням особливостей менеджменту судового адміністрування. На основі функціональної моделі об'єкта складалася структурна модель, у якій відбивалися склад і зв'язки елементів об'єкта в ієрархічній підпорядкованості. Кожен елемент

оргструктури бере участь у виконанні однієї або декількох функцій об'єкта незалежно від того, чи є цей елемент невід'ємною складовою або складальною, розглядався як певний комплекс функцій. За всіма складовими оргструктури об'єкта визначався бюджет виконання.

За складеною функціонально-структурною моделлю встановлювалися витрати на забезпечення виконання функцій (витрати часу, фінансові, матеріальні, комунальні, прямі та непрямі інституціональні витрати), на основі яких будувалась ФВД, що візуалізує розбіжності між значущістю/важливістю функцій та вартістю їх виконання. Розбалансування за окремими функціями на ФВД свідчить про потребу насамперед проведення більш ретельного аналізу функцій, за якими виявлено дисбаланс, а потім – внесення пропозицій щодо функціональних змін у структурну та функціональну модель. Функціями, за якими виявлено дисбаланс, визначено такі:

f_4 – підготовка помічником судді проектів судових рішень;

f_{11} – контроль судді за виконанням завдань, поставлених перед помічником з позиції функцій помічника;

f_{14} – вивчення та аналіз судової практики, систематизації правових позицій і нагромадження аналітичних матеріалів для здійснення інформаційно-методичного забезпечення діяльності судді;

f_{23} – використання комп'ютерних технологій помічником судді у здійсненні своєї професійної діяльності.

Отже, на відміну від звичайної трудової діяльності, кожен з етапів якої є чітко внормований, праця помічника судді тільки незначною часткою піддається моніторингу. Це пояснюється специфікою судових справ і креативністю праці помічника, що базується на інтенсивній інтелектуальній діяльності, від результатів якої залежить якість судового адміністрування та весь судовий процес, оцінювати який доволі складно.

Використання методики ФО щодо аналізу організації роботи господарського суду Чернігівської області виявило дисбаланс за основними функціями помічників судді, а саме:

- функції помічників судді формуються та змінюються не довільно, а відповідно до потреб суддів та їх навантаження;

- пропорція між якістю функцій та використанням людського ресурсу на їх здійснення (професійного потенціалу помічників суддів) має бути оптимально визначеною;

- перекладання функцій інших працівників апарату суду на помічників суддів чи заміщення помічниками тимчасово відсутнього персоналу не має впливати на безпосередні повноваження помічників суддів у межах робочого часу.

Відповідно до методичних підходів ФО вдосконалення менеджменту судового адміністрування помічників суддів можливе лише за рахунок зменшення кількості допоміжних функцій, які наразі зобов'язаний виконувати помічник судді, делегувавши ці функції іншим працівникам апарату суду, унесення змін на локальному рівні та чіткого їх закріплення за помічником судді, оскільки на діяльність суду впливає високий рівень нестабільності інституціонального середовища, залежно від стану якого менеджмент судового адміністрування обирає ту чи іншу форму врядування, що своєю чергою зумовлює структурно-функціональну діяльність суду та якість судового адміністрування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Квасневська Н. Д. Адміністративно-правове забезпечення реформування судоустрою в Україні : монографія / Н. Д. Квасневська. – Вінниця : ТОВ "Нілан-ЛТД", 2016. – 534 с.

2. Оліфіренко Л. Д. Роль кадрового менеджменту в механізмі судового адміністрування в умовах судової системи України / Л. Д. Оліфіренко, Т. М.Віктор // Проблеми і перспективи економіки та управління. – 2015. – № 3. – С. 176-185.
3. Про Стратегію реформування судоустрою, судочинства та суміжних правових інститутів на 2015-2020 роки: Указ Президента України від 20.05.2015 № 276/2015 // Офіційний вісник Президента України. – 2015.– №13.

Пашко Л. А.

**ДО ПРОБЛЕМИ ЗАПРОВАДЖЕННЯ ОБОВ'ЯЗКОВОЇ ЛІДЕРСЬКОЇ
ПІДГОТОВКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ
ТА ДЕПУТАТІВ МІСЦЕВИХ РАД**

Глибина і характер реформ в Україні... завжди залежали від того, які люди опинялися в той чи інший період біля керма влади та управління. Аналіз історичних фактів свідчить, що характер здійснення реформ... визначається співвідношенням кількості значущості особистості тих, хто був затребуваним історичним процесом об'єктивно, і тих, хто або відверто чинив опір змінам, або, використовуючи політичну демагогію і переслідуючи виключно особисті чи групові інтереси, опинився на гребні подій
(Н. Нижник)

Висловлена незабутньою Н. Нижник ще 1995 року думка про те, що «...доля Української демократичної держави буде залежати від того, чи вдасться подолати важку спадщину бюрократизму, корупції, виростити талановитих службовців та забезпечити їхнє просування службовими сходами» [1, с. 135], у сучасних умовах децентралізації набуває особливої актуальності та значущості. Це пояснюється тим, що саме людські ресурси

постають альфою й омегою успішності чи неуспішності, результативності чи й фіаско шляхетних реформ у місцевому самоврядуванні.

Ми вважаємо, що нині варто говорити передусім про професіоналізм відповідальних лідерів місцевого самоврядування. Ними, безперечно, обов'язково мають бути не лише посадові особи, а й депутати місцевих рад. При цьому професіоналізм таких лідерів місцевого самоврядування слід розуміти як сукупність загальнотеоретичних, спеціальних управлінських і психологічних знань, умінь і навичок, якими вони зобов'язані володіти для ефективного й результативного виконання посадових обов'язків у процесі щоденного служіння жителям територіальних громад.

Управління суспільними процесами потребує обов'язкового звернення до індивідуального світу особистості професіонала, оскільки в ньому зміст суспільних процесів розкривається в індивідуально неповторному сенсі. Саме тому нині також має йтися про обов'язкову професійну актуалізацію лідерами місцевого самоврядування не лише бажання і готовності, а й здатності та вміння оволодівати і застосовувати в практичній діяльності сучасні лідерські знання, творчо використовувати нагромаджений досвід, невпинно займатися самоменеджментом і самокоучингом для розвитку резонансного лідерства власної особистості та максимізації використання власного потенціалу.

Будучи надзвичайно актуальним у сучасних умовах функціонування органів місцевого самоврядування та об'єднаних територіальних громад, відповідальне резонансне лідерство посадових осіб і депутатів місцевих рад постає передумовою: розуміння складності та вагомості управлінської праці; визнання пріоритетної ролі лідера-професіонала як організатора не лише командної роботи колективу однодумців та успішної діяльності кожного співробітника як творчої неповторної особистості зокрема, а й

територіальної громади в цілому; усвідомлення потреби набуття ними нових і вдосконалення вже наявних професійних й особистісних характеристик.

У зв'язку з цим вважаємо, що своєчасним та актуальним є офіційне визнання обов'язковості запровадження професійної лідерської підготовки не лише посадових осіб місцевого самоврядування, а й депутатів місцевих рад, що дозволить їм:

- розуміти власне відповідальне резонансне лідерство як професійну управлінську діяльність, яка потребує відповідної освіти та навчання з метою нагромадження сучасних знань, умінь, навичок;
- не лише визначити, а й, що особливо важливо, розвивати якості, значущі для успішної реалізації відповідального резонансного лідерства в процесі щоденного служіння територіальним громадам;
- усвідомити виховну значущість неперервного особистісного лідерства для формування ними союзників і послідовників з підлеглих співробітників та жителів громади;
- зрозуміти власну сучасну роль і значення як відповідального резонансного лідера, тобто організатора й керманича спільної діяльності колективу співробітників-однодумців та жителів територіальної громади;
- здійснювати об'єктивний самоаналіз з метою дальшого саморозвитку, самовдосконалення, самореалізації, самоактуалізації;
- аналізувати управлінську діяльність не лише як сукупність дій, спрямованих на якісні зміни в заданому напрямку колективу та громади, а й неперервний процес отримання синергії (спільної енергії) від організації та здійснення конструктивної взаємодії заради досягнення соціально значущих для територіальних громад результатів.

Н. Нижник зазначала, що «реформи породили новий тип державних службовців-управлінців, людей, не охоплених ідеологічними догмами,

ілюзіями, а високопрофесійних, компетентних, здатних діяти ініціативно та відповідально» [1, с. 132]. На нашу думку, запровадження обов'язкової професійної лідерської підготовки посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад трансформує їхню діяльність у щоденне служіння територіальним громадам і стане сучасним наочним підтвердженням вищенаведеної думки.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Нижник Н. Р. Государственно-управленческие отношения в демократическом обществе : монография / Нижник Н. Р. – К.: НАНУ, Институт государства и права, 1995. – 206 с.

Проніна О. В.

ЮРИДИЧНА ПРИРОДА ПРОВЕДЕННЯ ЗЕМЕЛЬНОЇ РЕФОРМИ В УКРАЇНІ

З юридичного погляду земельні відносини – це суспільні відносини, що виникають у сфері взаємодії суспільства з навколишнім природним середовищем і врегульовані нормами земельного права [1, с. 10].

Саме через земельні відносини виявляється ступінь ефективності норм земельного права, оскільки будь-які суспільні відносини становлять механізм дії правових норм, у якому дія суб'єктів спрямовується в потрібне державі річище. Проте свободу господарської експлуатації закон спрямовує в річище дотримання цільового призначення певних ділянок землі, ефективності їх використання, підвищення родючості тощо.

Становлення й розвиток українського земельного права після проголошення незалежності України зумовлено формуванням і розвитком правової системи України, спрямованої на забезпечення масштабної

економічної реформи та її складової – земельної реформи. У цьому напрямку формувалося законодавство щодо економічного блоку відносин, що утворювалися в процесі реформування економіки [2, с. 19].

Як відомо, в Україні, Російській Федерації та інших країнах СНД економічні реформи почали здійснюватися з 1990 років, і головними їх елементами були перехід від планово-регулювальної до ринкової економіки; роздержавлення економіки; приватизація державного майна; розвиток підприємництва на базі різних форм власності й розширення господарської самостійності підприємств: розвиток корпоративних форм господарювання і різних форм кооперації, відродження селянських (фермерських) господарств у сільському господарстві [3, с. 25].

За Земельним кодексом УРСР від 13 грудня 1990 року, право державної власності на землю зберігалось, але запроваджувалося право громадян УРСР на довічно успадковане володіння землею (стаття 6). Законом України «Про форми власності на землю» від 30 січня 1992 року в Україні встановлено державну, колективну і приватну форми власності на землю. Усі форми власності визнані рівними. Вони були відтворені і в редакції Земельного кодексу України, ухваленій 13 березня 1992 року.

Вирішальне значення для остаточного розв'язання права власності і свободи підприємництва має Конституція України, ухвалена 28 червня 1996 року [5, с. 156]. Так, у статті 13 Основного Закону закріплено, що суб'єктом права на землю та інші природні ресурси є Український народ, від імені якого права власника здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування у межах, визначених Конституцією України. Згідно зі статтею 14 Конституції України земля є основним національним багатством, що перебуває під особливою охороною держави. Право власності на землю гарантується, воно набувається і реалізується громадянами, юридичними особами та державою виключно

відповідно до Закону. Конституція України не передбачає інститут права колективної власності на землю. Вона його офіційно не проголошує, але і не забороняє. Слід виходити з того, що цей інститут у Земельному кодексі України, як і в Законі «Про власність» після ухвалення Конституції України збережено.

Законодавче визнання права приватної та колективної власності зумовило потребу проведення земельної реформи. Початком її проведення в Україні можна вважати 15 березня 1991 року, коли набрали чинності ухвалені Верховною Радою УРСР Земельний кодекс і постанова «Про земельну реформу». Проведення земельної реформи було покладено на органи місцевої державної влади й органи місцевого самоврядування. Започаткування земельної реформи згідно з цим земельним законодавством не усувало монопольного права державної власності на землю. З часу набуття чинності Законом України «Про форми власності на землю» від 30 січня 1992 року і Земельного кодексу України в редакції від 13 березня 1992 року, якими було введено право приватної, колективної та державної форм власності на землю, розпочався другий, істотно новий етап земельної реформи, в основу якого покладено зміну форм власності на землю, її приватизацію.

Перша з них передбачала передання земельних ділянок у приватну власність і користування, зокрема на умовах оренди, виробникам сільськогосподарської продукції та в колективну власність – колективним сільськогосподарським товаровиробникам, збереження державних сільськогосподарських підприємств, яким земля надається в постійне користування.

Наступним кроком трансформації права власності було запровадження за постановою Верховної Ради України від 13 березня 1992 року державних актів на право колективної власності на землю і

державних актів на право приватної власності на землю. Згідно з цією постановою радгоспам та іншим державним сільськогосподарським підприємствам, а також громадянам і юридичним особам, яким земельні ділянки належали на праві постійною користування, видавалися державні акти на право постійного користування землею. Передання земель в оренду чи тимчасове користування здійснювалося на договірних засадах.

Із прийняттям Земельного кодексу України, законів України «Про форми власності на землю», «Про плату за землю», «Про оренду землі» законодавець підтримав концепцію, що земельні відносини регулюються переважно земельним законодавством, що надає достатньо підстав для формування земельного законодавства як самостійної галузі в системі законодавства України і земельного права як самостійної галузі в системі права України.

Проведення організаційно-правових заходів щодо паювання земель, які належать до колективної власності колективних сільськогосподарських підприємств, свідчить про дальший розвиток земельного законодавства і належить до третього етапу земельної реформи. На їх вирішення спрямовано Указ Президента України від 10 листопада 1994 року «Про невідкладні заходи щодо прискорення земельної реформи у сфері сільськогосподарського виробництва». Цим Указом передбачено заходи щодо зміцнення і захисту права колективної власності на землю, визначено правовий режим земельного паю членів колективного підприємства. З цією метою Указом запропоновано місцевим радам за участю Держкомзему України вжити заходів щодо прискорення передання відповідно до чинного законодавства безплатно в колективну власність земель колективним та іншим сільськогосподарським підприємствам.

Ухвалення нового Земельного кодексу, у якому більш повно врегульовано питання відносин власності на землю, а також впроваджено

чіткі й ефективні механізми її купівлі-продажу і застави створює умови для розвитку іпотечного кредитування в Україні. Усі ці питання потребують належного їх урегулювання окремими законодавчими актами, що сприятиме стабілізації земельних відносин і розвитку земельного права.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Андрейцев В. І. Земельна реформа в Україні: проблеми соціально-правових гарантій / Андрейцев В. І. // Правові засади земельної реформи і приватизації земель 2007. – 152 с.
2. Авер'янов В. Б. Органи виконавчої влади в Україні / В.Б. Авер'янов. – К.: Ін Юре, 1997. – 48 с.
3. Агропромисловий комплекс України: стан, тенденції та перспективи розвитку : інформаційно-аналітичний збірник / за ред. П.Т. Саблука та ін. – К.: ІАЕ, 2003. – 106 с.
4. Альохин А. П. Административное право Российской Федерации / А.П. Альохин, А.А. Кармолицкий, Ю.М. Козлов. – М.: ТЕИС, 1997. – 379 с.
5. Андрейцев В. І. Правові засади земельної реформи і приватизації земель в Україні : навч.-практ. посібн. / В.І. Андрейцев. – К. Істина, 1999. – 125 с.

Проніна О. В., Черненко Н. М.
УПРАВЛІННЯ ЗЕМЕЛЬНИМИ РЕСУРСАМИ В УМОВАХ
ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

Земельні відносини як складова виробничих відносин посідають особливе місце в суспільному виробництві й потребують цілеспрямованої координації дій, адекватних формам власності на землю, формам господарювання на ній і способам використання землі в усіх галузях економіки. Виходячи з цього, використання землі, а в широкому розумінні – земельних ресурсів потребує цілеспрямованого державного управління. Крім того, в Україні управління земельними ресурсами є ключовою проблемою земельної реформи, яка до сьогодні не знайшла остаточного вирішення, що своєю чергою пов'язане з вирішенням питання про шляхи ефективного використання земельних ресурсів в умовах децентралізації. Одним з основних завдань реформи децентралізації є посилення ролі територіальних громад із наданням їм права самим розпоряджатися землями, що перебувають як у межах населених пунктів, так і поза ними.

Основна мета управління земельними ресурсами – забезпечення потреб суспільства, що задовольняються на основі використання властивостей землі. Мета відбиває перспективний стан земельних ресурсів і процесу їх використання. Останнє виникає за безпосередньої дії суспільства або окремих суб'єктів на землю. При цьому в кожній такій дії присутня певна мета, пов'язана з конкретними властивостями землі. Суспільство не в змозі повністю контролювати мету окремих суб'єктів земельних відносин через їх численність і різноманіття, тому управління таким процесом означає встановлення загальних правил і меж використання землі.

У пакеті реформ, що планується реалізувати впродовж найближчого часу, особлива увага надається реформі місцевого самоврядування. Згубність чинної моделі, заснованої на ручному управлінні розподілу ресурсів, доводить історія. Урядом запропоновано напрямки проведення реформи місцевого самоврядування та територіальної організації влади, метою якої є підвищення якості життя людини за рахунок створення ефективної системи управління і забезпечення сталого територіального розвитку. Децентралізація – серед тих реформ, без яких неможливо втілити в життя Угоду про асоціацію з Європейським Союзом і взагалі забезпечувати нормальних розвиток Української держави.

Земля як товар – це об'єкт купівлі-продажу, що характеризується конкретними якісними й кількісними параметрами (місце розташування, розмір, топографія, стан екологічного середовища тощо) та задовольняє різні реальні або потенційні потреби. Ринкову ціну землі, як і будь-якого іншого товару, визначає співвідношення попиту та пропозиції на неї. Обмежена кількість земельних ділянок на ринку зумовлює прямо пропорційну залежність зміни цін на землю від попиту на неї, який залежить від рівня та динаміки цін продукції, що виробляється на землі.

Станом на 1 липня 2017 року відбулися перші вибори у 413 об'єднаних територіальних громадах. Ці громади набувають нової якості здійснення місцевого самоврядування, отримують нові повноваження та додаткові ресурси на їх виконання відповідно до норм Бюджетного кодексу, зокрема у сферах освіти, охорони здоров'я, соціального захисту, житлово-комунального господарства. Однак такі об'єднані територіальні громади повністю усунені від розпорядження земельними ділянками державної власності за межами населених пунктів і позбавлені будь-якого впливу на рішення щодо надання їх у власність та користування.

Обмеження «земельної» юрисдикції органів місцевого самоврядування лише межами населених пунктів не виправдано ускладнює розвиток громад, зменшує матеріальну основу місцевого самоврядування. До того ж це не узгоджується з одним з основних принципів демократичного суспільства, визнаним у світі, – принципом повсюдності місцевого самоврядування.

Розпорошення повноважень із розпорядження землями, розташованими за межами населених пунктів, між багатьма органами виконавчої влади, які здебільшого територіально розташовані в обласних центрах, також не сприяє доступності адміністративних послуг, які ними надаються, для населення.

Сучасний стан:

- 4% – земельні ресурси в розпорядженні територіальних громад;
- 96% – земельні ресурси в розпорядженні виконавчих органів влади.

У перспективі:

- 84% – земельні ресурси в розпорядженні об'єднаних територіальних громад;
- 16% – земельні ресурси в розпорядженні Кабінету Міністрів України: землі дна територіального моря; землі під великими та малими річками; землі в зоні відчуження; землі природо-заповідного фонду; землі лісового фонду; землі оборони.

Децентралізація земельних відносин передбачає передання права розпорядження землями громадам, власність на землі перейде об'єднаним громадам, Держгеокадастр здійснюватиме лише контроль за використанням землі. Новостворені об'єднані громади будуть мати економічні ресурси для свого ефективного розвитку. Окрім бюджетних і податкових можливостей, держава передає цим громадам і земельні

ресурси. Реформа територіальної організації влади в Україні є надзвичайно відповідальним завданням, що попри свою складність має бути реалізоване вже найближчим часом. Основною метою державної політики у сфері управління земельними ресурсами має бути концепція реформування та регулювання правовідносин на землю як невід'ємної частини державної соціально-економічної політики та забезпечення умов для ефективного використання землі на місцевому рівні територіальних громад і розвитку земельного ринку як однієї з ключових умов сталого економічного розвитку країни, підвищення добробуту її громадян.

Ураховуючи все вищезазначене, можна зробити висновки, що для ефективної роботи новостворених громад слід віднести до земель комунальної власності всі землі державної власності за межами населених пунктів у межах територій об'єднаних територіальних громад, що створюються згідно із законом і перспективним планом формування територій громад, окрім приватної власності та земель:

- на яких розташовано будівлі, споруди, інші об'єкти нерухомого майна державної власності;
- що перебувають у постійному користуванні органів державної влади, державних підприємств, установ, організацій, Національної академії наук України, державних галузевих академій наук;
- що належать до земель оборони;
- зон відчуження та безумовного (обов'язкового) відселення, що зазнали радіоактивного забруднення внаслідок Чорнобильської катастрофи.

Також слід запровадити механізм уточнення меж територіальних громад при виникненні невизначеності або суперечки з приводу таких меж. Усе це надасть можливість зміцнити матеріальну й фінансову основу місцевого самоврядування, більш якісне й обґрунтоване планування

розвитку територій. Надання органам місцевого самоврядування реальних повноважень щодо управління земельним фондом об'єднаної громади дозволить чітко і прозоро формувати дохідну частину місцевих бюджетів у частині плати за землю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні: Розпорядження Кабінету міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р Київ [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>.
2. Режим доступу. Електронний ресурс www.kmu.gov.ua/control/publish/article?art_id=248500435/
3. Ославський М. І. Виконавча влада в Україні: організаційно-правові засади: навч. посіб. / М. І. Ославський. – К.: Знання, 2009. – 216 с.
4. Дорош О. С. Управління земельними ресурсами на регіональному рівні / О. С. Дорош. – К.: ЦЗРУ, 2004. – 142 с.

Проць Т. А.

ПОЛІТИКО-ПРАВОВІ АСПЕКТИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ОСВІТИ У СФЕРІ ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ В УМОВАХ РЕФОРМУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Закон України «Про освіту» визначає метою освіти «всебічний розвиток людини як особистості та найвищої цінності суспільства, її талантів, інтелектуальних, творчих і фізичних здібностей, формування цінностей і необхідних для успішної самореалізації компетентностей, виховання відповідальних громадян, які здатні до свідомого суспільного вибору та спрямування своєї діяльності на користь іншим людям і

суспільству, збагачення на цій основі інтелектуального, економічного, творчого, культурного потенціалу Українського народу, підвищення освітнього рівня громадян для забезпечення сталого розвитку України та її європейського вибору» [2].

У Концепції Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 р. визначено, що на сучасному етапі розвитку України для впровадження в Україні європейських стандартів життя слід подолати такі проблеми, як: погіршення стану здоров'я населення; невідповідність вимогам сучасності та світовим стандартам ресурсного забезпечення сфери фізичної культури і спорту, зокрема організаційного, кадрового, науково-методичного, медико-біологічного, фінансового, матеріально-технічного, інформаційного; відсутність сталих традицій та мотивації щодо фізичного виховання і масового спорту як важливого чинника фізичного та соціального благополуччя, поліпшення стану здоров'я, ведення здорового способу життя і збільшення його тривалості [1].

Подолання зазначених проблем неможливе без забезпечення сфери фізичної культури та масового спорту фахівцями відповідної якості підготовки. Саме завдяки професіоналізму останніх значною мірою визначається успішність досягнення поставлених завдань щодо «відведення фізичній культурі і спорту в Україні провідної ролі як важливого чинника здорового способу життя, профілактики захворювань, формування гуманістичних цінностей, створення умов для всебічного гармонійного розвитку людини, сприяння досягненню фізичної та духовної досконалості людини, виявлення резервних можливостей організму, формування патріотичних почуттів у громадян та позитивного іміджу держави у світовому співтоваристві» [1].

В умовах реформування місцевого самоврядування та крізь призму децентралізації влади доцільно проаналізувати політико-правові засади розвитку освіти у сфері фізичної культури, зокрема зміст і форми державного сприяння розвитку освіти; його специфіку в площині освіти; особливості його реалізації на регіональному рівні в умовах децентралізації та реформування державного управління, місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні.

Аналіз під кутом реформування місцевого самоврядування політико-правових засад розвитку освіти у сфері фізичної культури [3] («сукупності законів і правил управління діяльністю освітніх систем: набір норм, урядових концепцій, стратегій та дійсних процесів розвитку освітніх систем і установ, механізмів управління, за допомогою яких можна вплинути на ці процеси ... на взаємозалежних ієрархічних рівнях: глобальному, наднаціональному; національному, регіональному, місцевому, навчального закладу, навчальної групи» [4]), поданих у стратегічних документах (доктринах, програмах, концепціях) та законодавчих актах, дав підстави зробити такі узагальнення:

1. Фізичне виховання декларується як важлива та невід'ємна складова навчально-виховного процесу на освітніх рівнях дошкільної, загальної середньої (початкової, базової, повної), позашкільної, професійно-технічної, вищої освіти. Мета, завдання та форми фізичного виховання (фізичної та освітньої складових) визначаються залежно від специфіки навчально-виховного процесу на відповідних освітніх рівнях і спрямовані на формування належної фізичної культури громадянина. Завдяки цьому забезпечується неперервність, наступність, системність, вікова й освітньо-галузева узгодженість процесу формування фізичної культури особистості.

2. Терміном «освіта в сфері фізичної культури» доречно позначати такі взаємопов'язані навчальні процеси, як інформаційна та світоглядна компоненти фізичного виховання (формування фізичної культури та досягнення фізичної досконалості індивідів); підготовка фахівців за спеціальністю «Фізична культура і спорт» для забезпечення: фізичного виховання і спорту в навчальних закладах усіх типів, у Збройних Силах України та інших військових формуваннях; масового, дитячого, дитячо-юнацького, резервного спорту, спорту вищих досягнень тощо.

3. Державне сприяння розвитку освіти у сфері фізичної культури виявляється через поліпшення її організаційного, нормативно-правового, кадрового, матеріально-технічного, фінансового, наукового, медичного, інформаційного забезпечення для реалізації суспільної ролі фізичної культури і спорту.

4. На регіональному рівні розвиток фізичної культури на освітніх рівнях дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної та вищої освіти здійснюється через реалізацію повноважень регіональних органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування у взаємодії з громадськістю й інститутами громадянського суспільства, зокрема організаціями фізкультурно-спортивної спрямованості, спортивними федераціями тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Концепція Державної цільової соціальної програми розвитку фізичної культури і спорту на період до 2020 року [Електронний ресурс]: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 9 грудня 2015 р. – Режим доступу: № 1320-р – <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/828-2011-%D1%80>

2. Про освіту [Електронний ресурс]: Закон України від 05.09.2017, № 2145-VIII – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2145-19/page>
3. Проць Т. Нормативно-правові засади державного сприяння розвитку освіти у сфері фізичної культури: регіональний аспект / Т. Проць // Ефективність державного управління [Текст]: зб. наук. пр. ЛРІДУ НАДУ. – Вип. 2 (51) / за заг. ред. чл.-кор. НАН України В.С. Загорського, доц. А. В. Ліпенцева – Львів: ЛРІДУ НАДУ, 2017.
4. Шиян О. І. Освітня політика / О. І. Шиян // Енциклопедія державного управління [Текст]: у 8 т. / НАДУ при Президентіві України : – Т. 4 – К.: НАДУ, 2011. – С. 472–473.

Расулова Л. А.

**ВИВЧЕННЯ ТЕОРІЇ «НОВОГО ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ» (NPM)
ЯК ВАЖЛИВА СКЛАДОВА ПІДГОТОВКИ ПОСАДОВИХ ОСІБ
ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ**

Надання високоякісних і доступних публічних послуг – одна з важливих цілей, яку визначено в Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [1]. Досягнення цієї мети вимагає змін у підході до підготовки посадових осіб органів місцевого самоврядування.

Соціальний аспект, що наголошує на важливості зміни підходу до виконання своїх обов'язків службовцями, добре розкритий у Толофарі [4]. Із посиленням на різних учених він зазначає, що публічне управління зараз відбувається в умовах швидкого поширення та відкритого доступу до публічної інформації, що сприяє більшій вимогливості до відповідальності за ефективність з боку як пересічних громадян, так і більш агресивних і

нав'язливих представників засобів масової інформації, які діють у висококонкурентному середовищі для пошуку та оброблення інформації.

Сучасний службовець має бути не простим виконавцем правил і норм, а й добрим управлінцем, спроможним ухвалювати рішення, швидко реагувати, бути креативним і гнучким, а також відкритим до спілкування з громадою. З метою вирішення цієї проблеми в багатьох країнах світу, включаючи Велику Британію, США, Австралію, Нову Зеландію та ін., було запроваджено реформу «Нового публічного управління» (NPM).

Ферлі [3] з посиланням на Ашбернера розглядає NPM як управлінський гібрид, що продовжує надавати особливе значення основним цінностям публічної служби, але виражає це новим способом. Як зазначає Марк Бевір [2], реформи NPM «були спрямовані на збільшення ролі ринків та методів корпоративного менеджменту у публічному секторі». Корпоративний менеджмент має свої основні ідеї та прийоми, серед яких – спрямування на результат, використання показників ефективності роботи, співвідношення ціни та якості (або цінність грошей), близькість до людей – споживачів послуг. Більш детально вони поділяються на:

- управління за завданнями (MBO), що передбачає чітко визначені завдання для кожного конкретного управлінця;
- управління за результатами (MBR), коли індикатором майбутніх результатів є колишні досягнення;
- високоякісне управління (TQM) – акцентує увагу на усвідомленні, що якість має бути на всіх рівнях організаційного процесу.

Уолш [5] у своїх дослідженнях підкреслює значення такого принципу NPM, як непрямий контроль. Важливим є виховання певних цінностей в управлінців, стимулювання до відповідальності. Він визначає такі характеристики цього принципу NPM, як постійне вдосконалення

якості, акцент на спадкоємність і делегування, застосування інформаційних систем, акцент на контракти та ринки, вимірювання продуктивності, аудит та перевірки.

Уведення до навчальних програм підготовки посадових осіб органів місцевого самоврядування курсу, що буде вивчати основи теорії, методології та історії «Нового публічного управління» (NPM), є необхідною умовою підготовки висококваліфікованих кадрів, здатних управляти якісно та ефективно, бути гнучкими та працювати на результат, а не для самого процесу управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Про схвалення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 р. № 333-р [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80/para%20n8>. – Назва з екрана.
2. Bevir M. Governance [Electronic resource] // Encyclopædia Britannica, 2016. – Mode of access: WWW.URL: <https://www.britannica.com/topic/governance>. – Title from the screen.
3. Ferlie E. The New Public Management in Action [Electronic resource] // Oxford University Press, 1996. – Mode of access: WWW.URL: <https://books.google.com.ua/books?id=I6wDeR2WXjMC&pg=PA10&lpg=PA10&dq=new+public+management&source=bl&ots=UaC8xzIOUw&sig=wzH3PDyQw0gnaWV55DlPrJExD3I&hl=ru&sa=X&sqi=2&ved=0ahUKEwiq1qyE3LfRAhXCC8AKHc2RDYEQ6AEIbTAJ#v=onepage&q=new%20public%20management&f=false>. – Title from the screen.

4. Tolofari S. New Public Management and Education [Electronic resource] // Policy Futures in Education, Vol. 3, N. 1, 2005. – Mode of access: WWW.URL: <http://journals.sagepub.com/doi/pdf/10.2304/pfie.2005.3.1.11>. – Title from the screen.
5. Walsh K. Public Services and Market Mechanisms: Competition, Contracting and the New Public Management [Electronic resource] // Macmillan Press Ltd.: London, 1995. – Mode of access: WWW.URL: <https://link.springer.com/content/pdf/bfm%3A978-1-349-23979-5%2F1.pdf>. – Title from the screen.

Романовський О. О. ТЕОДИЦЯ У ХРИСТІАНСТВІ

У новий час розгорнуту систему боговиправдання розробив Г. В. Лейбніц, який, до речі, ввів в обіг сам термін «теодицея». Головним аргументом у нього також була ідея невідповідності між значенням будь-якого конкретного стану речей для людини й значенням її для світу в цілому. Світ, створений Богом, є досконалим, за Лейбніцем, настільки, наскільки взагалі може бути досконалим щось створене, причому не тільки у фізичному, але й у моральному сенсі. Він є одночасно найдивнішою машиною і найкращою державою. У ньому забезпечені всі можливі блага й радість [2, с.187].

Зло існує в світі тільки тому, що Бог – творець, управитель і суддя – обмежений логічною потребою, вічними ідеями власної мудрості. Він не міг би зробити кращого світу, оскільки вилучення недосконалостей, страждань, гріхів погіршило б цілісну досконалість цього Всесвіту. Боже піклування сконцентровано на цілому, на встановленні гармонії між цариною природи і цариною благодаті, а користь окремих частин може

бути не дотримана, якщо вони не узгоджуються з інтересами цілого. Якщо добрі люди в цьому «найкращому світі» змушені страждати, то тільки тому, що страждання є найкоротшою дорогою до досконалості. Яка роль того чи іншого часткового зла у втіленні всесвітньої гармонії та як страждання веде до досконалості – це, за Лейбніцем, велика загадка і таємниця.

Основа теодицеї – ідея про те, що Зло є лише видимість, що існує лише для обмеженого погляду і зникає у блиску світового цілого, – пережила цілі історичні епохи. Причину такої її тривалості встановити неважко. Твердження, що будь-які негаразди, труднощі, вади й неподобства лише здаються такими за відсутності широкого погляду й глибокого розуміння, є дуже зручним для панівної ідеології, оскільки невідомо, до якої глибини розуміння треба дійти, щоб побачити людський світ в істинному світлі, позбавитися власної обмеженості. При використанні цієї побудови будь-яка соціальна несправедливість може бути виправдана тим, що вона є справедливістю у вищому, поки що невідомому розумінні. Такий оптимізм теодицеї неодноразово критикувався в історії культури.

Як раби свого господаря, люди мусять служити Богові кожною своєю думкою, чуттям, дією. Гріхом є будь-яка спроба служити не Цьому, а якомусь іншому господарю. Звільняючись від гріха як рабської покори і небожественної сили, людина стає рабом праведності.

Відхід від рабської відданості Богу до слугування іншим передбачає прояв визначеної самостійності, яка є однією з найбільш суттєвих характеристик гріховності, оскільки основу гріховності складає намагання до вподобання Бога, гординя, яка спрямована на привласнення собі пізнавальних і творчих потенцій Бога.

Стану невинності, який передував гріхопадінню, релігійний світогляд віддає перевагу перед спокушеністю в пізнанні добра і зла. Таке пізнання дає людині свободу як здібність самостійно будувати свою поведінку. Зворотним боком свободи є свавілля, намагання жити незалежно від божественних накреслень, за власними планами. Грішник, за давньозавітним визначенням, міркує: «Я буду щасливий, незважаючи на те, що буду ходити за свавіллям серця мого» [5М 29: 19]. Справжня свобода ототожнюється з підкоренням Божій волі, а зло трактується як збочене використання свободи, свавілля та гордині – зазіхання на Божу всемогутність.

Гордість як упевненість у власних силах, як усвідомлення власної цінності й незалежності складає психологічну основу гріха. До того ж гординею є не впевненість, а самовпевненість, пихатість, неповага до того, що є обов'язковим для інших. Гріховність пов'язується з незалежністю (яка трактується як обов'язкове відхилення від християнських догматів), тому що релігія володіє істиною, а оскільки будь-яке відсторонення від істини (незалежна позиція) вже обов'язково не є істиною, тобто є гріхом. Тому якщо хтось хоче сказати щось нове, він є боговідступником і грішником.

У цій догматичній позиції міститься зернина діалектичного розуміння зла. Оскільки гордість є початком гріха, то можна зробити висновок, що первісна схильність людини до гріха є негативним результатом утвердження людського в людині. Адже гордість є специфічним чуттям, що характеризує людей як істот розумних і моральних. Гордість є усвідомленням власної гідності, що є результатом визначеного розвитку моральних відносин між людьми, становлення самої особистості. З численних аспектів морального зла християнська концепція гріховності відокремила один достатньо важливий: вона інтерпретувала

зло як збочену, гіпертрофовану форму самоствердження людини. Злом є самовозвеличення особистості.

Самовозвеличення потребує певних обмежень, регулювання різними соціальними механізмами. Так, самозречення здавна було зведено до рангу моральної цінності. Історичний розвиток моралі показує, що вивищення людей не має проходити через приниження інших. Християнство встановлює межі індивідуальної самостійності, проголошуючи моральним ідеалом Бога як істоту всеблагую і всемогутню. Людина має намагатися досягти богоподоби, але разом із тим стримувати себе в цьому намаганні, щоб не впасти в гординю. Людина має усвідомлювати недосяжність цього ідеалу. Біблійне сказання про гріхопадіння Адама і Єви закріпило у віках уявлення про зіпсованість людської природи. Ідея первісного гріха була розгорнута у вченні Аврелія Августина. Ніхто, за Августином, не є чистим від гріха, навіть немовля, яке прожило на землі один день. Гріховність немовляти полягає в тому, що його духовний стрижень уже зіпсовано: воно прагне задоволення своїх примх, навіть якщо вони на шкоду йому: сердиться на тих, хто не потурає йому, намагається побити їх. Злість у немовляті є реакцією на опір оточуючих. Ставлення дитини до світу через зіпсованість її душі відзначається образою, злістю та бажанням помсти. «Я бачив і спостерігав, – писав Августин у «Сповіді», – малюка, який переживав ревності: він ще не міг говорити, але був блідий і з гіркотою дивився на свого молочного брата» [1, с. 189]. Свою зіпсованість як схильність до свавілля, ревності та бажання помститися дитина отримує за спадком.

Первісний гріх виражається у слабкості волі, яка не здатна наважитися на добре; у незнанні Бога і доброго, активному прагненні до зла. Це останнє містить у собі гедоністичні поштовхи та бажання самоствердження («першості»). Августин розвинув євангельський поділ

видів гріховності: «Бо все, що у світі, це: пожадливість тіла, і пожадливість очей, і життєва гордість: це не від Отця, а від світу» [1 Ів 2:16]. Перша – це прагнення до тілесних насолод і насолод шлунку. Друга – це цікавість, пристрасть до досліджень. Третя полягає в бажанні страху та любові від довколишніх, яке (бажання) є самоціллю. Перші два види гріховності зводяться до всевладдя гедоністичних мотивів. Узагалі прагнення до задоволення є гріховним або близьким до гріха. Таким є всі його прояви, починаючи від смакових задоволень і завершаючи насолодою від церковного співу [1, с. 169]. Для релігійного умонастрою утилітарні прагнення є більш припустимими, ніж гедоністичні. Естетична насолода від церковного співу небезпечна тим, що вона може відволікати від релігійного настрою. «Коли ж зі мною трапляється, що мене більш хвилює спів, ніж те, про що співається, я каюсь в тому, що згрішив», – зізнавався Августин [Там само].

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Августин Святий. Сповідь: пер. з лат. Ю.Мушака. – К.: Основи, Книга, 1996. – 319 с.
2. Лейбниц Г.В. Сочинения в 4 т. – М., 1982. – Т. 1. – С.152-287
3. Этическая мысль / Общ. ред. А.А.Гусейнова/ -М.:Республика,1991. – 446 с.

Семенченко Ф. Г.

ФОРМУВАННЯ АКТИВНОЇ ГРОМАДЯНСЬКОЇ ПОЗИЦІЇ НАСЕЛЕННЯ ЯК ЧИННИК ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РЕАЛЬНОГО ФУНКЦІОНУВАННЯ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Політичні зміни, що відбуваються сьогодні в українському суспільстві, насамперед мають бути спрямовані на трансформацію у сфері організації та побудови владних структур. Розвиток суспільства неможливий без створення відповідних умов, якими поряд з іншими є формування структури органів держави та їх діяльність відповідно до принципів демократії.

Особливе місце в цій системі посідає інститут місцевого самоврядування. Конституція України (стаття 5) проголошує, що носієм суверенітету і єдиним джерелом влади в Україні є народ. Народ здійснює владу безпосередньо і через органи державної влади й органи місцевого самоврядування [1]. Саме тому існує потреба детальної правової регламентації безпосередньої діяльності територіальних громад як первинних суб'єктів місцевого самоврядування. Закон «Про місцеве самоврядування в Україні» лише в загальних рисах окреслює форми такої діяльності – проведення місцевого референдуму, загальних зборів громадян, внесення місцевих ініціатив, проведення громадських слухань, створення та діяльність органів самоорганізації населення. Реалізація цих форм на практиці – перший крок на шляху формування активної громадянської позиції населення, і саме звідси може початися забезпечення реального функціонування місцевого самоврядування на рівні його представницьких органів. Тому детальна правова регламентація зазначених форм на законодавчому рівні є вкрай необхідною і не може бути замінена регулюванням на рівні статутів територіальних громад.

Від початку проголошення незалежності в Україні через низку об'єктивних і суб'єктивних причин так і не відбулося реального становлення ефективного місцевого самоврядування та громадянського суспільства. Як наслідок, громадяни України фактично відсторонені від участі в процесі управління державою і до цього часу не стали реальним суб'єктом в організації політичної влади. Натомість утворився замкнений на власні цілі та завдання, гіпертрофований (за обсягом сфер втручання) інститут державної влади, що за своєю природою спрямований на перерозподіл наявних суспільних ресурсів. В українському варіанті цей інститут переважно спрямовано на обслуговування інтересів вузького кола осіб вищої державної та зрощеної з нею так званої бізнесової еліти.

Ця правляча верхівка, що робить ставку на потужну державну централізацію, може ще достатньо довго і комфортно існувати в режимі дальшого перерозподілу національного багатства. Зрозуміло, що в такій ситуації більшість населення просто приречена на бідність і злидні, що фактично вже й відбулося: за експертними оцінками, 3-5% населення володіють і розпоряджаються близько 80% національного багатства, у той час як понад 60% населення перебувають поза межею бідності [2].

Такий сценарій розвитку історично приречений у зв'язку з постійним нагромадженням внутрішньої напруженості в суспільстві. Головним джерелом цієї напруженості є невідповідність між державною монополією на ухвалення політичних рішень без урахування інтересів всіх суб'єктів правового регулювання, з одного боку, та ринком, що передбачає рівноправність інтересів усіх власників, – з іншого.

Така невідповідність має потужне історичне та соціокультурне коріння, адже в недалекому минулому держава володіла всім національним багатством, що відбивалося в її монопольному праві на ухвалення всіх соціально значущих рішень. Упродовж останніх років таку

монополію було зруйновано, однак практика тотального державного втручання залишилася. Найбільш небезпечним є те, що відбувається процес її розширення та вдосконалення. Водночас спроби інших рівноправних власників реалізувати свій інтерес наражаються на відсутність шляхів і механізмів їх участі в ухваленні рішень. Це, зрештою, призводить до того, що всі, хто мають інше бачення сценаріїв дальшого суспільного розвитку, вимушено опиняються в політичній опозиції до чинної влади.

Розв'язання цієї суперечності можливе через зміну системи відносин влади і суспільства, що дозволить виявити, урахувати та реалізувати інтереси всіх зацікавлених сил, здатних забезпечувати національний розвиток. Світова практика підказує – шлях здійснення такої зміни лежить через широку децентралізацію державної влади та створення ефективного місцевого самоврядування, що дозволить розкрити державотворчу ініціативу мільйонів громадян, надати народові роль реального суб'єкта в системі організації влади. Ефективна взаємодія державної влади та місцевого самоврядування сприятиме становленню та розвитку громадянського суспільства і соціально відповідального бізнесу. Без реального, ефективного місцевого самоврядування дальший розвиток України як демократичної держави з безпечним проживанням і добробутом її громадян неможливий.

Політичним гаслом сьогодення має стати розвиток держави через становлення ефективного місцевого самоврядування в інтересах кожного українського громадянина. Розвиненість місцевого самоврядування як інституту публічної влади, що дозволяє громадам (об'єднанням громад) самостійно вирішувати питання місцевого рівня в межах Конституції та законів України, вимірюється такими чинниками:

- наявністю визначеної та закріпленої територіальної основи

місцевого самоврядування, його повсюдністю;

- розмежуванням компетенцій і повноважень між державною владою та місцевим самоврядуванням, а також між органами місцевого самоврядування різних рівнів адміністративно-територіального устрою держави;

- закріпленням за місцевим самоврядуванням джерел доходів (насамперед податків) на довготривалій та постійній основі;

- розмежуванням землі та майна між державою й органами місцевого самоврядування;

- спроможністю органів місцевого самоврядування в наданні послуг населенню як через господарську діяльність власних підприємств, так і через залучення приватного бізнесу;

- ефективністю контролю за діяльністю місцевого самоврядування з боку громадян і наявністю чітких механізмів відповідальності обраних та призначених посадових осіб, а також органів місцевого самоврядування за результати їх діяльності;

- спроможністю органів місцевого самоврядування до формування місцевої політики, визначення стратегії розвитку громад і територій, планування та підтримки місцевого розвитку;

- наявністю й ефективністю механізмів кооперації між територіальними громадами та асоціаціями територіальних громад;

- рівнем взаємної довіри та партнерства між населенням територіальної громади, представниками бізнесу та органами місцевого самоврядування.

Місцеве самоврядування постає як інститут публічної влади, і водночас воно є формою безпосередньої участі населення у вирішенні місцевих проблем. З цього погляду, показником розвиненості місцевого самоврядування мають бути:

- «прозорість» і відкритість діяльності й намірів органів та посадових осіб місцевого самоврядування;
- доступність органів місцевого самоврядування для безпосередніх звернень громадян та ефективність зворотного зв'язку;
- антикорупційна стійкість органів місцевого самоврядування;
- широке використання на місцевому рівні механізмів прямої демократії та громадського консультування.

Водночас реальний стан місцевого самоврядування в Україні нині за більшістю наведених вище показників є незадовільним, а відтак місцеве самоврядування в нашій державі і як інститут публічної влади, і як форма безпосередньої участі населення у вирішенні місцевих проблем не є суспільно ефективним.

Низька ефективність місцевого самоврядування поряд із неефективною державною владою та недосконалою судовою системою є найбільш актуальною суспільною проблемою. Цю проблему неможливо вирішити лише через просте розмежування повноважень між органами державної влади й органами місцевого самоврядування. Слід чітко визначити й закріпити за кожним рівнем публічної влади власні джерела бюджетних надходжень, що стане необхідною передумовою дальшого розвитку місцевого самоврядування. До початку проведення реформи місцевого самоврядування економічна слабкість територіальних громад, їх фінансова залежність від держави, відсутність чіткого розмежування повноважень «по вертикалі» змушували місцеву владу орієнтуватися на обслуговування головним чином державних інтересів, а швидше – державних діячів найвищого рангу. Робота з населенням часто розглядалася як вторинне, менш престижне завдання і здійснювалася багато в чому формально, оскільки реальні потреби населення враховувалися останньою чергою як на національному, так і на місцевому

рівнях. Відтак рівень довіри до місцевої влади з боку населення є значно нижчим за потенційно можливий. В умовах же невисокої довіри з боку населення зростання господарської та фінансової самостійності здатне перетворити місцеві органи влади на структури, що обслуговують лише самих себе, свій бізнес, і воно не буде працювати на стратегічні потреби громади (багато в чому це вже відбувається, особливо небезпечним виглядає розбазарювання комунальних земель у великих містах і курортних зонах).

Саме тому проблема ефективності місцевої влади має не лише «технічний» характер, оскільки самого лише впорядкування (розширення) повноважень, збільшення фінансових коштів і зростання господарської самостійності органів місцевого самоврядування не достатньо для появи ефективної влади на місцях. Ефективність місцевого самоврядування може бути досягнута лише через поєднання достатніх повноважень органів місцевого самоврядування, спроможності цих органів використати обсяг власних повноважень в інтересах громади та відповідальності за свої дії перед територіальною громадою. Для вирішення цієї проблеми потрібні такі заходи:

- зміна взаємовідносин у системі влада-населення та залучення й особиста участь населення у вирішенні місцевих проблем;
- постійний публічний діалог місцевої влади з населенням;
- обізнаність громадян щодо їхніх прав та обов'язків у своєму місті (селищі), зокрема через підвищення ролі місцевих ЗМІ і недержавних організацій в інформуванні громадян і вироблення у них визначеної позиції щодо актуальних проблем місцевого життя;
- формування в населення запиту на ефективну місцеву владу, що має створити й відповідну пропозицію;
- партнерство державної влади й органів місцевого самоврядування.

Таким чином, реформування місцевого самоврядування в Україні поряд з іншими демократичними перетвореннями, на сьогодні, безумовно, не є завершеним, воно продовжує розвиватися. Двадцять шість років, з огляду на світову історію державотворення, не є значним проміжком часу, упродовж якого можливо повною мірою перебудувати суспільство на якісно новій основі. Недоліки ж цього процесу є майже неминучими супутниками прогресивного руху уперед.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Конституція України. – К.: Парламентське видавництво, 1996.
2. Коробов В. К. Региональная идентичность и ценности украинцев: южное измерение / Коробов В. К. // Ціннісний вимір політичної діяльності: теорія і практика розвитку сучасного українського суспільства : збірник наукових праць / ред. колегія: Ю.М. Бардачов – голова, В.Ф. Цвих, Ф.Г.Семенченко та ін. – Херсон: вид-во „Олді-плюс”, 2010. – С. 39-41.

Соловйов С. Г.

МЕТОДИЧНІ ПРОБЛЕМИ ПІДГОТОВКИ ФАХІВЦІВ У ГАЛУЗІ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ

Комунікативні технології в інформаційну епоху демонструють широкий потенціал для розвитку взаємовідносин у площині «влада-громадяни» і є вагомим чинником розвитку країни. Зокрема, це стосується стратегічних комунікацій у публічному управлінні. Навчання фахівців у цьому напрямку поки що не має достатнього методичного забезпечення. Серед перших кроків підготовки фахівців – проведення кількох навчальних заходів у структурах безпеки і оборони упродовж 2016-2017

рр. (Академія СБУ; Національний університет оборони України ім. І. Черняхівського; Військовий інститут КНУ ім. Т. Шевченка). Така спрямованість навчання вмотивована агресією Росії на українські території, проте на загальну картину підготовки фахівців впливає незначним чином.

Досліджуючи навчання у сфері стратегічних комунікацій, С. Даниленко зосередив увагу на академічному вимірі навчання, виявивши, що в системі вищої освіти стратегічні комунікації розглядають не лише в ракурсі державного управління, а й безпеки та оборони, маркетингу чи журналістики [1, с. 83]. Тобто спільної платформи у викладацьких і дослідницьких колах ще не сформовано.

Своєрідним підтвердженням цього можна вважати роботу Д. Коника [3], який надає докладної й зрозумілої уваги інструментарію. Серед іншого, висвітлюються питання підготовки, реалізації й оцінювання комунікативних кампаній. Доречним виглядає зауваження дослідника, що стратегічні комунікації тут є синонімом терміна «комунікації зі зміни поведінки», проте не вистачає дефініції, що б упорядкувала розуміння цього феномену.

Спробу дослідити стан підготовки фахівців у галузі стратегічних комунікацій зробив і автор цих рядків, вирізнивши такі рівні навчання: академічний (магістерські, бакалаврські програми в навчальних закладах системи освіти); інституційний (курси, семінари, проведені в органах публічної влади чи структурах, афільованих з ними); громадський (непостійні навчальні заходи на базі громадських організацій). Фактично спостерігається різнотлумачення явища відповідно до бачення представників кожного рівня. Отже, у системі освіти назріла потреба сформувати єдині підходи до навчання в цій сфері.

При цьому насамперед слід визначитися з типом аудиторії. «Стратегічні комунікації» як дисципліна може входити до навчальної програми бакалаврського, магістерського рівнів (перша чи друга вища освіта), а також викладатися як короткостроковий курс для публічних управлінців. Відмінність між цими підходами в методичному сенсі полягає в тому, що друга вища освіта й навчання на курсах мають будуватися на засадах андрагогіки. При цьому тренери, які працюють з дорослими учасниками, вказують на відмінності між освітою та навчанням. Так, освіту спрямовано на довготривалий інформаційно-виховний процес, а навчання – це зосередження на певній темі, умінні чи навичці, що вимагають негайного застосування. У процесі ж навчання дорослих слід орієнтуватися на навчальні потреби учасників і вимоги інституцій; опрацювання практики учасників (спільне визначення проблем); партнерський простір; ефективну комунікативну культуру [4, с. 24, 29]. Забезпечення цих умов сприятиме результативному навчанню стратегічних комунікацій. Убачається доцільним застосувати подібні підходи при виконанні завдань, окреслених у Дорожній карті Партнерства у сфері стратегічних комунікацій між Радою національної безпеки і оборони України та Міжнародним секретаріатом НАТО.

Серед таких завдань визначаються:

- проведення курсів у галузі стратегічних комунікацій для урядових комунікаторів;
- розроблення стандартів аналізу й оцінювання професійної підготовки, нормативної документації та процедур;
- упровадження навчальних програм/курсів зі стратегічних комунікацій до навчального плану відповідних освітніх закладів [2].

Своєю чергою це означає, що на нинішньому етапі навчання стратегічних комунікацій особливо важливо побудувати на методичному

підході, який уможливить розуміння поняття стратегічних комунікацій згідно зі вказаною Дорожньою картою; урахує потреби інституцій, що направили своїх представників на навчання; забезпечить практичне застосування результатів навчання.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Даниленко С. Перспективи розвитку освітньої складової підготовки фахівців у сфері стратегічних комунікацій / Даниленко С. // Стратегічні пріоритети. – 2016. – № 4 (41). – С.83.
2. Дорожня карта Партнерства у сфері стратегічних комунікацій між Радою національної безпеки і оборони України та Міжнародним секретаріатом НАТО [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://mfa.gov.ua/mediafiles/sites/nato/files/Roadmap_Ukr.pdf. - Назва з екрана.
3. Коник Д. Стратегічні комунікації : посіб. для держ. службовців / Дмитро Коник. – Київ : Міжнар. банк реконструкції та розвитку, 2016. – 256 с.
4. Пашко О. Навчання дорослих: практики, виклики, специфіка, інтерактивні методи. Український досвід в регіональному економічному розвитку / Ольга Пашко. – Посібн. Львів : Галицька видавнича спілка, 2014. – 108 с.

Татарченко О. Б.

ОСОБЛИВОСТІ ДІЯЛЬНОСТІ УПОВНОВАЖЕНОГО РАДИ У СПРАВАХ РЕЛІГІЙНИХ КУЛЬТІВ ПРИ РНК СРСР У ХЕРСОНСЬКІЙ ОБЛАСТІ УРСР У ПЕРІОД ДЕСТАЛІНІЗАЦІЇ

Сьогодні, у період реформування державного управління, утвердження свободи слова і віросповідання в Україні, цікавим є досвід регулювання релігійної сфери в радянський період, коли управлінські

кадри виконували ідеологічні завдання, що часто порушували конституційні права громадян СРСР. Завданням сучасних управлінців України є недопущення помилок минулих років у незалежній Українській державі, а тому особливий інтерес науковців викликає діяльність уповноважених Ради у справах релігійних культів (далі – РСРК) при РНК СРСР, адже сьогодні в Україні діє багато неправославних церков. Саме тому нашою метою є спроба на основі архівних документів дослідити діяльність уповноважених РСРК у Херсонській області УРСР у період десталінізації, коли Радянська державна політика щодо релігії вступила в нову войовничу фазу.

Раду у справах релігійних культів було створено Постановою РНК СРСР за № 572 19 травня 1944 р., на неї було покладено завдання забезпечити зв'язок між урядом і керівництвом різних релігійних об'єднань – вірмено-григоріанської, старообрядницької, католицької, греко-католицької, лютеранської церков, мусульманського, іудейського, буддійського віросповідань і сектантських організацій. Однак навіть до середини 1950-х рр. уповноваженим РСРК не вдалося налагодити рівноправні відносини з іншими чиновниками. Причиною цього було те, що посада через низьке фінансове забезпечення і недостатню матеріальну базу не вважалася престижною.

Так, уповноважений РСРК у Херсонській обл. В. Авраменко був незадоволений співпрацею з місцевою владою. У січні 1953 р. він скаржився голові виконкому Херсонської облради Т. Барильнику на те, що Херсонська обласна рада, виконкоми рад Генічеського, Горностаївського, Іванівського й Каланчацького р-нів не виконують вказівок облвиконкому з проведення заходів, спрямованих на боротьбу з релігійними формуваннями, особливо з групами віруючих, що діяли нелегально, і тих, які незаконно проводили молитовні збори на дому [1, арк. 10].

Взаєморозуміння між місцевими уповноваженими та їхнім республіканським і всесоюзним керівництвом також було незадовільним. Тов. Авраменко у вересні 1954 р. скаржився голові РСРК при Раді Міністрів СРСР І. Полянському на те, що його не запросили на республіканську нараду уповноважених, яку він уважав основним заходом, на якому уповноважені можуть обмінятися досвідом і отримати поради та вказівки щодо роботи в рамках посилення атеїстичної пропаганди.

Крім того, В. Авраменко скаржився вищезгаданому посадовцю на уповноваженого Ради по УРСР П. Вільхового через те, що той у своїх зауваженнях до його звіту за перше півріччя 1954 р. замість того, щоб вказати, яким чином виправити помилки, недоліки та упущення, «без фактів, огульно звинувачував, ображав і т.д., навмисно викривляючи, переплутуючи, перекручуючи питання, викладені в інформзвіті, аби знайти звинувачення уповноваженому і т.д. і т.п.» [2, арк. 39-40].

Натомість органи влади, що відповідали за проведення пропагандистської роботи, допомагали своєю діяльністю уповноваженому РСРК у Херсонській обл. послабляти підтримку населенням релігійних громад через проведення антирелігійних заходів. Так, завідувач Херсонського міського відділу культури В. Коновалов повідомляв тов. Авраменка про те, що в клубах і бібліотеках Херсона 18-19 вересня 1953 р. проводилися лекції з тем «Сон і сновидіння», «Наука і релігія», «Будова всесвіту» та ін., демонструвалися фільми, у клубах ім. Шмідта та Будтресту № 45 організовувалися молодіжні вечори, у червоних кутках гуртожитків відбувалися гучні читки та бесіди на антирелігійні теми [3, арк. 26].

Унаслідок діяльності уповноваженого РСРК у Херсонській обл. В. Авраменка відбулося скорочення неправославних релігійних громад, що діяли на Херсонщині в період деєсталінізації. Так, якщо за станом на 10

вересня 1952 р. у Херсонській області діяло 19 зареєстрованих релігійних громад євангельських християн-баптистів і єврейська громада, а також 18 незареєстрованих релігійних громад, що підпільно організовували молитовні збори вірян на дому, то вже за станом на кінець 1961 р. на Херсонщині існувало 16 зареєстрованих релігійних громад євангельських християн-баптистів та іудейська громада, а незареєстрованих громад і груп вірян нараховувалося 13 [4, арк. 4; 5, арк. 52].

Таким чином, незважаючи на те, що частина управлінців уважала уповноваженого РСРК у Херсонській обл. другорядним чиновником і бойкотувала співпрацю з ними, завдяки адміністративним і пропагандистським заходам з 1952 до 1961 рр. кількість неправославних релігійних громад Херсонської області скоротилася на дев'ять осередків.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Державний архів Херсонської області (Далі – ДАХО), ф.Р. 3727, оп. 1, спр. 259;
2. ДАХО, ф.Р. 3727, оп. 1, спр. 261;
3. ДАХО, ф.Р. 3727, оп. 1, спр. 263;
4. ДАХО, ф.Р. 3727, оп. 1, спр. 259;
5. ДАХО, ф.Р. 3727, оп. 1, спр. 275.

Топалова Е. Х.

ДО ПИТАННЯ ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОЦЕСУ ФОРМУВАННЯ ОБ'ЄДНАНИХ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД

Децентралізація управління постає однією з ключових реформ, що проводяться в Україні упродовж кількох останніх років. Її основний сенс полягає в переданні значної частини адміністративних повноважень і фінансових ресурсів із центрального щабля на рівень органів місцевого

самоврядування. При цьому ключовим принципом здійснення децентралізації є принцип субсидіарності. Одним із ключових чинників успішної децентралізації управління в Україні є вдосконалення організаційно-правового забезпечення процесу формування об'єднаних територіальних громад та їх дальшого розвитку.

Починаючи з квітня 2014 року було прийнято низку важливих законів, а також постанов і розпоряджень КМУ, що стосуються децентралізації влади та функціонування об'єднаних територіальних громад. Зокрема, слід відзначити Концепцію реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади; Закон України «Про співробітництво територіальних громад»; План заходів з реалізації Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади; Закон України «Про засади державної регіональної політики»; Закон України «Про добровільне об'єднання територіальних громад»; Методику формування спроможних територіальних громад; Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо організації проведення перших виборів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів»; Закон України «Про внесення змін до деяких законів України щодо статусу старости села, селища»; Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо добровільного приєднання територіальних громад)»; Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів».

Крім того, було внесено відповідні зміни до Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», а також ухвалено в першому читанні законопроекти «Про внесення змін до Конституції України (щодо децентралізації влади)» та «Про внесення змін до деяких законодавчих

актів України щодо розширення повноважень органів місцевого самоврядування з управління земельними ресурсами та посилення державного контролю за використанням і охороною земель».

Водночас слід відзначити, що проходження названими законопроектами лише першого читання певним чином обмежує потенціал розвитку об'єднаних територіальних громад, оскільки унеможлиблює передання їм усіх потрібних повноважень з управління земельними ресурсами, зокрема тих, які згідно з чинним законодавством знаходяться поза межами населених пунктів. Більше того, за станом на сьогодні Конституція України не передбачає існування такої адміністративно-територіальної одиниці, як об'єднана територіальна громада, що робить розвиток цих громад практично неможливим, оскільки вони вимушені функціонувати у статусі нині діючих сільських, селищних або міських рад.

Іншою важливою проблемою, що суттєво обмежує ефективність застосування організаційних важелів у процесі розвитку об'єднаних територіальних громад на сучасному етапі децентралізації, є неузгодженість окремих регуляторних процедур і нормативно-правових актів, якими керуються органи місцевого самоврядування об'єднаних територіальних громад. Передусім це стосується регуляторних актів, виданих різними міністерствами та відомствами, такими як Міністерство освіти України, Міністерство охорони здоров'я України, Міністерство надзвичайних ситуацій України, Державна служба автомобільних доріг України тощо.

Усе це породжує організаційні дисфункції, що не лише знижують ефективність функціонування інституційних важелів розвитку об'єднаних територіальних громад, але і спричиняють виникнення загрозливих інституційних феноменів, спроможних звести нанівець усі зусилля з

реформування системи організації влади в Україні в річці політики децентралізації.

Проблемною залишається також діяльність інституцій, уповноважених державою реалізовувати заходи у сфері децентралізації управління та підтримки діяльності об'єднаних територіальних громад. Об'єднані територіальні громади зіштовхнулися з проблемою відсутності юрисдикції за межами населених пунктів, законодавчо не можуть навіть розробити планувальну документацію на всій території громади. Аналіз методики формування спроможних територіальних громад дає підстави зробити висновок, що участь органів самоорганізації населення, громадськості у формуванні перспективних планів розвитку власних територій фактично відсутня, має місце законодавча неврегульованість питань розподілу коштів усередині об'єднаної громади й передавання повноважень без відповідного фінансового забезпечення. У Законі України «Про добровільне об'єднання територіальних громад» не прописано, як громади мають об'єднуватися, і який це буде період. Єдина умова, закладена в нормативних документах, – термін надання фінансової і державної підтримки об'єднанню територіальних громад – 7 років.

Удосконалення розвитку об'єднаних територіальних громад на сучасному етапі децентралізації управління в Україні передбачає вирішення першочергових завдань, а саме: усунення організаційних проблем у сфері міжсекторного партнерства; формування цілісної мережі інституцій, задіяних у реалізації заходів з децентралізації управління та розвитку об'єднаних територіальних громад; розроблення й затвердження постановою Кабінету Міністрів України «Порядку формування стратегій об'єднаних територіальних громад», що має узгоджуватися з «Порядком розроблення регіональних стратегій розвитку і планів заходів з їх реалізації, а також проведення моніторингу та оцінки результативності

реалізації зазначених регіональних стратегій і планів заходів» удосконалення адміністративно-територіального устрою України на первинному його рівні, тобто в разі об'єднання територіальних громад сіл, селищ, міст в одну територіальну громаду має бути укрупнена й відповідальна і відповідна адміністративно-територіальна одиниця – село, селище, місто.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади : розпорядження КМУ від 1 квітня 2014 року № 333-р [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
2. Методика формування спроможних територіальних громад : постанова КМУ від 08 квітня 2015 року № 214 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon5.rada.gov.ua/laws/show/214-2015-%D0%BF>
3. Про внесення змін до деяких законів України щодо статусу старости села, селища : Закон України від 09 грудня 2017 року № 1848-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1848-19>
4. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України (щодо добровільного приєднання територіальних громад : Закон України (від 09 лютого 2017 року [Електронний ресурс] – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1851-19>
5. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо особливостей добровільного об'єднання територіальних громад, розташованих на територіях суміжних районів : Закон України від 14 березня 2017 року [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/1923-19>

6. Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо організації проведення перших виборів місцевих рад та сільських, селищних, міських голів : Закон України від 04 вересня 2015 року №676 [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/676-19>
7. Про добровільне об'єднання територіальних громад : Закон України від 05 лютого 2015 року № 157-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/157-19>
8. Про засади державної регіональної політики : Закон України від 05 лютого 2015 року № 156-VIII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/156-19>
9. Про співробітництво територіальних громад : Закон України від 17 червня 2014 р. № 1708-VII [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1508-18>

Тохтарова І. М.

ДЕЯКІ АСПЕКТИ ФІНАНСОВОЇ ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЇ

З початку руху 2014 року Української держави до децентралізації влади та передання об'єднаним територіальним громадам (ОТГ) повноважень з управління первинним рівнем освіти, медицини, культури з відповідним фінансовим наповненням пройшло вже понад два роки й можна зробити певні висновки.

Децентралізація влади супроводжується фінансовою децентралізацією та певною зміною адміністративно-територіального устрою в державі. Причому в більшості випадків фінансова децентралізація випереджає інші процеси. Нормативно-правову базу децентралізації було змінено 28 грудня 2014 року, коли Верховна Рада України ухвалила зміни до Податкового та Бюджетного кодексів України

[1]. Внесені зміни визначили нову фінансову основу органів місцевого самоврядування, установили новий розподіл загальнодержавних податків та запровадили нові місцеві податки, а також запровадили нову систему бюджетного вирівнювання.

Після внесення змін до податкового й бюджетного законодавства основними податками, що наповнюють місцеві бюджети (міста обласного значення, районів, об'єднаних територіальних громад), стали: 60% ПДФО (податку на доходи фізичних осіб), 5% акцизного податку з реалізації підакцизних товарів, 100% єдиного податку, 100% податку на майно (нерухомість, земля, транспорт), 100% плати за землю, 100% податку на прибуток підприємств комунальної власності, 100% плати за надання адміністративних послуг та 25% екологічного податку.

У зв'язку з новим розподілом податків і зборів між місцевими та державним бюджетом наповнення дохідної частини місцевих бюджетів зросло в декілька разів. Так, можна провести аналіз наповнення загального фонду місцевих бюджетів ОТГ 2017 року порівняно з аналогічними показниками надходжень до бюджетів сіл та селищ, що об'єдналися 2016 року, на прикладі Миколаївської області (табл. 1) [2].

Як бачимо, середнє підвищення доходів складає майже 3,5 разу, а по Миколаївській області – загалом додатково майже 140 млн. грн. Таким чином, можна сказати, що місцеві бюджети та відповідні органи місцевого самоврядування отримали додатковий ресурс для свого розвитку та можливість поліпшувати життя мешканців на своїх територіях.

Таблиця 1

Динаміка доходів бюджетів ОТГ у 2016-2017 рр.

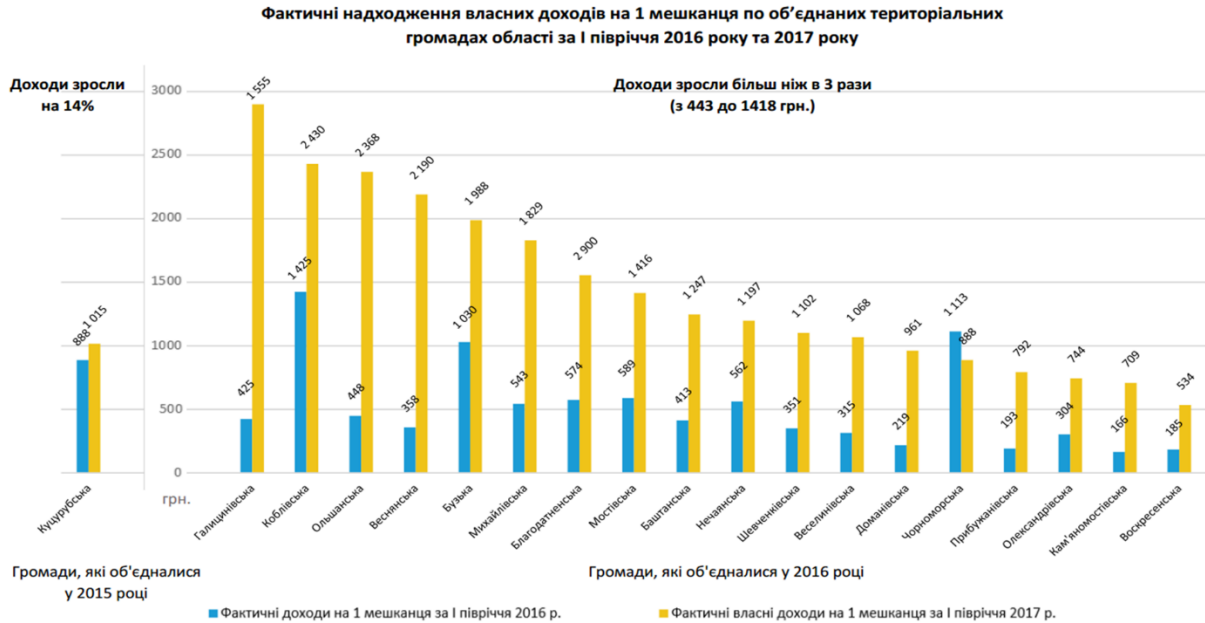
(тис. грн.)

Найменування ОТГ	січень-червень 2016 року (загальна сума по с/р, що об'єдналися)	січень- червень 2017 року	Відхилення	
			тис. грн.	%
Всього надійшло в т.ч.:	57 510.13	197 162.17	139 652.05	342.8
ОТГ с.Благодатне	3 135.08	9 018.63	5 883.55	287.7
ОТГ м.Баштанка	8 187.75	28 419.77	20 232.01	347.1
ОТГ с.Коблеве	8 427.17	16 071.13	7 643.96	190.7
ОТГ СМТ Веселинове	3 334.75	12 913.45	9 578.70	387.2
ОТГ СМТ Воскресенське	1 869.99	6 000.74	4 130.75	320.9
ОТГ с.Галицинове	2 882.39	34 324.06	31 441.67	1 190.8
ОТГ с.Шевченкове	3 254.09	11 616.97	8 362.88	357.0
ОТГ СМТ Олександрівка	2 666.83	7 034.94	4 368.11	263.8
ОТГ с.Прибужани	1 500.96	6 456.04	4 955.08	430.1
ОТГ с.Бузьке	2 739.13	6 422.09	3 682.95	234.5
ОТГ с.Мостове	1 987.33	5 264.25	3 276.92	264.9
ОТГ СМТ Доманівка	1 566.61	8 012.56	6 445.95	511.5
ОТГ с.Михайлівка	1 451.62	5 284.89	3 833.26	364.1
ОТГ с. Весняне	1 053.17	7 561.03	6 507.86	717.9
ОТГ с.Нечаяне	1 818.28	4 365.64	2 547.36	240.1
ОТГ СМТ Ольшанське	2 619.09	14 215.49	11 596.41	542.8
ОТГ с.Чорноморка	3 606.42	3 262.12	-344.30	90.5
ОТГ с.Куцуруб	4 853.17	8 118.48	3 265.31	167.3
ОТГ с. Кам'яний Міст	556.31	2 799.91	2 243.60	503.3

Цей висновок також підтверджується інформацією про фактичні надходження власних доходів на одного мешканця (рис. 1). Як бачимо, і тут зростання відбулося майже в 3,2 разу – з 443 до 1418 грн.

Тепер основним завданням для ОМС стає правильний розподіл цих додаткових коштів. Їх потрібно спрямовувати не на «проїдання», а на створення точок зростання, які в майбутньому дадуть нові робочі місця, додаткові надходження до бюджету та, як наслідок, підвищення якості життя населення в об'єднаних територіальних громадах, оскільки саме

підвищення якості життя, особливо в сільській місцевості, є головною метою реформи децентралізації.



СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Закон України від 28 грудня 2014 року № 71-VIII «Про внесення змін до Податкового кодексу України та деяких законодавчих актів України щодо податкової реформи» // Відомості Верховної Ради (ВВР), 2015, № 7-8, № 9, ст.55. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/71-19>
2. Інформація про виконання доходів місцевих бюджетів / Головне управління Державної казначейської служби України в Миколаївській області [Електр. ресурс]. – Режим доступу: http://www.treasury.gov.ua/reg/img/link/812581/file/%D0%B4%D0%BE%D1%85_010717.doc

Тохтарова І. М.

ДО ПИТАННЯ ПРАВОВОГО ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОФЕСІОНАЛІЗАЦІЇ СЛУЖБИ В ОРГАНАХ МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ

Процес реформації служби в органах місцевого самоврядування відбувається в умовах зміни парадигми суспільного розвитку, типу культури, духовно-моральних орієнтирів. У зв'язку з цим актуальності набуває роль особистісного чинника, наукових знань, компетентності, професіоналізації служби в органах місцевого самоврядування.

Правове забезпечення професіоналізації служби в органах місцевого самоврядування, розроблення єдиного підходу до процесу професіоналізації служби в органах місцевого самоврядування сприятиме виробленню та реалізації ефективної та дієвої публічної політики щодо розвитку та становлення служби в органах місцевого самоврядування.

Ефективність управління в системі місцевого самоврядування зумовлює результативність діяльності всієї системи. Для того щоб місцеве самоврядування посіло чільне місце в системі публічної влади, а діяльність місцевих рад та їх виконавчих комітетів була ефективно й результативно, потрібна чітка організація їх роботи в межах чинного законодавства [1]. Отже, ефективна й результативна діяльність органів місцевого самоврядування безпосередньо пов'язана з професіоналізацією служби в органах місцевого самоврядування.

Сутність професіоналізації служби в органах місцевого самоврядування полягає в тому, що управлінська та виконавська діяльність здійснюється спеціально підготовленими фахівцями, спроможними досягти високих результатів у своїй діяльності щодо забезпечення реалізації права територіальної громади на місцеве

самоврядування та виконання окремих повноважень органів виконавчої влади, наданих їм законом [2].

Водночас, нині існує низка проблем у системі місцевого самоврядування, що потребують розв'язання. Серед них ми визначаємо такі:

– існує розбіжність у розумінні понять «державний службовець» і «посадова особа місцевого самоврядування». Вона певним чином зосереджена в різних джерелах фінансування, оскільки в першому разі йдеться про утримання службовців за рахунок державного бюджету, у другому – за рахунок місцевого бюджету. Слід наголосити, що така ситуація може вплинути на загальнодержавну політику, оскільки таким чином установлюється система залежності органів і посадових осіб місцевого самоврядування від місцевих соціально-економічних пріоритетів, які можуть бути розбіжними із загальнодержавними, що не завжди стимулюватиме їхні професіоналізм, відповідальність і принциповість у роботі з метою забезпечення насамперед державних програм [3];

– особливістю кадрового забезпечення служби в органах місцевого самоврядування є виборність посад і, відповідно, їхня постійна змінюваність. Особливо гостро проблема професіоналізму постає після чергових виборів міських, селищних і сільських голів та депутатів місцевих рад, склад яких суттєво оновлюється. Це, своєю чергою, призводить до кадрових змін серед посадових осіб місцевого самоврядування, які призначаються;

– на службу в органи місцевого самоврядування приходять особи з різною професійною освітою (юридичною, економічною, педагогічною тощо). Однак діяльність служби в органах місцевого самоврядування спрямовано на виконання окремих повноважень органів виконавчої влади,

надання управлінських послуг і забезпечення самого управління, соціально-культурного обслуговування людей, що, своєю чергою, вимагає глибоких знань у галузі державного управління, місцевого самоврядування.

Вищесказане дозволяє зробити висновок, що ці особливості мають стати об'єктивною причиною для розроблення відповідних навчальних програм, певної перебудови державної системи підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації посадових осіб місцевого самоврядування, а також питання про вдосконалення законодавства у сфері регулювання місцевого самоврядування в напрямку підвищення відповідальності, престижу служби в органах місцевого самоврядування.

Підвищення ефективності місцевого самоврядування на сьогодні для України є одним із найважливіших завдань реформування й удосконалення всієї системи органів влади держави. Розв'язання цієї проблеми пов'язано із забезпеченням органів місцевого самоврядування висококваліфікованими кадрами, що мають спеціальну підготовку не тільки у сфері вузької спеціалізації, але й широкий спектр знань у галузі публічного управління. Має бути розроблено низку цільових нормативно-правових актів, що повинні врегулювати наявні проблеми і, зокрема, забезпечити фінансову підтримку держави на рівні бюджетної програми, спрямованої на забезпечення підвищення кваліфікації всіх категорій осіб, залучених до системи публічного управління; збільшення витрат державного бюджету на підготовку посадових осіб органів місцевого самоврядування.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Шляхи та напрямки вдосконалення розвитку територій у процесі реформування місцевого самоврядування : метод. матеріали семінару. – Х., 2014. – 78 с.
2. Проблеми трансформації системи державного управління в умовах політичної реформи в Україні : матеріали наук.-практ. конф. за міжнар. участю (Київ, 31 трав. 2006 р.) : у 2 т. / за заг. ред. О. Ю. Оболенського, В. М. Князева. – К. : Вид-во НАДУ, 2006. – Т. 1. – 464 с.
3. Основні принципи та стандарти служби в органах місцевого самоврядування // Упр. сучас. містом : науково-інформаційний бюлетень. – 2016. – Вип. 4.

Тоцька Н. Л.

СЕМАНТИКО-СТИЛІСТИЧНІ ВІДПОВІДНИКИ СЛІВ-РЕАЛІЙ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ

Переклад слів-реалій – це творчий, індивідуальний процес. Для вільного володіння професійним усним і писемним мовленням студент вищого технічного навчального закладу повинен мати чималий активний лексичний запас слів. Збагаченню цього запасу, вихованню чуття до слова сприяють переклади. Сутність перекладу пояснювали вчені, які вважали, що переклад – це процес перетворення мовленнєвого твору однією мовою на мовленнєвий твір іншою мовою за умови збереження незмінного плану змісту, тобто значення.

Мовний аналіз сучасних перекладів документів, наукових текстів, якими користуються у своїй діяльності фахівці, викликає застереження щодо їх нормативних форм. Насамперед це значеннєва невідповідність слів в оригіналі та при перекладі. Часто вживаються невдало побудовані синтаксичні конструкції, що зумовлюються прагненням мовців до

буквального перекладу, унаслідок чого порушуються не тільки граматичні, стилістичні норми сучасної української мови, а й зміст думки. Тому перш ніж перекладати текст, потрібно звернути увагу на ті мовні особливості оригіналу, які треба враховувати, щоб переклад був якомога точнішим.

Завданням перекладу має стати якщо не безпосереднє відтворення особливостей структури його тексту, то відтворення їх функцій шляхом використання аналогічних засобів вираження думок. Основна мета – не порушити граматичних зв'язків, а за цим – чіткості, конкретності, стислості. Переклад тексту в оригіналі вимагає вдумливого аналізу його змісту та добору таких засобів, що б найточніше передавали його зміст іншою мовою.

Як відомо, переважна більшість стійких сполучень слів потрапила до літературної мови з народної та становить її національні ознаки. Лексика історичних термінів досить вичерпно характеризує минулі процеси, явища і почуття у відповідних сферах, відбиваючи досягнення в побуті, виробничій діяльності, історичному розвитку народу.

Досліджуючи мову перекладу, О.Біляєв [1, с. 41], С.Єрмоленко [2, с. 103] зазначали, що в українські переклади потрапляє чимало слів, словосполучень, скалькованих з російської мови, уживання яких не можна виправдати їх стилістичною роллю. Під час перекладу виробляється механізм професійного мовлення, що допомагає шліфувати правописні, лексичні, стилістичні норми, є важливим засобом формування чистої, правильної мови. Переклад дає можливість правильного вибору потрібної граматичної форми відповідно до ситуації. Треба відзначити, що більшість учених розглядають переклад переважно як мовностилістичну вправу, використання якої сприяє розвитку зв'язного мовлення (О.Фінкель, П.Пузиренко, А.Лісовський), або як мету навчання (Л.Батюк).

Донести зміст слова певної національної культури можливо завдяки майстерності слова. Визначний митець слова Гете зазначав, що при перекладі слів слід звертати особливу увагу лише на неперекладне, тільки тоді можна зрозуміти інший народ. Між словами двох мов виникає відсутність відповідностей. Словосполучення, що не мають повних або часткових відповідностей у словнику іншої мови, утворюють безеквівалентну лексику, яку можна умовно розглядати за такими групами: 1) власні імена (особові імена, географічні назви тощо); 2) слова-реалії – словникові одиниці, які означають предмети та поняття, що не існують у практиці іншомовного колективу, а також слова, які означають різного роду поняття матеріальної та духовної культури, що властива тільки певному народу.

На певну увагу заслуговують слова-реалії, що виникають мимоволі в мові кожного народу і відбивають національну специфіку; при перекладі такі слова завдають значних труднощів, оскільки походження лексем у кожного народу неоднакове. Лексема «реалія» – іменник жіночого роду латинського походження (*res, rei*), що означає «річ», «предмет», «факт», «подія». Здавна побутує думка, що латинській мові належав прикметник *realis*, утворений від іменника *res, rei* за допомогою прикметникового суфікса – *al-* за аналогії прикметника *hiemalis*, що утворився від іменника *hiemis*, але лексикографічні джерела цього припущення не підтверджують. Словник латинської мови (давної та класичної) «*Totius latinitatis lexicon*» зовсім не реєструє слово «*realis*», а словник «*A glossary of later latin to 600 A.D.*» (Оксфордський) зазначає, що названий прикметник уперше вжив у IV ст.н.е. римський філософ і ритор Г.М.Вікторінус у праці про Цицерона. Існує цікавий факт, що автори середньовіччя до XIX ст. не вживали прикметник *realis*.

Слово *realia* за походженням є формою множини жіночого роду пізньолатинського прикметника «*realis*», що перетворився на іменник однини. Це слово набуло універсальної чинності в літературі XIX – першої половини XX століть для позначення матеріальних предметів і характерних національних звичаїв; з урахуванням реалізму зросла його частота вживання. За визначенням Л. Соболева (1952 рік), реалії позначають побутові та специфічно національні слова й звороти, що не мають еквівалентів в побуті, а отже, і в мовах інших народів.

Нині зазначена дефініція не зовсім чітка і вимагає внесення певних корективів. По-перше, слова, що належать до сфери лексичної номінації, не можуть мати «еквівалентів у побуті», де відповідниками є співвідносні денотати – предмети і явища. По-друге, реалія – це варіативна категорія, пов'язана з процесом бінарного зіставлення мов на лексичному та фразеологічному рівнях. Л.Соболев збільшує обсяг реалій, уключаючи до цієї категорії прислів'я. Узагалі прислів'я як цілісна одиниця через узагальнено-абстрактний характер не має відповідника, співвідносного денотата в позамовній предметній дійсності (лише окремі компоненти прислів'я можуть бути реаліями), тому в цілому його не можна зараховувати до реалій. Наприклад, в оповіданні І.Франка «Історія кожуха» – «А без кожуха в зимі – як без духа» автором використано лексему «кожух», що є реалією щодо англійської мови як цільової, хоча повне прислів'я не є реалією.

Дефініція Я. Рецкера акцентує, що реалії – це слова, що позначають предмети, процеси і явища, характерні для життя і побуту країни, але не відзначаються науковою точністю визначення, властивою термінам. Автор не враховує відносності реалій, залежності їх від словникового складу мови-переймача, а також те, що реалія виражається полілексемними одиницями, не можна вважати правильною. Термін «реалія» вперше в

українському перекладознавстві вжив О.Кундзіч у праці «Перекладацька мисль і перекладацький недомисел» (1954 рік), підкреслюючи при цьому неперекладність реалій. Він зазначав, що народні пісні аналогічними реаліями цього народу не перекладаються.

Заслужовують на увагу в опрацюванні реалій в українському перекладознавстві праці В.Коптілова, де вчений акцентує увагу на чиннику міжмовного зіставлення щодо визначень реалій. У своїй праці «Актуальні питання українського художнього перекладу» перекладознавець називає реаліями «слова, що позначають предмети та явища, не відомі мові перекладу», тому можна стверджувати, що слова можуть бути реаліями в одній мові, але не бути такими в іншій. З погляду семантики реалії, завдяки наявності в їх семантичному контексті метамовної інформації про закріплення за «своїм» мовним колективом, збігаються частково з діалектизмами. Як і діалектизми, вони надають мовленню певного колориту, формують мовленнєву характеристику літературних персонажів. Водночас принципова розбіжність між ними і діалектизмами полягає в тому, що географічна інформація реалій пов'язана з позначуванням предметом, це інформація про специфічні предмети та явища певного географічного ареалу [3; 106].

Місцева маркованість діалектизмів – це інформація про специфічні мовні засоби позначення загальновідомих предметів; наприклад, лексема «хліб» – не реалія в бінарному зіставленні українсько-російському, українсько-англійському, але ця ж лексема-реалія у зіставленні українсько-ескімоському (ще донедавна хліб був для них екзотикою). Уживається також у філологічній літературі термін «діалектні реалії». Цей термін можна зрозуміти подвійно, позначаючи ним слова, що називають предмети і явища вузького ареалу або ж діалектні регіональні назви для предметів чи уявлень загальнонародних. Так,

в українсько-якутському бінарному зіставленні лексема «картопля» – реалія української мови, бо це слово властиве українському етномовному колективу, а лексеми «ріпа», «бараболя» – діалектні реалії в тому ж бінарному зіставленні.

Якщо порівняти часові реалії «на Івана Купала» та «на зільського Йвана», то семантика їх конвергентна: вони позначають одне з найпоетичніших календарних дійств, що веде відлік з давніх-давен. Наші далекі предки в такий спосіб возвеличували розповінь літа, оспівували розквіт природи. Але щодо узусу, ці дивні вирази дивергентні: вислів «на Івана Купала» поширений по всій Україні, а «на зільського Йвана» – вираз діалектної окресленості, відомий лише на Гуцульщині, де колись існувало повір'я, що король Гуцул прокидається від зачарованого сну один раз на сім років, у день зільського Йвана. Оскільки англомовний світ такого свята не знає, хоч і має в календарі St. John the Baptist's Day (24 червня), то в українсько-англійському бінарному зіставленні часове позначення селянського календаря «на Івана Купала» – загальнонародна реалія, а «на зільського Йвана» – реалія діалектна. Як і всі діалектизми, реалії такого характеру – лінгвостилістична категорія. У художньому тексті вони набирають додаткових смислових та естетичних відтінків, різко контрастують з літературно-нормативною організацією тексту, а тому стають певною мірою значущими, промовистими.

Діалектні реалії – це свідки образного мислення предків, що часто несуть у собі «пам'ять» тисячоліть, відгомін далеких віків; саме тому потрібно бути уважними до них при перекладі. Значну схожість з семантичного та стилістичного боків мають реалії з термінами – мовними знаками, що репрезентують наукові поняття спеціальної професійної галузі знань. Інколи термін збігається з реалією, тобто існують терміні-реалії: наприклад, «рутин світ» – назва рослини і термін, але в українсько-

англійському бінарному зіставленні – це реалія, оскільки такої рослини в англійському світі не існує. Слід зазначити, що реалії, як і терміни, можуть набувати переносного значення – це один з активних процесів у сучасних мовах. Терміни і реалії різняться між собою походженням. Виникають реалії переважно серед народу, а терміни створюють учені та спеціалісти-практики, часто на основі елементів з латинської та грецької мов або шляхом свідомого переосмислення звичайних «неспеціалізованих» слів. Сукупність термінів створює терміносистему. У реалії при описі можна виокремити певні аспекти, а значення терміна тотожне самому значенню.

Реалії, як і терміни, стають широковідомими по-різному: терміни як назви певних предметів починають вживатися з поширенням цих предметів, у науці це позначено процесом обміну науковою інформацією; реалії проникають в інші мови завдяки художньому перекладу і засобам масової комунікації. Основна розбіжність між ними – сфера вживання, функціонально-стилістичний критерій: терміни – це основа всіх терміносистем, уживаються в мові науки; реалії використовують у художніх текстах, усному мовленні. Іноді реалія як словосполучення складається з компонентів, що не є реаліями: наприклад, лексема «півень» – не реалія (півні є в багатьох країнах), але народне часове позначення «до третіх півнів» – реалія українського походження щодо англійського. Експресивну семантику названої реалії (мальовничої, образної, багатої конотаціями) можна відтворювати засобами англійської мови (the morning cock, а в семантичному полі «morning» – за лексемою cockcrowing). Дослідники С.Влахов і С. Флорін найпослідовніше визначили предметну, зовнішню, позамовну класифікацію реалій. Вони вважали, що з погляду перекладача доречно провести поділ реалій в історико-семантичному та структурному планах.

З історико-семантичного погляду, виокремлюються: 1) власне реалії (за існуючих референтів): укр. «коломийка», «постоли», «перебудова»; англ. «baby sitter», «Halloween», a gifted child (у США з дозволу батьків для здібної дитини опрацьовується спеціальна шкільна програма); 2) історичні реалії – семантичні архаїзми, що втратили життєздатність, їм властиві фонові знання культурної спадщини, також хронологічний колорит: укр. «святий», «підбрехач» («другий сват у давніх українських весільних обрядах»); англ. the Black and Tans («чорно-руді» англійські каральні загони в Ірландії у 1920-1923 рр.), a priest's hole («нора», таємна кімната священика в церкві, де переховувалися католицькі священики в Англії під час переслідування католиків).

За структурним планом, можна виокремити: 1) реалії – одночлени: укр. «вечорниці», «кобзарювати»; англ. «a sheriff», «a threepence» («травневе дерево» – стовп, прикрашений квітами, біля якого танцюють у першу неділю травня у Великій Британії); 2) реалії – полічлени номінативного характеру: укр. «разовий хліб», «дзвінкова криниця» (назва радіопередачі про народну пісню); англ. St.Valentine's Day; 3) реалії-фразеологізми: укр. «коло печі поратися», «на панщині бути»; англ. «to enter at the stationer's hall». При перекладі можна виявити «скриті» реалії: укр. «піч», «скриня», «сорочка» («вишиванка»), що начебто мають відповідники у мові – сприймачі; але співвідносні денотати в позамовній дійсності різняться між собою.

Беззастережна субституція позначень прихованих реалій, що мають різну художньо-стилістичну наповненість, може спричинити низку труднощів (лексичний збіг відповідних номінацій за культурологічної розбіжності). Так, в українсько-російському бінарному зіставленні до прихованих реалій належить лексема «рушник»; у значенні «утиральник» для позначення потрібної в хаті ужиткової речі вона рівновартна

рос. «полотенце», англ. «towel», але в Україні лексемою «рушник» позначають і декоративні рушники, вишивані та ткані, що споконвіку є суттєвим атрибутом урочистих народних звичаїв. Саме тому в українській мові виникло чимало реалій-етнографізмів, щодо лінгвістики – фразеологічних одиниць: «подавати рушники», «повернутися з рушниками» тощо.

Термін «реалія» поширений в етнолінгвістиці та лінгвокраїнознавстві: у цих галузях філології під терміном «реалія» розуміють слова та явища, реальні факти, що характерні для культури того чи іншого народу, але факти дво- і багатомовності, бінарного зіставлення не враховуються. Дослідники також відносять до реалій окремі факти життя, що не мають сталого мовного оформлення; наприклад, М.Вайсбурд вважає, що для англійців як реалія виступає той факт, що в Україні рудий колір волосся зустрічається дуже рідко. У такому разі лінгвокраїнознавство перетворюється на країнознавство. Твердження, що реалії перекладаються, не є правильним: перекласти – це означає віднайти відповідник у цільовій мові, але в такому разі в етнокультурній, матеріальній чи духовній, в історії носіїв цільової мови співвідносного об'єкта, поняття чи явища не існує.

Розглядати історію українців та української мови треба в просторі й часі, у межах світової цивілізації, що забезпечує достовірність наукових тверджень. Коли йдеться про виникнення української мови як мови нації, слід зазначити, що національна мова – це не тільки спільна для всієї нації літературна мова, але й мова народна, часом з досить помітними діалектними відмінностями. Кожний народ – творець своєї рідної мови. Для українців рідна мова – мова предків, яка поєднує народ між собою і попередніми поколіннями, а також їхнім духовним надбанням. Недаром учені стверджують, що словник – це те, що народ знає про світ,

а граматики – це те, як він про цей світ говорить. Ставлення до рідної мови є свідченням національної свідомості й рівня культури народу, його цивілізованості [4, с. 252].

Отже, відтворення семантико-стилістичних функцій-реалій при перекладі – кардинальне питання. Багато дослідників розглядало це питання і доходило при цьому однакових висновків через те, що в разі наявності реалій доречно говорити не про переклад у буквальному розумінні, а лише про семантико-стилістичний відповідник або про трансляційне перейменування реалій; а також урахувати те, що в різних мовах визначаються певні способи перекладу реалій.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Біляєв О. Білінгвізм і питання інтерференції в мовленні учнів / Біляєв О. // Українська мова і література в школі. –1980. – №1. – С.41-49.
2. Єрмоленко С. Культура української мови / Єрмоленко С. // Мова. Людина. Суспільство. – К.: Наук. думка, 1977. – С.103-110.
3. Зорівчак Р. Л. Реалія в духовному мовленні; перекладознавчий аспект / Зорівчак Р. Л. // Іноземна філологія. – Львів, 1994. – С.106-107.
4. Тоцька Н. Л. Міжкультурна комунікація студентів технічного ВНЗ / Тоцька Н. Л. // Наукові записки. Серія «Філологічні науки»/ відп. ред.. проф. Г.В.Самойленко. – Ніжин.: НДУ ім. М. Гоголя, 2017. – Кн.1. – С.252.

Філіппова В. Д.

РОЛЬ ПУБЛІЧНОЇ ПОЛІТИКИ В ДЕМОКРАТИЗАЦІЇ СУСПІЛЬСТВА

Будь-які якісні зміни у функціонуванні політичної системи держави є рухом до її демократизації. Україна, позиціонуючи себе як європейсько орієнтований партнер у міжнародних відносинах, поступово реанімує та приводить до європейських стандартів діяльність усіх сфер суспільного життя, упроваджуючи демократичні принципи управління та функціонування владних інститутів. Звідси з'являється розуміння того, що пріоритетним на сьогодні в Україні є дотримання демократичних принципів управління, що передбачають верховенство права та відкритість і прозорість діяльності владних інститутів.

Для забезпечення публічного прозорого процесу управління виникає потреба існування в суспільстві доступних для громадян механізмів участі у виробленні та реалізації політичних рішень, тобто будь-які політичні процеси мають відбуватися в публічному просторі. Прозорість процедур розроблення та ухвалення політичних рішень, а також у цілому діяльності владних інститутів, взаємодія влади і громадськості на паритетних засадах, узгодження суспільних інтересів та забезпечення найбільш суспільно значущих, інформаційна відкритість влади – складники публічної політики.

Публічна політика є особливим видом комунікації в суспільстві, без якого розвиток демократії неможливий. Вона «передбачає наявність компетентних інформованих громадян, здатних до самоорганізації, що безпосередньо впливають на формування значущих для суспільства завдань, реалізація яких і покладена «на плечі» владних інститутів» [1, с. 82]. Саме в разі врахування «публічного» інтересу та за умови

відповідності політичних рішень суспільним потребам можливий зворотній зв'язок між владою та громадянськістю.

Поряд із цим здійснення політики на засадах публічності й прозорості створює передумови для легітимації політичних рішень і діяльності державних інституцій в цілому. Під легітимністю ми розуміємо в такому разі здатність системи породжувати і підтримувати віру народу в те, що її політичні інститути найбільшою мірою відповідають інтересам суспільства. Політичні системи, що мають високий рівень легітимності, визнаються найбільш стабільними.

Утім публічна політика передбачає не лише відкритість діяльності владних інститутів – вона передбачає неспроможність держави та її інститутів монополізувати публічну діяльність, яку слід розуміти як репрезентовану в публічній сфері «активність політичних та неполітичних акторів, які через взаємодію прагнуть реалізувати власний інтерес» [2, с.12].

Слід зазначити, що зміст публічної політики визначається трьома чинниками: характером комунікації в суспільстві; урахуванням громадської думки в процесі реалізації тих чи інших владних рішень і наявністю в громадськості правового інструментарію для здійснення впливу на політичний процес; суспільним інтересом як предметом публічної політики. Суспільний інтерес є головною метою демократичної політики, що базується на колективному ухваленні рішень щодо спільних проблем. Утім будь-яка із зазначених функцій є важливою для формування демократичної моделі суспільства.

Дослідження процесу розвитку публічної політики в Україні засвідчує, що в українському суспільстві загострився запит на відповідальну владу, що передбачає прозорість й інформаційну відкритість. Однак, незважаючи на революційні процеси, заяви про

прагнення влади бути більш відкритою та прозорою залишаються декларативними. Поки ще не всі органи державної та регіональної влади готові до співпраці з представниками громадянського контролю, побоюючись підвищеної об'єктивності в оцінюванні їхньої діяльності. Питання про організацію зворотного зв'язку між владою та суспільством продовжує залишатися актуальним.

Розгляд проблеми впровадження громадського контролю влади в політичну практику України показав, що поки ще політична еліта не тільки не підтримує інститути громадянського контролю, а й чинить їм опір, а отже, від громадянського суспільства потрібні ще більші зусилля для вирішення цього питання.

Публічна політика, що здійснюється в Україні, може сприяти демократизації суспільства лише в тому разі, якщо її результатом стане об'єднання країни, що можливе тільки шляхом спільних зусиль держави і суспільства. Головними причинами, що перешкоджають цьому процесу, є високий рівень соціальної нерівності та ідеологічний розкол. Перша причина може бути усунена зміною вектора соціальної політики вбік зменшення несправедливої соціальної нерівності, а друга – збалансованою політикою влади, що враховуватиме інтереси мешканців усіх регіонів країни. Унаслідок цього з'явиться сподівання на те, що громадяни країни відчують себе причетними до досягнення загальних цілей і відповідальними за стан справ у державі.

Також не підлягає сумніву той факт, що втілення в життя концепту публічної політики потребує складних трансформацій як на рівні комунікативних зв'язків у суспільстві, так і на рівні інституційному. Водночас демократичний поступ України неможливий без упровадження принципу публічності в усі сфери державного управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Беляева Н. Развитие концепта публичной политики: «внимание движущим силам» и управляющим субъектам [Електронний ресурс] / Н. Беляева. – Режим доступу: <http://www.politstudies.ru/fulltext/2011/3/7.pdf>
2. Публічна політика та управління: наук. розробка / [С. О. Телешун, О.Р. Титаренко, С. В. Ситник, С. І. Вировий] ; Нац. акад. держ. упр. при Президентові України, Упр. орг. фундам. та приклад. дослідж., Каф. політ. аналітики та прогнозування. – К. : [НАДУ], 2010. – 34 с.

Філіппова В. Д., Філіппова В. В. ДО СУТНОСТІ КОНЦЕПТА ІДЕОЛОГІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ

Проблема дослідження ідеологічної безпеки державної влади є досить складною. Це пов'язано насамперед із прямою вказівкою в Конституції України на неможливість прийняття будь-якої ідеології як державної чи обов'язкової.

Сутність безпеки в найзагальнішому розумінні означає здатність соціуму зберігати можливість розвитку в умовах загроз [1]. Ураховуючи, що державна влада як система є структурно-функціональним цілісним утворенням, яке вирішує актуальні ідеологічні суперечності організації та функціонування в заданих умовах ідеологічного середовища, виходячи з певних цілей своєї діяльності, під ідеологічною безпекою будемо розуміти здатність державної влади за будь-яких умов забезпечити ефективне функціонування держави в чинних ідеологічних умовах [2].

Державна влада в сучасному суспільстві є ключовим об'єктом ідеологічної безпеки, що зумовлено низкою обставин. Варто зазначити, що

ефективне функціонування державної влади як системи забезпечується необхідним ступенем стійкості чинних взаємозв'язків між її елементами на основі певної сукупності ідей, цінностей і принципів. Серед основних чинників можна виокремити такі: функціонування державної влади підпорядковане умовам ідеологічної середовища державної влади; державна влада є ключовим чинником забезпечення ідеологічної безпеки всієї держави в цілому.

Для розуміння сутності ідеологічної безпеки державної влади значущим для розуміння безпеки є науковий підхід, який означає, що безпеку слід розглядати як явище, тотожне гомеостазу системи, під яким прийнято розуміти тип динамічної рівноваги, характерний для складних саморегулювальних систем і станів у підтримці істотно важливих для збереження системи параметрів у гранично допустимих межах [3].

Безпека – це одночасно і межі допустимого, і можливість повернути систему в стан стабільного, стійкого розвитку після впливу зовнішніх та / або внутрішніх чинників. Опора на методологію системного підходу дозволяє зрозуміти сутність ідеологічної безпеки як основи організації та функціонування державної влади як системи. Наявність певної сукупності ідей, цінностей, принципів, що визначені державою та відбивають волю і прагнення людей, громадян, є необхідною умовою функціонування державної влади і настільки ж невід'ємною ознакою будь-якої держави як загальновизнані ознаки – державний суверенітет, територія, право, механізм управління і т. ін. Ослаблення ідеологічних основ є елементом знищення держави [4].

Розуміння сутності ідеологічної безпеки як функції системи дає можливість розкрити її зміст як мету, спосіб і умови її існування. Виходячи з ідейно-ціннісного розуміння основи ідеологічної безпеки,

виникає потреба визначення критерію такої безпеки, що дозволить виявити загрозу безпеці й організувати діяльність щодо її попередження та локалізації.

У межах системного підходу об'єктивним показником системи стає її стан у процесі функціонування, про який можна судити з динаміки системи, що характеризується такими показниками, як стійкість, якість перехідних процесів, керованість, контрольованість, ідентифікація. Порушення цих характеристик призводить або до руйнування системи, або як мінімум до погіршення якості управління, і тому основним критерієм ідеологічної безпеки державної влади може бути рівень легітимації цієї влади. Ми виходимо з того, що ідеологічна безпека – це якість державної влади як системи.

Слід наголосити, що підхід до розгляду ідеологічної безпеки як якості державної влади, як системи передбачає спробу визначення безпеки як ознаки, що нероздільно належить одному конкретному об'єкту, який можна виявити, розглядаючи цей об'єкт сам по собі. В основі такого розуміння передбачається, що ідеологічна безпека є умовою існування системи державної влади, що контролюється цією системою на основі механізму гомеостазу (саморегуляції). Наявна сукупність умов ідеологічного середовища, яка постає як певний факторний простір, що впливає на організацію і функціонування державної влади і яка адекватно опосередкована цією системою, дозволяє контролювати певним чином ці умови і є ідеологічною безпекою цієї системи.

Звідси можна зробити висновок, що концепт ідеологічної безпеки державної влади як якості цієї системи – це саморегуляція системи державної влади, що забезпечує цілісність структури і функціонування неперервності ідеологічного середовища за впливу ідеологічних чинників політичної активності державної влади і визначає ефективність її

організації та діяльності.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Поярков С. Ю. Идеологическая среда государственной власти: понятие и структура [Електронний ресурс] / Поярков С. Ю. – Режим доступу: <http://novainfo.ru/article/8454>
2. Юрій М. Ф. Політологія [Електронний ресурс] / Юрій М. Ф. – Київ: Дакор, 2006. – Режим доступу: http://www.ebk.net.ua/Book/political_science/uriy_politologiya/zmist.htm
3. Чуваков О. А. Безопасность: политико-правовой аспект / Чуваков О. А. // Правова держава. – 2015. – №20 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://dspace.onu.edu.ua:8080/bitstream/123456789/8188/1/167-172.pdf>
4. Макаренко О. М. Сутність і роль державної ідеології в розбудові держави в Україні [Електронний ресурс] / Макаренко О. М. // Актуальні проблеми державного управління. – 2012. – №1. – Режим доступу: https://www.google.com.ua/url?sa=t&rct=j&q=&esrc=s&source=web&cd=2&cad=rja&uact=8&ved=0ahUKEwj7nIasZ5jXAhWSK1AKHZIQCSwQFggxMAE&url=http%3A%2F%2Ffirbis-nbu.gov.ua%2Fcgi-bin%2Ffirbis_nbu%2Fcgiirbis_64.exe%3FC21COM%3D2%26I21DBN%3DUJRN%26P21DBN%3DUJRN%26IMAGE_FILE_DOWNLOAD%3D1%26Image_file_name%3DPDF%2Fapdy_2013_1_36.pdf&usg=AOvVaw188vjC SHLOPsgcSZAOKHq1

Шегедин Я. Ю.

ПРОБЛЕМИ УЗГОДЖЕНОСТІ ПРОЦЕСІВ РЕФОРМУВАННЯ В УКРАЇНІ СИСТЕМИ ОХОРОНИ ЗДОРОВ'Я І МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ ТА ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ОРГАНІЗАЦІЇ ВЛАДИ

Визначальним для успішного втілення 62 реформ і програм розвитку держави, передбачених Стратегією сталого розвитку «Україна – 2020», що має за мету впровадження в Україні європейських стандартів життя та вихід України на провідні позиції у світі [4], є їх взаємна узгодженість у процесах реалізації, унаслідок чого стає можливим досягнення синергетичного ефекту. Зокрема, це стосується процесів децентралізації та реформування державного управління, реформування регіональної політики та реформування системи охорони здоров'я.

Побудова системи охорони здоров'я, орієнтованої на пацієнта, здатної забезпечити якісне медичне обслуговування, потребує узгодженості з розвитком процесів децентралізації, реформування державного управління та регіональної політики.

Концепцією реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [2] визначено перспективу побудови трирівневого адміністративно-територіального устрою. Розподіл повноважень, компетенції та взаємодії щодо забезпечення охорони здоров'я між органами місцевого самоврядування й органами виконавчої влади на різних рівнях представлено на рис. 1.

Рівні адміністративно- територіального устрою	Адміністративно- територіальні одиниці	Органи		Повноваження органів місцевого самоврядування щодо охорони здоров'я
		місцевого самоврядування	виконавчої влади	
Базовий	громади	сільська, селищна, міська ради, їх виконавчі органи (ВО)	представництва (представники) окремих органів виконавчої влади	– надання послуг швидкої медичної допомоги, первинної охорони здоров'я, з профілактики хвороб
Районний	райони	районні ради, їх ВО	РДА, територіальні органи ЦОВВ	– надання медичних послуг вторинного рівня
Регіональний	АРК, області, міста Київ і Севастополь	обласні ради, їх ВО, міські ради Києва, Севастополя, їх ВО	РМ АРК, ОДА, КМДА, СМДА, територіальні органи ЦОВВ	– надання високоспеціалізованої медичної допомоги

Рис. 1. Повноваження органів місцевого самоврядування та органів виконавчої влади щодо охорони здоров'я на різних рівнях адміністративно-територіального устрою

Національною стратегією реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015–2020 рр. акцентується увага на тому, що «регуляторна роль держави буде обмежена встановленням певних вимог до інфраструктури та стандарту якості послуг» [3].

Загалом децентралізація й ініціативи знизу є трендом успішного розвитку медичної галузі. Формування такої нової реальності щодо охорони здоров'я потребує узгодженості в часі та суспільному просторі з процесами реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади та є неможливе без становлення відповідних інституцій громадянського суспільства. Однак на практиці ми не маємо такої узгодженості процесів реформування. Так, на сьогодні реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади зупинилося на створенні об'єднаних територіальних громад базового рівня, яким передаються повноваження щодо надання послуг швидкої медичної допомоги; первинної охорони здоров'я; профілактики хвороб. Реформування ж районного та регіонального рівнів ще не розпочато, хоча процеси надання медичних послуг вторинного рівня, спеціалізованої

медичної допомоги зазнають суттєвих змін, зокрема щодо утворення госпітальних округів.

Крім такої неузгодженості в часі, мають місце суперечності змістовні та принципові. Так, «Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я» серед чотирьох напрямків модернізації чинної системи фінансування медицини передбачає утворення єдиного національного замовника медичних послуг як окремого центрального органу виконавчої влади та запровадження принципу «гроші ходять за пацієнтом» [1], що призведе до централізації фінансового забезпечення охорони здоров'я, а у питанні «децентралізації» системи охорони здоров'я за органами місцевого самоврядування та місцевої влади залишається контроль за якістю надання медичної допомоги. Це залишає актуальними низку проблем, зокрема таких: стане платним періодичне проходження населенням похилого віку та матеріально незабезпеченим реабілітаційно-лікувальних циклів, які не входять до гарантованого пакету медичної допомоги; не окреслено функції місцевої влади щодо відстеження та боротьби з епідеміями, проведення кампаній зі щеплення, паліативної допомоги невиліковно хворим [5] тощо.

Отже, реалізація державної політики в галузі охорони здоров'я потребує забезпечення узгодженої в часі та просторі діяльності органів державної влади й органів місцевого самоврядування та інститутів громадянського суспільства, що базується на основоположних принципах, цільовій орієнтації, функціональній визначеності з використанням відповідних форм і методів управління.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Концепція реформи фінансування системи охорони здоров'я [Електронний ресурс]: схвалено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 30 листопада 2016 року № 1013-р. – Режим доступу: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1013-2016-%D1%80>
2. Концепція реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні [Електронний ресурс], схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 1 квітня 2014 року № 333-р. – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/333-2014-%D1%80>
3. Національна стратегія реформування системи охорони здоров'я в Україні на період 2015-2020 років [Електронний ресурс] – Режим доступу: <HTTP://WWW.APTEKA.UA/ARTICLE/327094>
4. Стратегія сталого розвитку «Україна – 2020» [Електронний ресурс], схвалена Указом Президента України від 12 січня 2015 року № 5/2015 – Режим доступу: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/5/2015>
5. Яковенко І. Реформа системи охорони здоров'я: чотири напрямки [Електронний ресурс] – Режим доступу: <http://www.segodnya.ua/opinion/yakovenkocolumn/reforma-sistemi-ohoroni-zdorovya-chotiri-napryamki-760222.html>.

РЕКОМЕНДАЦІЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

1. Органам державної влади та органам місцевого самоврядування в реформуванні місцевого самоврядування слід сприяти комплексному поєднанню процесів реалізації принципу субсидіарності, зокрема через децентралізацію управління; підсилення незалежної бази доходів місцевих органів влади (доходів з власних джерел) як засобу підтримки самоврядування, зокрема надання більшої свободи дій щодо встановлення ставки місцевих податків і зборів, а також використання коштів; переходу від державного «контролю» над регіональними й місцевими органами влади до моделі кооперативного управління; переходу від попереднього контролю (контролю доцільності) до оцінювання (аудиту) виконаних програм; запровадження принципів самоконтролю, реагування на запити населення, відкритості влади, контролю за якістю впровадження програм та фінансової підзвітності в межах законодавства; розширення можливостей і заохочення участі громадян в ухваленні рішень на місцевому рівні.

2. У сфері розвитку механізмів професіоналізації органів місцевого самоврядування органам державної влади та місцевого самоврядування потрібно зосередити зусилля на адаптації та застосуванні в Україні зарубіжного досвіду для забезпечення професіоналізації органів місцевого самоврядування, зокрема щодо завершення реформування територіальної організації влади в Україні на регіональному рівні; розроблення, тестування та запровадження моделі відбору та підготовки управлінських кадрів (бакалаврів, магістрів зі спеціальності «Публічне управління та адміністрування») для системи органів місцевого самоврядування на базі створених регіональних спеціальних навчальних закладів (кафедр); забезпечення практичної складової програм підготовки фахівців шляхом проходження практики, стажування та працевлаштування випускників (студентів) в органах місцевого самоврядування.

3. Запровадити обов'язкову професійну лідерську підготовку посадових осіб місцевого самоврядування та депутатів місцевих рад.

За основу такої підготовки взяти програму дисципліни «Лідерство в місцевому самоврядуванні», розроблену за тренінговою програмою Ради Європи «Академія Лідерства» в Інституті підвищення кваліфікації керівних кадрів Національної академії державного управління при Президентові України. Запровадити навчання викладачів для викладання дисципліни «Лідерство в місцевому самоврядуванні» для ВНЗ із спеціальністю «Публічне управління та адміністрування». Організувати на центральних, регіональних та місцевих телеканалах цикл телевізійних передач, круглих столів, телепрезентацій, телелекцій, телетренінгів «Навчаймося лідерству».

4. У сфері політико-правових та організаційних аспектів реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади в Україні органам державної влади та місцевого самоврядування у реалізації державної політики в галузі охорони здоров'я потрібно зосередити зусилля на забезпеченні узгодженого в часі та просторі виконання передбачених завдань, базуючись на основоположних принципах, цільовій орієнтації, функціональній визначеності, з використанням відповідних форм і методів управління та із залученням інститутів громадянського суспільства.

5. Органам державної влади та органам місцевого самоврядування для забезпечення розвитку освіти у сфері фізичної культури потрібно посилити координованість взаємодій між суб'єктами сфери освіти, сфери фізичної культури і спорту та органами державної влади й органами місцевого самоврядування для забезпечення не лише якості підготовки фахівців за спеціальністю «Фізична культура і спорт», але й через поліпшення організаційного, нормативно-правового, кадрового, матеріально-технічного, фінансового, інформаційного забезпечення для більш повної реалізації суспільної ролі фізичної культури як важливої та невід'ємної складової навчально-виховного процесу на освітніх рівнях дошкільної, загальної середньої, позашкільної, професійно-технічної та вищої освіти.

ПЕРЕЛІК АВТОРІВ

Артюшенко Юрій Леонідович – учитель опорного навчального закладу – Біловодської ЗОШ I-III ступенів Луганської області, учитель вищої категорії, учитель-методист, магістр за спеціальністю «Управління навчальним закладом».

Білуросов Сергій Георгійович – директор Херсонського обласного центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, кандидат технічних наук, доцент, заслужений працівник освіти України.

Бондарева Ліна Володимирівна – заступник директора Департаменту охорони здоров'я Херсонської обласної державної адміністрації, доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету (за сумісництвом), кандидат наук з державного управління.

Василюк Олена Дмитрівна – аспірантка кафедри менеджменту Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Ватуля Юрій Олександрович – доцент кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, кандидат історичних наук, доцент, дійсний член (академік) Української академії економічної кібернетики.

Гаман Тетяна Василівна – заступник директора Хмельницького центру перепідготовки та підвищення кваліфікації працівників органів державної влади, органів місцевого самоврядування, державних підприємств, установ і організацій, кандидат наук з державного управління, доцент.

Демченко Володимир Миколайович – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат філологічних наук, доцент.

Дорош Уляна Миколаївна – аспірантка кафедри державного управління та місцевого самоврядування Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Драгомирецька Наталія Михайлівна – професор кафедри філософських та соціально-політичних наук Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України, доктор наук з державного управління, професор.

Дурман Микола Олександрович – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат технічних наук, доцент.

Дурман Олена Леонідівна – старший викладач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, магістр державного управління за спеціальністю «Електронне урядування».

Кіцак Ірина Богданівна – аспірантка кафедри економіки Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Коваленко Микола Андрійович – професор кафедри фінансів, банківської справи та страхування Херсонського національного технічного університету, доктор економічних наук, професор.

Ковнір Олена Іванівна – викладач англійської мови Херсонського морехідного училища рибної промисловості, доцент кафедри іноземних мов Херсонського національного технічного університету (за сумісництвом), кандидат педагогічних наук.

Кравченко Тетяна Анатоліївна – професор кафедри публічного управління та землеустрою Класичного приватного університету (м. Запоріжжя), доктор наук з державного управління, професор.

Лисюк Ірина Євгенівна – аспірантка кафедри гуманітарних та соціально-політичних наук Одеського регіонального інституту державного управління, Національної академії державного управління при Президентові України.

Лопушинський Іван Петрович – завідувач кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, доктор наук з державного управління, професор, заслужений працівник освіти України, член виконавчого комітету Херсонської міської ради.

Макарук Олена Василівна – аспірантка кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, магістр з державної служби.

Оленковська Лариса Павлівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент, виконавчий директор Херсонського регіонального відділення Асоціації міст України.

Оліфіренко Лілія Дмитрівна – професор кафедри менеджменту та державної служби Чернігівського національного технологічного університету, доктор наук з державного управління, доцент.

Пашко Людмила Андріївна – професор кафедри парламентаризму та політичного менеджменту Національної академії державного управління при Президентові України, доктор наук з державного управління, професор.

Полосьмак Катерина Олександрівна – студентка спеціальності «Публічне управління та адміністрування» Херсонського національного технічного університету.

Проніна Оксана Володимирівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Проць Тетяна Андріївна – аспірантка кафедри менеджменту Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Расулова Лала Амір кизи – головний спеціаліст відділу бухгалтерського обліку, звітності та адміністративно-господарського забезпечення Малиновської районної адміністрації Одеської міської ради, аспірантка кафедри гуманітарних та соціально-політичних наук Одеського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Романовський Олександр Олексійович – доцент кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, кандидат філософських наук, доцент.

Семенченко Федір Григорович – завідувач кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, доктор політичних наук, професор.

Соловійов Сергій Григорович – докторант кафедри інформаційної політики та цифрових технологій Національної академії державного управління при Президентові України, кандидат наук із соціальних комунікацій, доцент.

Сурхаєв Вагіф Айдинович – магістрант спеціальності «Публічне управління та адміністрування» Херсонського національного технічного університету.

Татарченко Олександр Борисович – доцент кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, кандидат історичних наук, доцент.

Топалова Ельзара Халілівна – професор кафедри державного управління і місцевого самоврядування, координатор магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Тохтарова Ільміра Меметівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат наук з державного управління, доцент.

Тоцька Наталія Леонідівна – доцент кафедри філософії, політології та українознавства Херсонського національного технічного університету, кандидат педагогічних наук, доцент.

Філіппова Валерія Володимирівна – слухачка магістратури публічного управління та адміністрування Херсонського національного технічного університету.

Філіппова Вікторія Дмитрівна – доцент кафедри державного управління і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент.

Черненко Наталія Миколаївна – начальник відділу в Обухівському районі головного управління Держгеокадастру в Київській області.

Швороб Ганна Миколаївна – доцент кафедри фінансів, банківської справи та страхування Херсонського національного технічного університету, кандидат економічних наук, доцент.

Шегедин Ярослава Юріївна – аспірантка кафедри менеджменту Львівського регіонального інституту державного управління Національної академії державного управління при Президентові України.

Наукове видання

ДЕРЖАВНА ПОЛІТИКА ЩОДО МІСЦЕВОГО САМОВРЯДУВАННЯ:
СТАН, ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Збірник матеріалів 8-ї Всеукраїнської науково-практичної конференції

Відповідальний редактор:

Лопушинський І. П., завідувач кафедри
державного управління і місцевого самоврядування
Херсонського національного технічного університету,
доктор наук з державного управління, професор,
заслужений працівник освіти України

Редагування та комп'ютерна верстка:

Демченко В. М., доцент кафедри державного управління і місцевого
самоврядування Херсонського національного технічного університету,
кандидат філологічних наук, доцент;

Дурман О.Л., старший викладач кафедри державного управління
і місцевого самоврядування Херсонського національного технічного
університету, магістр державного управління

Здано до набору 04.11.2017. Підписано до друку 07.11.2017.

Формат А5. Папір для КМА. Гарнітура Таймс.

Ум. друк. арк. ____ . Тираж 100 прим. Вид. № ____.
